

TARTU ÜLIKOOL
ÕIGUSTEADUSKOND
Karistusõiguse osakond

Saara Maria Puur

ÄHWARDAMISE KOOSSEISU KRIMINAALPOLIITILINE KÄSITLUS

Magistritöö

Juhendaja

mag. iur. Andres Parmas

Tartu

2022

Sisukord

Sisukord.....	2
Sissejuhatus	4
1. Kehtiv ähvardamise koosseis	7
1.1. Ähvardamisega rünnatav õigushüve.....	7
1.2. Ähvardamise koosseisulised elemendid	12
1.2.1. Ähvardamistegu.....	12
1.2.2. Ähvardamise sisu.....	14
1.2.3. Ähvardamise veenvus.....	17
1.2.4. Ähvardamistahtlus ja vastutus koosseisude paljususe korral	21
1.2.5. Vastutus ja koosseisude paljusus	22
1.3. Ähvardamise koosseisu kohaldamine ja kuvand	24
2. Ähvardamise koosseisu muutmine	34
2.1. Karistusõigusliku sekkumise põhjendatus.....	34
2.2. Ähvardamises tajutav ebaõigus	38
2.2.1. Autori koostatud ankeetküsimustiku meetoodika	38
2.2.2. Autori koostatud ankeetküsimustiku analüüs	41
2.3. Ettepanekud ähvardamise koosseisu problemaatika parandamiseks.....	55
2.3.1. Kehtiva ähvardamise koosseisu sisu osas teadlikkuse tõstmine.....	55
2.3.2. Ähvardamine KarS §-s 120 mitte nimetatud kuriteo, väärteo või õiguspärase teoga	57
2.3.3. Ähvardus, mis ei jõua adressaadini	59
Kokkuvõte	61
The Constituent Elements of Criminal Threats from the Perspective of Criminal Policy	65
Kasutatud kirjandus	70
Kasutatud õigusaktid	76

Kasutatud kohtupraktika.....	77
Lisad	78
Lisa 1. Küsimustiku ankeet	78
Lisa 2. Küsimustikule antud vastused.	90

Sissejuhatus

Tavakeeles kasutatakse ähvardamise mõistet mistahes negatiivse sisuga lubaduste kohta, milles väljendatakse kavatsust kellelegi ebameeldivusi põhjustada, kusjuures niinimetatud ähvarduse sisu ei pruugi olla tõsine ega isegi objektiivselt negatiivne¹. Näiteks võidakse öelda, et õpetaja ähvardas õpilasi tunnikontrolliga või et töötaja ähvardas töölt lahkuda, kuigi tunnikontrollide tegemine käib tavapärase õppetegevuse juurde ning igatüks võib töökohta vahetada vastavalt oma soovidele. Selliseid lubadusi nimetatakse ähvardusteks tulenevalt nende subjektiivselt negatiivsest sisust ähvardamise adressaadi jaoks ehk teisisõnu, kõnekeeles muutub lubadus ähvarduseks juba siis, kui lubaduse sisu pole teisele poolele meelepärane ja pooled seda tajuvad.

Karistusõiguslik ähvardamise mõiste on oluliselt kitsam sellest, mida nimetatakse ähvardamiseks nii-öelda tavakeeles. Ähvardamine selle karistusõiguslikus tähenduses eeldab üldjuhul, et väljendatakse kavatsust panna toime mõni muu süütegu, millega otseselt või kaudselt kahjustatakse ähvardamise objektiks olevat isikut. Karistusseadustiku² (edaspidi KarS) § 120 lg 1 kohaselt on Eesti õiguses ähvardamise koosseisuna karistatav tapmise, tervisekahjustuse tekitamise või olulises ulatuses vara rikkumise või hävitamisega ähvardamine, kui on olnud alust karta ähvardamise täideviimist. Ähvardamise kuriteokoosseisu selline sõnastus on kehtinud alates KarSi jõustumisest 01. septembril 2002. a. Vastavalt KarS §-le 120 karistatakse sellise teo eest rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

Sellegipoolest jääb ähvardamisjuhtumite meediakajastusest mulje, justkui ei oleks ähvardamine täna Eesti õiguses karistatav. Nii ähvardamise ohvriks langenud kannatanud kui ka menetlejate esindajad kinnitavad, et üldjuhul ei järgne ähvardaja jaoks muid tagajärgi peale uurijatega peetud vestluse, sageli ei alustata isegi kriminaalmenetlust, seda sealhulgas selliste juhtumite puhul, kus kannatanut on ähvardatud tapmise või tervisekahjustuse põhjustamisega³. 2019. aasta märtsis kutsus tollane siseminister isegi üles ähvardamist vääртеoks muutma, sest

---

¹ Vt ka Eesti Keele Instituut. Eesti keele seletav sõnaraamat. 6, U-Y. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, 2009, lk 577–578.

² Karistusseadustik. – RT I, 21.05.2021, 9.

³ Vt nt Jõesaar, T. Koroonavastu võitlejad jäid süüdistuste ja ähvarduste laviini alla. – Eesti Päevaleht 16.10.2020 (<https://epl.delfi.ee/artikkel/91366231/koroonavastu-voitlejad-jaid-suudistuste-ja-ahvarduste-laviini-alla>, 27.04.2022); Velleste, E., Palgi, G. Arstidki ei pääse ähvardajate verbalsest roojast: ähvardajad ei hiilga hariduse, silmaringi ega õigekirjaga. – Maaleht 03.02.2022 (<https://maaleht.delfi.ee/artikkel/95794631/arstidki-ei-paase-ahvardajate-verbaalsest-roojast-ahvardajad-ei-hiilga-hariduse-silmaringi-ega-oigekirjaga>, 27.04.2022).

„see ei ole Eestis ei väärtetu ega kuritegu“.⁴ Vaatamata kuritegevuse üleüldisele vähenemisele, on sealjuures registreeritud ähvardamiste arv Justiitsministeeriumi andmetel alates KarS § 120 jõustumisest märkimisväärselt kasvanud, jõudes senisesse tippu 2019. aastal, mil registreeriti kokku 954 ähvardamist ja teo toimepanija mõisteti ähvardamise eest süüdi 224 korral. 2021. aasta lõpuks langes registreeritud ähvarduste arv aastaks küll 2011. aasta tasemele ehk ähvardamisi registreeriti 677 korral ja teo toimepanija mõisteti ähvardamise eest süüdi 181 korral, kuid üldine trend on viimase 19 aasta jooksul olnud selgelt tõusev.⁵ Eelnevast tõusetub küsimus, milliste ähvardamistegude puhul ja millistel põhjustel tänane KarS § 120 ei kohaldu ning kas ja kuidas võib olla põhjendatud KarS §-s 120 sätestatud ähvardamise kuriteokoosseisu muutmine, et tagada karistusõiguslik kaitse ka selliste ähvardamistegude vastu, mida täna ei loeta ähvardamiseks KarS § 120 tähenduses.

Magistritöö eesmärk on selgitada välja, millised ähvardamisteod, mis täna jäävad kehtiva KarS § 120 tähenduses ähvardamise kuriteokoosseisu alt välja, võivad siiski riivata üldsuse õigustunnet, et seejärel analüüsida, milliste ähvardamistegude karistatavaks muutmine oleks põhjendatud. Eesmärgini jõudmiseks on püstitatud järgmised kitsamad uurimisküsimused, millele antakse vastus töös esitatud analüüsi raames:

- 1) Millised ähvardamisteod on hõlmatud KarS §-s 120 sätestatud koosseisuga?
- 2) Millised ähvardamisteod jäävad KarS §-s 120 sätestatud kuriteokoosseisu alt välja?
- 3) Milliste hetkel KarS § 120 alt välja jäävate ähvardamistegude puhul oleks põhjendatud nende karistatavaks muutmine?

Uurimisküsimustele vastamiseks ja seeläbi töö eesmärgi saavutamiseks kasutab autor peamiselt võrdlevat ja kvalitatiivset uurimismeetodit, kõrvutades ja võrreldes KarS §-s 120 sätestatud ähvardamise kuriteokoosseisu, kohtupraktikat ning õiguskirjanduses, teaduskirjanduses ja meedias avaldatut. Kasutatud allikad on leitud märksõnaotsingut ja lumepallimeetodit kasutades andmebaasidest Riigi Teataja, *Google Scholar*, *HeinOnline*, EBSCO, legal.ee ja uudisteportaalidest ERR, Delfi, Postimees ja Äripäev. Täiendavalt kasutab autor kvalitatiivseid

---

⁴ Ots, M. (toim). Raik soovib kaaluda ähvardamise kuulutamist väärteoks. – ERR 22.03.2019 (<https://www.err.ee/922675/raik-soovib-kaaluda-ahvardamise-kuulutamist-vaarteoks>, 27.04.2022).

⁵ Justiitsministeerium. Kuritegevuse ülevaade 2003–2021. (https://www.kriminaalpoliitika.ee/kuritegevus2021/xlsx/1_Kuritegevuse%20%C3%BClevaade_veebi.xlsx, 27.04.2022); Velleste, E., Palgi, G. Arstidki ei pääse ähvardajate verbaalsest roojast.

ja kvantitatiivseid meetodeid, et tõlgendada autori poolt koostatud ja läbiviidud ankeetküsimustiku tulemusi ning statistikas esitatud arvandmeid ähvardamise koosseisu kohta.

Käesolev töö koosneb kahest peatükist. Magistritöö esimeses peatükis analüüsib autor KarS §-s 120 sätestatud ähvardamise kuriteokoosseisuga kaitstavat õigushüve, selle koosseisulisi elemente ja selle kohaldamist praktikas, et vastata esimesele kahele uurimisküsimusele ja selgitada välja, millised probleemid esinevad KarS § 120 koosseisu kohaldamisel ning millised potentsiaalselt karistusõiguslikku reaktsiooni väärivad ähvardamisteod jäävad KarS § 120 koosseisu alt välja.

Töö teises peatükis analüüsib autor esmalt, millistel juhtudel on teo kriminaliseerimine vajalik ja põhjendatud ning milliste eesmärkide täitmiseks võib teo kriminaliseerimine olla sobiv. Kehtiva ähvardamiskoosseisu kohaldamisalast välja jäävates ähvardamistegudes sisalduva ebaõiguse hindamiseks analüüsib autor ankeetküsimustiku vastuseid, milles paluti vastajatel hinnata erinevaid ähvardamisolukordi, mis ei pruukinud samas vastata ähvardamisele KarS § 120 tähenduses⁶. Kriminaliseerimise teooria, ähvardamistegude ebaõigushinnangute ning esimeses peatükis tuvastatud ähvardamise koosseisu murekohtade põhjalt sünteesib autor üldsõnalised ettepanekud ähvardamise koosseisu muutmiseks, analüüsib selliste ettepanekute põhjendatust ja vastab nende põhjal vastab kolmandale uurimisküsimusele.

Autorile teadaolevalt ei ole KarS § 120 järgi ähvardamise kuriteokoosseisu kohaldamisala ja selle võimalikku laiendamist varasemalt põhjalikult uuritud. Mattias Jõgi on 2012. aasta magistritöös uurinud verbaalselt täidetavaid süüteokoosseise ning sealhulgas ähvardamise koosseisu, kuid mitte selle kohaldamise problemaatikat ja KarS § 120 alt välja jäävaid ähvardamistegusid⁷. Iris Kumari on 2017. aasta magistritöös uurinud küberkiusamise regulatsiooni ning toonud välja ähvardamise KarS § 120 järgi kui koosseisu, mida on võimalik toime panna ka interneti vahendusel⁸.

Märksõnad: karistusõigus, isikuvastased kuriteod, kriminaalpoliitika, ähvardamine.

---

⁶ Ankeetküsimustiku täpsemat metoodikat ja koostamisel järgitud põhimõtteid on kirjeldatud alapeatükis 2.2.

⁷ Jõgi, M. Verbaalselt täidetavad süüteokoosseisud Eesti karistusõiguses. Magistritöö. Tartu 2012 (http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/26274/jogi_mattias.pdf, 27.04.2022).

⁸ Kumari, I. Küberkiusamine Eestis ja selle õiguslik regulatsioon. Magistritöö. Tallinn 2017 (https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/57109/kumari_ma_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y, 27.04.2022).

1. Kehtiv ähvardamise koosseis

1.1. Ähvardamisega rünnatav õigushüve

Riigikohtu kriminaalkolleegium on rõhutatud, et ähvardamine on karistatav just põhjusel, et ähvardamisega tekitatakse kannatanus hirmutunnet ja seega kujutab ähvardamine endast psüühilise vägivalla kasutamist⁹. Ähvardamise kuriteoga rünnatav õigushüve on inimese tervis – eelkõige vaimne tervis, mida mõjutatakse (või vähemalt püütakse mõjutada) emotsionaalselt kurnava hirmutundega, kuid mille mõju võib avalduda ka isiku füüsilises tervises, näiteks vaimse pinge tagajärjel tekkivate peavalude või kõhuhäiretena¹⁰. Kuigi tervis on karistusõiguses kaitse all, puudub sel õigushüvel Eesti õiguskorras põhiseaduslik kaitse, sest kuigi Eesti Vabariigi põhiseaduse¹¹ (edaspidi PS) § 28 lg 1 annab igapähele õiguse tervise kaitsele, peetakse selle all silmas riigi positiivset tegevust, mitte rünnete keelustamist¹².

KarSi kommenteeritud väljaande kohaselt rünnatakse ähvardamisega lisaks kannatanu vaimsele ja kehalisele heaolule ka tema tahtevabadust, kuivõrd ähvardamisega tekitatud hirm võib mõjutada kannatanut oma tahte vastaselt käituma¹³. Kuigi teoreetiliselt võib ähvardada ka lihtsalt kannatanu hirmutamiseks, ilma mistahes muu motiivita, on ähvardamise eesmärk sageli sundida ähvardatavat midagi tegema või tegemata jätma¹⁴. Enne KarSi jõustumist kehtinud kriminaalkoodeksis (KrK) nähti ähvardamise koosseisu puhul olulisemana just kannatanu oma tahte allutamise aspekti, mitte niivõrd kannatanu vaimse tervise mõjutamist, mistõttu loeti ähvardamist KrK § 128 tähenduses isiku vabaduse vastaseks süüteks¹⁵. Jaan Sootak on rõhutanud, et kuivõrd isiku vabaduse kahjustamise kohta on KarSi eriosas palju muid koosseise,

---

⁹ RKKKo 3-1-1-59-11 p 9.1.

¹⁰ Kurm, M. KarSK § 120/1. – Karistusseadustik. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura 2021.

¹¹ Eesti Vabariigi põhiseadus – RT I, 15.05.2015, 2.

¹² Sootak, J. Isikuvastased süüteod. Tallinn: Juura 2003, lk 61–62; Henberg, A., Muller, K. PSK § 28/7. – Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. Tartu: Iuridicum 2020.

¹³ Kurm, M. KarSK § 120/1.

¹⁴ Sootak, J. Jaan Sootak: ähvardamine kui vaimne vägivallakuritegu. – Postimees, 25.11.2019 (https://leht.postimees.ee/6833922/jaan-sootak-ahvardamine-kui-vaimne-vagivallakuritegu#_ga=2.196127404.1061684955.1650748861-411597841.1578357440,27.04.2022).

¹⁵ Sootak, J. Isikuvastased süüteod, lk 68.

pidas seadusandja vajalikuks KarSis rõhutada ähvardamisega just vaimsele tervisele põhjustatavat kahju¹⁶.

Eesti õiguses on ähvardamine karistatav kuriteona vastavalt KarS §-le 120. Ähvardamise koosseis on liigitatud isikuvastaste süütegude alla, täpsemalt vägivallategude hulka KarSi eriosa 9. peatüki 2. jao 2. jaotises. Eelnevast tulenevalt on ähvardamine lisaks iseseisvale kuriteokoosseisule ka üks neist koosseisudest, millega võib sisustada vägivalda, kui see on mõne muu kuriteo koosseisuline tunnus, nagu nt KarS § 141 järgi vägistamise, KarS § 200 järgi röövimise või KarS § 214 järgi väljapressimise puhul. Teise vägivallategude hulka liigitatud kehtiva koosseisu ehk KarS § 121 järgi kehalise väärkohtlemise kohaselt on karistatav füüsiline vägivald ning koosseis kaitseb kannatanu vaimset tervist vaid ulatuses, milles kahju vaimsele tervisele kaasneb kehaliste tervisehäiretega¹⁷. Eelnevast tulenevalt saab väita, et ähvardamine on ainus KarSis sätestatud kuriteokoosseis, mis sisustab psüühilist vägivalda.

Autori hinnangul tuleb õigushüve kaitsmise vajaduse põhjendamiseks siduda ähvardamisega rünnatav teoreetiline õigushüve empiiriliselt tuvastatava negatiivse mõjuga, mis avaldub ähvardamise tagajärjel neuroloogilistes protsessides. Teaduskirjandus kinnitab, et pikemat aega kestval hirmul (vastandina hetkelisele hirmuaistingule), olgu selle põhjustanud ähvardamine või muud asjaolud, on selge kahjustav mõju inimestele, kes seda kogevad. Hirmuaistingu puhul vallanduvad neerupealistes toodetavad stressihormoonid epinefriin (ehk adrenaliin) ja kortisool, mis tõstavad inimese pulssi, hingamissagedust, vererõhku ja veresuhkrut, tuues lihastesse maksimaalselt hapnikku, et valmistada inimkeha ette nii-öelda põgene-või-võitle-reaktsiooniks (*fight-or-flight response*)¹⁸. Kuigi hirmu põhjustatud kehaline reaktsioon võib olla kasulik lühiajalises ohuolukorras, võimaldades ohu korral sellele kiiresti ja tõhusalt reageerida, siis pikema kestuse puhul pärsib hirmureaktsioon inimese kognitiivseid võimeid ning keha reaktsioon hirmule võib ise omakorda hirmu võimendada ehk hakata hirmu pidurdamise asemel seda hoopis taastootma¹⁹. Sealjuures võib olla võimatu hirmu mõju

---

¹⁶ Sootak, J. Jaan Sootak: ähvardamine kui vaimne vägivallakuritegu.

¹⁷ Kurm, M. KarSK § 121/1.

¹⁸ Johnston, E., Olson, L. The feeling brain: The biology and psychology of emotions. New York: WW Norton & Company 2015, lk 103.

¹⁹ Johnston, E., Olson, L., lk 120–121 ja 128–130.

iseseisvalt peatada, mistõttu loetakse pikaajalist ja tõelist hirmu (võrreldes lühiajalise ja nii-öelda meelelahutusliku hirmuga, mida kogetakse näiteks õudusfilmi vaadates) kannatusteks²⁰.

Teaduskirjanduses on leitud, et hirmul on otsene ja tugev mõju kognitiivsetele protsessidele, sealhulgas inimese riskitajule, teabe vastuvõtmisele ja otsustamisprotsessile. Hirmu mõjul tajutakse rohkem ohte, võimalikke ohte nähakse suuremana, inimese võime uut teavet vastu võtta väheneb, samuti väheneb inimese empaatiavõime, mille arvelt võimendub kahtlustav ja ettevaatlik suhtumist teistesse inimestesse. Hirmu mõjul tehtud otsused on tavapärasest oluliselt suuremal määral suunatud riskide vältimisele. Sealjuures muutuvad hirmu mõjul ka inimeste hoiakud tuleviku suhtes pessimistlikumaks, mis omakorda võib pärssida võimet teha otsuseid, kuivõrd kõige pessimistlikumatele ootustele keskendumine võib takistada üleüldse mistahes otsuste vastuvõtmist.²¹ Empiiria näitab, et vanasõna „Hirmul on suured silmad“ peab paika – hirmu kogev inimene tajub ohte suuremana ja on tajutavatest riskidest suuremal määral mõjutatud, milline seisund hakkab pikema aja vältel omakorda hirmu võimendama ja tavapärasest kognitiivset funktsioneerimist pärssima.

Vastavalt ülal selgitatule on seega ähvardamisega hirmu põhjustades selgelt võimalik isiku tervist kahjustada ja temale kannatusi põhjustada. Teaduskirjandus näitab ka, et ähvardustel või ähvardustega põhjustatud hirmul on otsene mõju kannatanu edasisele käitumisele.

Monica Löfgren Nilsson ja Henrik Örnebring on uurinud Rootsi ajakirjanike vastu suunatud ähvardusi ja nende mõju, tuues välja, et kuigi ajakirjanike vastu suunatud vägivalda ja eriti just füüsilist vägivalda seostatakse eelkõige autoritaarse režiimiga riikidega, on ajakirjanike ähvardamine levinud ka demokraatlikes riikides, milles üldiselt hinnatakse ajakirjandusvabadust kõrgeks²². Nilssoni ja Örnebringi hinnangul võib demokraatlik ühiskond

---

²⁰ Harbin, A. Inducing Fear. – *Ethical Theory and Moral Practice*, 2020/23, No. 3, lk 502.

²¹ Chanel, O., Chichilnisky, G. The influence of fear in decisions: Experimental evidence. – *Journal of Risk and Uncertainty*, 2009/39, No. 3, lk 289–291; Skitka, L. J., Bauman, C. W., Aramovich, N. P., Morgan, G. S. Confrontational and preventative policy responses to terrorism: Anger wants a fight and fear wants "them" to go away. – *Basic and Applied Social Psychology*, 2006/28, No. 4, lk 379–383; Lerner, J. S., Keltner, D. Fear, anger, and risk. – *Journal of personality and social psychology*, 2001/81, No. 1, lk 150, 152, 154–156; Bohner, G., Weinerth, T. Negative affect can increase or decrease message scrutiny: The affect interpretation hypothesis. – *Personality and Social Psychology Bulletin*, 2001/27, No. 11, lk 1425–1427; Harbin, A., lk 502–503; Phelps, E. A. Emotion facilitates perception and potentiates the perceptual benefits of attention. – *Psychological science*, 2006/17, No. 4, lk 296–298.

²² Nilsson, M. L., Örnebring, H. Journalism under threat: Intimidation and harassment of Swedish journalists. – *Journalism Practice*, 2016/10, No. 7, lk 880–890; Ajakirjanike ähvardamise kohta on andmeid kogunud ka Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet, vt European Union Agency for Fundamental Rights. Violence, threats and pressures against journalists and other media actors in the EU. Contribution to the second Annual Colloquium on Fundamental Rights - November 2016

ja meediavabadus teatud viisidel isegi ajakirjanike vastu suunatud ähvardusi soodustada, kuivõrd nii ajakirjaniku isik kui ka tegevus on demokraatlikes ühiskondades sageli avalikum kui repressiivsemates ühiskondades. Kuigi ähvardusi nähakse üldiselt vähem-intensiivsema mõjutusena kui muud vägivalda, on ka ajakirjanike vastu suunatud ähvardustel otsene ja selge mõju nii ajakirjanike tööle kui ka eraelule: umbes neljandik uuringu valimisse kuulunud ajakirjanikest, keda oli ähvardatud, hakkas ähvarduste tagajärjel teadlikult vältima teatud teemade kajastamist, umbes kümnendik kaalus ajakirjanikuna tegevuse lõpetamist ja umbes kolmandik võttis kasutusele täiendavaid turvameetmeid enda ja oma lähedaste kaitseks.²³

Ähvardusega kannatanule põhjustatav hirm võib takistada ka ähvardamiskuriteo avastamist ja selle põhjalikumat menetlemist. Margaret O'Malley on spetsiifiliselt kriminaalmenetluses osalevate tunnistajate suhtes toime pandud ähvardamise osas märkinud, et kui selline ähvardamine on olnud edukas, teatatakse sellest väga harva, mis omakorda kahjustab kriminaalõigussüsteemi laiemalt ning julgustab toimepanijaid samu või raskemaid kuritegusid toime panema ka tulevikus²⁴. Kannatanus hirmu tekitamisega võib teo toimepanija seega allutada kannatanu oma taatele ka laiemalt.

Kuigi ähvardamisega seostatakse eelkõige just kannatanu hirmutamist ehk kannatanule hirmuaistingu põhjustamist, on teaduskirjanduses leitud, et kannatanu võib reaktsioonina ähvardamisele kogeda hirmu asemel või samaaegselt hirmuga ka teisi emotsioone, millest enim on välja toodud vihaemotsiooni²⁵. See, kas sarnastel asjaoludel kogeb inimene hirmu või viha, sõltub muu hulgas sellest, kui tugevana inimene (või inimeste grupp) end teisest inimesest ärritajaga võrreldes tajub – mida tugevamana end tuntakse, seda suurema tõenäosusega kogetakse hirmu asemel viha ning seda suurem on soov ärritajate eest põgenemise asemel neile vastu hakata²⁶. Võib hinnata, et üldjuhul on ähvardatava isiku viha ähvardaja jaoks soovimatu kõrvalmõju ning kannatanu emotsioon, mida ähvardamisega saavutada soovitakse, on eelkõige

---

(https://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2016-47/fra_threats_and_pressures_paper_19751.pdf, 27.04.2022).

²³ Nilsson, M. L., Örnebring, H., lk 880–890.

²⁴ O'Malley, M. Witness intimidation in the digital age. Part I. – Prosecutor, Journal of the National District Attorneys Association, 2014/48, No. 3, lk 15–17.

²⁵ Vt nt Lerner, J. S., Keltner, D., lk 150; Barnes, A., Ephross, P. H. The impact of hate violence on victims: Emotional and behavioral responses to attacks. – Social Work, 1994/39, No. 3.

²⁶ Mackie, D. M., Devos, T., Smith, E. R. Intergroup emotions: Explaining offensive action tendencies in an intergroup context. – Journal of personality and social psychology, 2000/79, No. 4, lk 602–616.

ikkagi hirm ähvardaja ees. Siiski on võimalik, et teatud juhtudel on ähvardamise eesmärk just kannatanus viha tekitada ja kannatanut sel viisil provotseerida.

Vihaemotsiooni puhul väärub märkimist, et vihaemotsiooni mõju inimese riskitajule on hirmuga võrreldes vastupidine – kui hirm võib inimeses tekitada soovi riske vältida ja ohu eest põgeneda, siis viha võib vastupidiselt tekitada soovi viha põhjustajale läheneda ja vastu hakata ning riske aktiivselt välja otsida²⁷. Põhjendatud vihaemotsioon tõstab seda kogevate inimeste enesekindlust, mis omakorda mõjutab oluliselt inimese kognitiivseid protsesse. Eelnev väljendub muu hulgas selles, et viha kogev inimene tajub teiste „süüd“ temale põhjustatud kahju osas suuremana ning vihaemotsioon võib suurendada soovi teist isikut „karistada“, sealhulgas soovi karistada isegi selliseid isikuid, kes ei ole otseselt vihaemotsiooni põhjustamisega seotud.²⁸ Tekkinud kindlustunde mõjul tajuvad viha kogevad inimesed riske väiksemana ning hindavad nii konkreetseid riske, üldist tulevikku kui ka mineviku olukordi optimistlikumalt, samuti tuginetakse vihaemotsiooni mõjul otsuseid tehes oluliselt rohkem varasemalt tekkinud stereotüüpidele ja väljakujunenud seostele, mitte niivõrd spetsiifilise olukorra asjaoludele²⁹. Kui hirm mõjutab inimest käituma ettevaatlikumalt ja keskenduma igasugustele võimalikele ohtudele, siis vastupidiselt viha soodustab hooletut käitumist ja ainult vihatekitavatele asjaoludele keskendumist³⁰. Kuigi üldiselt seostatakse viha nii-öelda „negatiivsete“ emotsioonidega nagu hirm või kurbus ning hirmuaistingul ja vihal on mõningaid sarnasusi (näiteks väheneb nii hirmu kui viha mõjul usaldus teiste inimeste vastu), siis vihaemotsiooni mõju inimese kognitiivsetele protsessidele, eelkõige just sellest tekkivat enesekindluse tõusu ja optimismi tuleviku suhtes, on hinnatud sarnasemaks hoopis rõõmu kui positiivse emotsiooni mõjuga³¹. Kuigi vihaga võib kaasneda ka positiivseid tundeid, eelkõige seoses näiteks kättemaksu või kahjurõõmuga viha põhjustanud isiku suhtes, siis ei saa väita, et viha iseenesest oleks positiivne emotsioon, kuivõrd selline ajutine rahuldus ei välista viha pikemat kahjulikku

---

²⁷ Johnston, E., Olson, L., lk 297–298; Lerner, J. S., Keltner, D., lk 150.

²⁸ Lerner, J. S., Tiedens, L. Z. Portrait of the angry decision maker: How appraisal tendencies shape anger's influence on cognition. – *Journal of behavioral decision making*, 2006/19, No. 2, lk 121–123

²⁹ Johnston, E., Olson, L., lk 307–308. Lerner, J. S., Keltner, D., lk 154–156; Lerner, J. S., Tiedens, L. Z., lk 121–124; Barnes, A., Ephross, P. H. The impact of hate violence on victims: Emotional and behavioral responses to attacks. – *Social Work*, 1994/39, No. 3, lk 249–250; Skitka, L. J., Bauman, C. W., Aramovich, N. P., Morgan, G. S., lk 376;

³⁰ Lerner, J. S., Tiedens, L. Z., lk 129.

³¹ Johnston, E., Olson, L., lk 308; Lerner, J. S., Tiedens, L. Z., lk 121–123.

mõju, sealhulgas kahju, mis võib tuleneda muu hulgas näiteks ettevaatamatuses ja agressiivsusest, mida vihaemotsioon otseselt soodustab.³²

1.2. Ähvardamise koosseisulised elemendid

1.2.1. Ähvardamistegu

Ähvardamine on KarS § 120 lg 1 järgi alternatiiv-aktiline teodelikt, kuivõrd koosseisus on loetletud mitu võimalikku teokirjeldust, millest juba ainuüksi ühe esinemisel on kuriteokoosseis täidetud³³. Ähvardamise koosseisu moodustab ähvardamistegu, mille sisuks on tapmine, tervisekahjustuse tekitamine või olulises ulatuses vara rikkumine või hävitamine, mille puhul on alust karta ähvarduse täideviimist ehk mis on veenev ja mis on pandud toime vähemalt kaudse tahtlusega. Väärrib mainimist, et KarS §-s 120 sätestatud ähvardamise koosseis on säilinud samas sõnastuses alates KarSi jõustumisest 2002. aastal³⁴.

KarSi kommenteeritud väljaande kohaselt on ähvardamistegu kahju tekitamise kavatsuse teadvustamine, mis on suunatud teisest isikust kannatanus hirmutunde tekitamisele ning mis võib toimuda nii suuliselt, kirjalikult kui ka konkludentselt, kui teost on võimalik ühemõtteliselt järeldada kahju tekitamise kavatsust³⁵. KarS § 120 ei näe ette ähvardamise verbaalse väljendamise nõuet ega sea muid piiranguid suhtlusviisile, mille kaudu ähvardamist väljendatakse, kui ähvardusest on võimalik ühemõtteliselt järeldada kahju tekitamise kavatsust³⁶. Riigikohtu kriminaalkolleegium on märkinud, et verbaalselt väljendatud ähvardamine võib seisneda ka viisakas nentimises või mõista andmises, kuivõrd kannatanule

---

³² Lerner, J. S., Tiedens, L. Z., lk 129–130;

³³ Kurm, M. KarSK § 120/2.

³⁴ 1. jaanuaril 2015. a jõustus KarS § 120 muutus, millega lisati paragrahvi lõige 2 juriidilise isiku vastutuse kohta. Koosseisu sõnastus on püsinud muutumatuna.

³⁵ Kurm, M. KarSK § 120/3.1.

³⁶ Seevastu näiteks Ameerika Ühendriikide California osariigi karistusõiguses ei loetud konkludentselt toime pandud ähvardamist karistatavaks kuni 2014. aastani, mil California apellatsioonikohus lahendis *People v. Mario Alberto Gonzalez* luges karistatavaks ka konkludentse ähvardamise. Sealjuures tõlgendati eelnevalt ähvarduse verbaalse väljendamise nõuet kohtute poolt sageli viisil, mis jättis ähvardamise koosseisu kaitse alt välja vaegkuuljad, kellele on ähvardust väljendatud kas viipekeeles või konkludentselt. Vt ka Greer, B. T., Modell S. J. *When a Threat is Not a Threat: Why Persons Who are Deaf or Hard to Hearing are Left Unprotected by California Penal Code Section 422 and How the Courts Could Rectify It.* – *Valparaiso University Law Review*, 2011/45, No. 3, lk 1303–1304.

nenditakse mitte mingi loomuliku protsessi iseeneselikku kulgu, vaid ähvardajate edasist käitumist³⁷.

Kuivõrd ähvardamise koosseisuga kaitstakse inimese tervist kui individuaalset õigushüve, peab ähvardamine KarS § 120 mõttes olema suunatud konkreetse isiku vastu, seevastu kui avalikkuse ähvardamine võib kvalifitseeruda näiteks KarS §-s 263 sätestatud avaliku korra raske rikkumise kuriteokoosseisu alla³⁸. Kolmanda isiku vahendusel teatavaks tehtud ähvardamisest KarS § 120 mõttes saab rääkida ainult olukorras, kui kahju tekitamise kavatsusest kõrvalise isiku teavitamise eesmärk on, et vastav teave antaks edasi ka ähvarduse adressaadile – näiteks on kohtupraktikas leitud, et oma kahju tekitamise kavatsusest häirekeskusele teatamist ei saa lugeda ähvardamiseks KarS § 120 järgi, kui teataja ei taotlenud, et ähvardus tehtaks teatavaks isikule, kelle suhtes kahju põhjustamise kavatsust väljendati³⁹.

Ähvardamine loetakse lõpule viiduks, kui ähvardamine saab kannatanule teatavaks. Suuliselt tehtud ähvardus saab üldiselt kannatanule koheselt teatavaks, kuid kirjalikult või muul viisil vahendlikult toime pandud ähvardamine võib kannatanuni jõuda viivitusega⁴⁰. Samuti võib kannatanu toimunu sisu mõista ähvardamisena KarS § 120 mõttes mitte koheselt, vaid alles pärast mõningase aja möödumist⁴¹. Eelnev on võimalik näiteks konkludentse ähvardamisteo puhul, mille ähvardav sisu ilmneb, kui võtta arvesse ähvardaja hilisemat käitumist, näiteks esialgse ähvardamisteo järgselt kannatanule tehtud ähvardava alatooniga telefonikõne.

Sealjuures eeldab ähvardamine, et ähvardaja jätab mulje, et kahju tekitamine sõltub tema tahtest ehk ähvardaja valitseb sündmuste käiku, kavatsedes ähvarduse realiseerida kas omakäeliselt või kolmandat isikut mõjutades. Eelneva poolest erineb ähvardamine hoiatusest – hoiatuse korral ei jäeta teisele isikule muljet, nagu valitseks hoiataja sündmuste edasist käiku, tegemist on pelgalt asjaolude nentimisega. Kuivõrd tagaselja ähvardamise korral ei jäta isik, kes ähvarduse kannatanule teatavaks teeb, muljet, et ähvardatud kahju tekkimine sõltub tema

---

³⁷ RKKKo 3-1-1-65-06 p 20; RKKKo 1-19-1849 p 25.

³⁸ RKKKo 1-18-5540/50 p 17.

³⁹ RKKKo 1-19-9448/32 p 9.

⁴⁰ Kurm, M. KarSK § 120/5.

⁴¹ TlnRnKo 1-07-15425/11 p 7; Nimetatud kohtuotsus jäeti muutmata lahendiga RKKKo 3-1-1-5-09.

tahtest, siis on ka sellisel juhul ähvardaja ainult see isik, kes on lubanud kahju tekitada, mitte isik, kes kannatanut teavitab.⁴²

1.2.2. Ähvardamise sisu

KarS §-s 120 sätestatud objektiivse koosseisu täitmiseks peab ähvarduse sisu olema spetsiifiliselt tapmine, tervisekahjustuse tekitamine või olulises ulatuses vara rikkumine või hävitamine. Nagu eelnevalt märgitud, on ähvardamine teokirjeldus alternatiiv-aktiline ehk ähvarduse sisu peab vastama vähemalt ühele KarS § 120 lg-s 1 loetletud ähvardusele. Tapmise all tuleb seejuures mõista KarS §-s 113 sätestatud koosseisule vastavat tegu, tervisekahjustuse tekitamise all vähemalt KarS § 121 lg 1 alt 1 kohasele koosseisule vastavat tegu (eelnevast tulenevalt ei ole võimalik ähvardada pelgalt KarS § 121 lg 1 alt 2 kohaselt valu tekitamisega⁴³) ning olulises ulatuses vara rikkumise või hävitamise all KarS §-des 203 ja 204 sätestatud koosseisudele vastavaid tegusid, pidades silmas, et vastavalt KarS § 12¹ p-s 1 sätestatule on kahju oluline, kui see ületab 4 000 eurot⁴⁴.

KarS § 120 lg-s 1 on esitatud suletud loetelu võimalikest tegudest, mis võivad olla ähvarduse sisuks, millest tulenevalt ei ole tegemist ähvardamisega KarS § 120 tähenduses, kui ähvarduse sisuks on kannatanu (või tema lähedase) suhtes mistahes muu kuriteo toimepanemine. Kuivõrd KarS § 120 on ainus koosseis, mille järgi on karistatav psüühiline vägivald ilma, et see peaks olema kaasnenud füüsilise vägivallaga, jääb ähvardamise koosseisu ja seega ka vägivalla mõiste alt välja hulk olukordi, mis siiski tõenäoliselt üldsuse õigustunnet riivavad. Paavo Randma on näiteks välja toonud, et kehtiva KarS § 120 järgi ei ole tegemist ähvardamisega, kui ähvarduse sisuks on inimkaubandus KarS § 133 järgi või vabaduse võtmine seadusliku aluseta KarS § 136 järgi⁴⁵.

---

⁴² Kurm, M. KarSK § 120/3.3.

⁴³ RKKKo 1-19-1849 p 27.

⁴⁴ Kurm, M. KarSK § 120/3.3.2.

⁴⁵ Randma, P. Vägivalla mõiste karistusseadustikus ja seksuaalse enesemääramise vastaste süütegude sisustamise mõningad probleemid. – Juridica, 2007/10, lk 698–699.

Võrdluseks, näiteks Saksa karistusseadustiku Strafgesetzbuch⁴⁶ (edaspidi StGB) § 241 kohaselt on karistatav isiku või tema lähedase suhtes igasuguse kuriteo (*Verbrechen*⁴⁷) toimepanemisega ähvardamine. 2019. aastal muudeti StGB § 241 järgi karistatavaks ähvardamine ka selliste väärtegudega (*Vergehen*), mis on suunatud inimese seksuaalse enesemääramise, kehalise puutumatuse, isikliku vabaduse või olulise väärtusega asja vastu⁴⁸. Sarnaselt on ka Soome karistusseadustiku Rikoslaki⁴⁹ 25. peatüki § 7 kohaselt karistatav isiku või tema lähedase vastu relva tõstmine või tema ähvardamine mistahes kuriteoga, kui kannatanul on alust karta oma isikliku julgeoleku või vara pärast. Eelnevast tulenevalt ei täida Soome karistusseadustiku järgi ähvardamise koosseisu ähvardus paljastada maksupettus, kuid kui ähvardus on suunatud kannatanu isikliku julgeoleku või vara vastu, siis pole oluline, millise konkreetse kuriteoga isikut või tema lähedast ähvardatakse.⁵⁰

Ähvarduse sisu ei pea olema sõnaselgelt väljendatud, vaid võib olla ka konkretiseerimata avaldus, viidates üldisele kahju tekitamisele, nagu näiteks fraasis „Kui mulle esitatakse süüdistus, siis on teil põhjust mind vägagi karta ja rahule ma teid ei jäta.“⁵¹. Riigikohtu kriminaalkolleegium on rõhutanud, et ähvardaja poolt öeldut või tehtut ei saa vaadata rangelt iseseisvalt, vaid mõnel juhul tuleb ähvarduse sisu hinnata koos teiste asjaoludega, sest isegi kui konkreetne ütlus või tegu ei kujuta endast iseseisvalt ähvardust KarS § 120 mõttes, võib sellel koosmõjus laiemal kontekstiga olla ähvarduse sisu⁵². Kohtupraktikas on selliseks ähvarduseks loetud näiteks olukorda, kus ähvardaja sõitis teed ületavast kannatanust äärmiselt lähedalt mööda ja laskis signaali, luues sellega mulje võimalikust tahtliku otsasõidu ohust, millega anti koosmõjus „ähvardava alatooniga“ kõnedega ja tuvastamata isikute poolt toime pandud varasemate rünnakutega kannatanule mõista tervisekahjustuse tekitamise kavatsusest⁵³.

---

⁴⁶ Saksamaa karistusseadustik Strafgesetzbuch. Bürgerliches Gesetzbuch BGBI. I S. 441 – BGBI. I S. 448. (<https://www.gesetze-im-internet.de/stgb>, 27.04.2022).

⁴⁷ Saksa karistusõiguses jagatakse süüteod kaheks: *Verbrechen* ja *Vergehen*, mis sisuliselt vastavad kuritegudele ja väärtegudele.

⁴⁸ Sinn, A. MüKoStGB § 241/8, 11. – Münchener Kommentar zum StGB. 4. Auflage. München: Beck 2021.

⁴⁹ Soome karistusseadustik Rikoslaki – 39/1889. (<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>, 27.04.2022).

⁵⁰ Minilex. Rikoslaki ja laiton uhkaus. (<https://www.minilex.fi/a/rikoslaki-ja-laiton-uhkaus>, 27.04.2022).

⁵¹ Kurm, M. KarSK § 120/3.3.1.

⁵² RKKKo 1-19-1849 p 25.

⁵³ TlnRnKo 1-07-15425/11 p 9, 12, 19–21; Nimetatud kohtuotsus jäeti muutmata lahendiga RKKKo 3-1-1-5-09.

Siiski sõltub konkreetsest väljendusviisist see, millisena tõlgendada ähvardamisteo sisu ehk millega täpsemalt kannatanut ähvardati. Nii tapmine kui tervisekahjustuse tekitamine KarS §-le 120 vastavate ähvardamise sisu alternatiividena on suvalise teokirjeldusega tagajärjedeliktid ning võib jaatada, et teoga, millega pannakse toime tapmine, on vähemalt teoreetiliselt võimalik toime panna ka tervisekahjustuse tekitamine kui vähemintensiivsem tagajärg. Kui ähvarduses väljendatud teoga on teoreetiliselt võimalik saavutada mõlemat tagajärge ehk nii tapmist kui tervisekahjustuse tekitamist, ei ole konkludentset või üldsõnaliselt väljendatud ähvarduse puhul võimalik tõsikindlalt väita, et ähvarduse sisu oli justnimelt tapmine kui enamohulik tagajärg, mitte tervisekahjustuse tekitamine. Seetõttu tuleb *in dubio pro reo*-põhimõttest lähtudes lugeda tapmisega ähvardamiseks ainult selline ähvardamistegu, milles on tapmist selgelt väljendatud. Kui toimepanija väljendab ähvarduses vägivallategu, mis võib põhjustada nii kannatanu või kolmanda isiku surma kui ka tervisekahjustuse, kuid ei nimeta ähvarduses konkreetset taotletavat tagajärge, tuleb järeldada, et isik ähvardab tervisekahjustuse tekitamisega, kusjuures tervisekahjustuse tekitamisega ähvardamiseks ei pea toimepanija endale täpset tervisekahjustust ette kujutama – piisab, kui ähvarduses väljendatakse tegu, millega saab vähemalt põhimõtteliselt tervisekahjustuse põhjustada. Näiteks ähvardust isik läbi peksta või tema suhtes relva kasutada tuleb KarSi kommenteeritud väljaande kohaselt lugeda tervisekahjustuse tekitamisega, mitte tapmisega ähvardamiseks⁵⁴. Siiski on kohtupraktikas loetud konkludentset tapmisega ähvardamiseks kannatanu kõril noa hoidmist, kuivõrd tegemist oli elule ohtliku vägivallaga ähvardamisega, mille realiseerimisega võidakse põhjustada kannatanu surm⁵⁵.

Jaan Sootak on toonud välja, et kui võtta arvesse, et KarS § 120 kaudu sisustatakse vägivalla mõistet, võib KarS §-des 203 ja 204 sätestatud olulises ulatuses vara hävitamise või rikkumise koosseisude puhul jõuda mõneti kummalise lahenduseni, kus KarS § 203 või § 204 kui varavastaste kuritegude toimepanemist ei saa lugeda vägivallaks, kuigi sama teoga pelgalt ähvardamine oleks KarS § 120 kohaselt karistatav ja võib eeldada, et mõju isiku vaimsele tervisele oleks võrreldav nii ähvardamise kui ka teo reaalse täideviimise puhul. Eelnevast tulenevalt on näiteks Saksa õiguskirjanduses ja kohtupraktikas peetud vaimseks vägivallaks ka varavastaseid süütegusid, kui nende kaudu mõjutatakse kannatanut psüühiliselt.⁵⁶

---

⁵⁴ Kurm, M. KarSK § 120/3.3.2.

⁵⁵ RKKKo 3-1-1-57-98.

⁵⁶ Sootak, J. Analooogia karistusõiguses – mitte ainult keelatud. – *Juridica*, 2021/5, lk 351.

1.2.3. Ähvardamise veenvus

KarS §-s 120 sätestatud kuriteokoosseisu täitmiseks peab kannatanul olema olnud alust karta ähvarduse täideviimist ehk ähvardus peab olema olnud veenev. Riigikohtu kriminaalkolleegium on selgitanud, et kuivõrd KarS § 120 koosseisuga kaitstav õigushüve on inimese vaimne tervis, on ähvardamise eest karistamine põhjendatud ainult olukorras, kui kannatanu on ähvarduste tõttu pidanud oma elu, tervist või vara ohustatuks ehk kannatanu vaimset heaolu on kahjustatud⁵⁷. Kuigi varasemas praktikas ja kirjanduses seostati ähvarduse reaalsust otseselt sellega, kas kannatanul tekib piisavalt tugev hirmuaisting⁵⁸, siis tänase praktika kohaselt ei ole ähvardamise veenvuse jaatamise eelduseks, et kannatanul peaks reaalselt tekkima hirm ähvardatu ees – piisab sellest, kui kannatanu võtab ähvardust tõsiselt ehk peab ähvardatud teo täideviimist võimalikuks ja realiseeritavaks⁵⁹.

Ähvardus peab üldjuhul olema veenev nii kannatanu kui ka objektiivse kõrvalseisja hinnangul, kuid kui kannatanu eriliste omaduste tõttu on ta ähvardustest eelduslikult lihtsamini mõjutatav kui keskmine mõistlik inimene, võib ähvarduse veenvuse hindamisel lähtuda ka ainult kannatanu arusaamast – näiteks kui kannatanu on laps, kelle puhul võib eeldada, et ta võib tõsiselt võtta ka selliseid ähvardusi, mis keskmisele täiskasvanu silmis veenvalt ei mõjuks⁶⁰. Riigikohtu kriminaalkolleegium on järeldanud, et ähvardamise objektiivne koosseis on KarS § 120 järgi täidetud, kui ähvardamisega on oma elu, tervise või vara pärast muretsema pandud eelkõige ähvardatav isik ning selline ähvardus tekitaks reeglina hirmu ka objektiivsele kõrvalseisjale⁶¹. On ka võimalik, et olukorras, kus kannatanut on ähvardatud „mahalöömise“ ja tema hoonete süütamisega, ei pea kannatanu siiski tõenäoliseks, et teda üritataks tappa või tema vara reaalselt kahjustada ehk ähvardus ei ole selles osas veenev, kuid samal ajal usub kannatanu ähvardamise mõjul, muu hulgas ähvardaja varasema vägivaldse käitumise tõttu, et temale võidakse siiski kallale tungida ehk põhjustada talle tervisekahjustus, mis juhul on kannatanu jaoks ähvardamine olnud veenev kehalise väärkohtlemise osas⁶².

---

⁵⁷ RKKKo 3-1-1-59-11 p 9.1.

⁵⁸ Vt nt Sootak, J. Isikuvastased süüteod, lk 68.

⁵⁹ TlnRnKo 1-07-15425/11 p 8; Nimetatud kohtuotsus jäeti muutmata lahendiga RKKKo 3-1-1-5-09.

⁶⁰ Kurm, M. KarSK § 120/3.4.2.

⁶¹ RKKKo 3-1-1-59-11 p 9.2.

⁶² RKKKo 3-1-1-59-11 p 10.2.

Ähvarduse veenvust tuvastada võimaldavad asjaolud võivad KarSi kommenteeritud väljaande kohaselt olla näiteks ähvardaja isikuomadused, psüühiline seisund, varasem käitumine või ähvardusega kaasnevad teod, kusjuures neid tuleb hinnata vastavalt kannatanu teadmistele ajal, mil ähvardus temani jõudis, ehk *ex ante*⁶³. Kohtupraktikas on ähvardamise veenvuse kasuks loetud asjaolu, kui kannatanu on teadlik, et ähvardaja on ähvardatava teoga sama teo varasemalt juba toime pannud – näiteks kui tapmisähvarduse teinud isikut on varasemalt tapmise eest karistatud⁶⁴. Samuti on leitud, et ähvarduse täideviimise uskumiseks võib anda aluse ähvardaja põetav skisofreenia, mis tema käitumist oluliselt mõjutab, ühes ähvardaja varasema vägivaldsusega⁶⁵.

Seevastu kinnipeetava poolt vanglaametnikule öeldud lauset „Löön selle kausi sulle pähe kinni!“ ei ole Riigikohtu kriminaalkolleegium veenvaks ähvarduseks lugenud hoolimata kinnipeetava varasemast vägivaldsusest, kuivõrd kinnipeetav viibis lukustatud uksega kambris ja ei oleks seetõttu saanud ametnikku realselt kausiga visata, mis pidi juba ähvardamise hetkel nii adresseeritud vanglaametnikule kui ka objektiivsele kõrvalseisjale arusaadav olema, mistõttu ei saanud selline ähvardus olla veenev⁶⁶. Samuti ei ole praktikas ähvarduse tõsiseltvõetavuse kasuks rääkivaks argumendiks loetud asjaolu, et ähvardaja on varasemalt karistatud isik olukorras, kus ähvardaja varasem karistus ei seondu vägivallategudega ning kannatanu ei ole väljendanud, et ta oleks ähvardaja poolt varasemalt toime pandud süütegude sisust teadlik – sisuliselt saaks kohtu hinnangul eelnev karistus ähvardamise veenvust mõjutada vaid siis, kui kannatanu teab või talle on jäetud mulje, et vägivallaga ähvardanud isik on varasemalt karistatud just vägivallaga seonduvate kuritegude eest⁶⁷. Ka ähvardaja varasema vägivaldsuse arvestamine on ähvarduse veenvuse hindamisel piiratud – näiteks olukorras, kus kannatanu pole oma abikaasast ähvardaja poolt tema suhtes väidetavalt korduvalt toime pandud lähisuhtevägivalda varasemalt fikseerinud ning nimetatud teod on ähvardamise hetkeks aegunud, on loetud, et ähvardamise veenvuse hindamisel ei saa kannatanu väiteid ähvardaja varasema vägivaldsuse kohta arvesse võtta⁶⁸.

---

⁶³ Kurm, M. KarSK § 120/3.4.1; RKKKo 1-19-7945/137 p 23.

⁶⁴ RKKKo 3-1-1-74-14 p 2, 5.1, 7.

⁶⁵ RKKKo 1-19-8835/26 p 1.1, 4, 7.

⁶⁶ RKKKo 1-19-1849/43 p 28.

⁶⁷ TlnRnKm 1-22-487/5 p 10.

⁶⁸ TlnRnKm 1-22-278/3 p 4.

Praktikas on ähvarduste veenvuse hindamisel samuti võetud arvesse kannatanu välist reaktsiooni väidetavale ähvardamisele. Näiteks on prokuratuur ja kohtud hinnanud, et tegemist ei olnud kannatanu jaoks tõsiseltvõetavate ähvarduste, vaid „paljasõnalise ärplemisega“ näiteks olukorras, kus kannatanu saadetud sõnumite põhjal näis kannatanu väidetavatesse ähvardustesse suhtuvat üleoleva irooniaga, väljendades muu hulgas soovi ähvarduste esitajaga kohtuda, mis ei oleks kohtu hinnangul eluliselt usutav reaktsioon olukorras, kus kannatanu tõepoolest oleks ähvardusi reaalsena tajunud⁶⁹. Samuti on tapmisähvarduse veenvuse vastu rääkivaks loetud seda, kui kannatanu on ähvardusele järgnevalt jätkanud vestlust rahuliku tooniga, küsides nagu muuseas, kas ähvardaja „peab ta tõesti maha lööma“⁷⁰.

Ähvarduse veenvuse hindamisel ei oma tähtsust, kas ähvardaja kavatses ka päriselt ähvardatud teo toime panna või kas tal oleks üldse olnud võimalik ähvardatud tegu toime panna – ähvardamine on iseseisev kuritegu, millega rünnatav õigushüve on kannatanu vaimne tervis, tegemist ei ole eeltegevusega kuriteole, mida ähvardati toime panna⁷¹. Seetõttu ei oma näiteks tähtsust, kui ähvardamise käigus kasutatav vahend, näiteks relv või lõhkeseadeldis, on kasutuskõlbmatu, eeldusel et kannatanu arvab, et nimetatud vahend on töökorras⁷².

Teaduskirjanduse kohaselt mõjuvad kannatanutele veenvamalt ähvardused, mis on tehtud silmast silma, kuivõrd vahetut suhtlust tajutakse siiramalt ja seetõttu ähvardamise puhul tõsisemalt kui muude suhtlusvahendite kaudu esitatud ähvardusi. Samuti muutub ähvardus kannatanu jaoks usutavamaks ehk veenvamaks, kui selle käigus näitab teo toimepanija relva, kuivõrd see demonstreerib kannatanule täiendavalt, et ähvardajal on tõepoolest juurdepääs vahenditele, mille abil ähvardatud tegu toime panna.⁷³

Tehnoloogia areng võimaldab ähvardamist toime panna uuel „tõhusal“ viisil: teise isiku hirmutamine interneti vahendusel ei eelda füüsilist juurdepääsu kannatanule ega isegi tema asukoha teadmist, sest võimalik on pöörduda peaaegu ükskõik kelle poole, olenemata sellest, kus ta viibib. Kuigi sellised pöördumised võivad olla privaatsed, võimaldavad digitaalsed

---

⁶⁹ TlnRnKm 1-22-487/5 p 6, 8–12.

⁷⁰ TlnRnKm 1-22-278/3 p 4.

⁷¹ Vt ka Sootak, J. Seadusainsus. Kui isiku tegu vastab mitmele süüteo koosseisule, siis mitme järgi ja kuidas ta tegelikult vastutab? – *Juridica*, 2010/10, lk 17–18.

⁷² RKKKo 3-1-1-11-00.

⁷³ Estévez-Soto, P. R. Determinants of extortion compliance: Empirical evidence from a victimization survey. – *The British Journal of Criminology*, 2021/61, No. 5, lk 1189–1191, 1198–1199.

lahendused ähvardusi teha ka avalikult ja isegi anonüümselt. Postitades ähvardava sisuga sõnumi avalikult sotsiaalmeediasse, saab ähvardaja ässitada kolmandaid isikuid endaga liituma, kes ähvardavat sisu tarbides, sellele reageerides või seda levitades saavad aga omakorda hagu tulle lisada, sealhulgas esialgsetele ähvardustele oma heakskiidu andes. Teaduskirjanduses on välja toodud, et ähvardamise heakskiit või sellega muul viisil kaasaminek kolmandate isikute poolt aitab veelgi rohkem kaasa hirmutava õhkkonna tekitamisele. Kuivõrd kannatanu jaoks suureneb vähemalt näiliselt nende isikute hulk, kes võiks ähvardatud teod potentsiaalselt ellu viia, on kannatanul ka rohkem alust karta ähvardatud ohu realiseerumist esialgse ähvardaja või tema avaldust heaks kiitvate kolmandate isikute poolt, mistõttu võib üldise ähvardava atmosfääri loomine olla kannatanu hirmutamise seisukohalt isegi efektiivsem kui konkreetsete verbaalsete ähvarduste tegemine.⁷⁴

Teaduskirjanduses on leitud, et internetis või muude meediumite vahendusel toimuvat suhtlust hinnatakse üldiselt ebasiiramaks kui vahetut ehk silmast silma toimuvat suhtlust, kuivõrd kirjaliku või vahendatud suhtluse käigus võivad minna kaduma mitteverbaalsed märguanded, mis tavapärasest vestluses võimaldaks pooltel hinnata üksteise motivatsioone ja seeläbi kujundada seisukoht, kas üksteist usaldada. Eelnev kehtib isegi niinimetatud videokõnede puhul, mis küll tehniliselt võimaldavad vestluspartneritel üksteise näoilmeid ja žeste jälgida, kuid mille puhul tajutakse siiski vestluspartnerit ebasiiramana kui näost näkku toimuva vahetu vestluse puhul, mistõttu väheneb ka konstruktiivse koostöö tegemise võimalus.⁷⁵ Ülalkirjeldatu põhjal võib teoretiseerida, et kui interneti vahendusel peetava „suhtluse“ sisuks on ähvardused, suurendab sellise suhtlusviisi valikust tingitud tajutav ebasiirus ka kannatanu hirmu ähvarduste täideviimise eest – nii-öelda talupojamõistusega lähenedes näib tõenäolisem, et kuritegude toimepanemist oodatakse pigem isikutelt, keda tajutakse ebasiira ja ebausaldusväärseks, mitte neilt, kes mõjuvad siiralt ja usaldusväärset.

Empiiria kinnitab aga hoopis vastupidist: teaduskirjanduse kohaselt hindavad kannatanud üldiselt veenvamaks ähvardusi, mis on tehtud silmast silma, mitte näiteks telefoni, interneti või

---

⁷⁴ O'Malley, M. Witness intimidation in the digital age. Part I, lk 17–18; O'Malley, M. Witness intimidation in the digital age. Part IV. – Prosecutor, Journal of the National District Attorneys Association, 2015/49, No. 2, lk 15–16; Browning, J. # Snitches get Stiches: Witness intimidation in the age of facebook and twitter. – Pace Law Review, 2014/35, lk 194–196, 201, 204–206, 209; Funk, W. Intimidation and the Internet. – Penn State Law Review, 2006/110, No. 3, lk 581–582, 587, 590–592.

⁷⁵ Rockmann, K. W., Northcraft, G. B. To be or not to be trusted: The influence of media richness on defection and deception. – Organizational behavior and human decision processes, 2008/107, No. 2, lk 118–119.

muu meediumi vahendusel⁷⁶. Eelnev viitab, et suhtlusviisi valik ei mõjuta mitte kannatanu hinnangut ähvardaja isiku suhtes üleüldiselt, vaid just ähvarduse tõsiseltvõetavust. Sealjuures on ka leitud, et kui interneti, telefoni või muude suhtlusvahendite vahendusel toime pandud ähvardamises osaleb mitu isikut, mõjub see kannatanu jaoks veenvamalt, seevastu kui näost näkku tehtud ähvarduste puhul ähvardajate arv ähvarduste veenvust enam olulisel määral ei mõjuta, mis näitab, et toimepanijate arv võib aidata „kompenseerida“ interneti või muude meediumite vahendusel tehtud ähvarduste tõsiseltvõetavust⁷⁷.

Ülal viidatud uuringud ei käsitle aga anonüümseid ähvardusi (ega muud anonüümset suhtlust). Õiguskirjanduses on arutatud, et anonüümselt tehtud ähvarduste puhul on kannatanul raskem hinnata, kas on alust ähvardust tõsiselt võtta, kuivõrd puudub kontekst, mis on sellise hinnangu andmiseks vajalik ja milleks võib eelkõige olla ähvardaja isik, tema kuuluvus või seos kannatanuga⁷⁸.

1.2.4. Ähvardamistahtlus ja vastutus koosseisude paljususe korral

Ähvardamise subjektiivse koosseisu täitmine eeldab KarS § 15 lg 1 kohaselt tahtlust kõigi objektiivse koosseisu asjaolude suhtes ehk vastavalt KarS § 16 lg-s 4 sätestatule peab täideviija vähemalt võimalikuks pidama ja vähemalt möönma süütekoosseisule vastavate asjaolude saabumist. Eelnevast tulenevalt ei ole ähvardamise koosseis KarS § 120 järgi täidetud, kui täideviija ei näinud ette ega pidanud võimalikuks, et kannatanu võib ähvardust tõsiselt võtta, mis võib juhtuda eelkõige olukorras, kus ähvarduse veenvuse tingib kannatanu jaoks mõni tema eriline isikuomadus⁷⁹.

Nagu ülal pikemalt selgitatud, mõistetakse ähvardamistegu kui kahju tekitamise kavatsuse teadvustamist, mis on suunatud teisest isikust kannatanus hirmutunde tekitamisele⁸⁰. Ähvardamise selline üldsõnaline definitsioon kattub suuresti näiteks Ameerika Ühendriikide enimkasutatava õigussõnastiku Black's Law Dictionary definitsiooniga, mille kohaselt on ähvardamine väljendatud kavatsus põhjustada kahju teisele isikule või tema varale, pidades

---

⁷⁶ Estévez-Soto, P. R., lk 1198–1199.

⁷⁷ Estévez-Soto, P. R., lk 1198–1199.

⁷⁸ Hammack, S. The Internet loophole: Why threatening speech on-line requires a modification of the courts' approach to true threats and incitement. *Columbia Journal of Law and Social Problems*, 2002/36, No. 1, lk 84.

⁷⁹ Kurm, M. KarSK § 120/4.

⁸⁰ Kurm, M. KarSK § 120/3.1.

eelkõige silmas siiski sellist ähvardust, millega vähendatakse isiku vabadust tegutseda oma õiguste piirides oma vaba tahte järgi⁸¹. Kuigi ka KarSi kommenteeritud väljaandes on nenditud, et ähvardamisega rünnatakse muu hulgas kannatanu tahtevabadust põhjusel, et ähvardamisega tekitatud hirm võib mõjutada kannatanut oma tahte vastaselt käituma, siis KarS §-s 120 sätestatud ähvardamise koosseis ei eelda iseenesest, et kannatanu tegutsemisvabaduse piiramine oleks ähvardaja eesmärk või soov. Kui ähvardamist kasutatakse eesmärgil survestada kannatanut varalist kasu üle andma, võib tegu olla hoopis KarS §-s 214 sätestatud väljapressimise koosseisuga.

Kuivõrd ähvarduse koosseisu täitmisel ei oma tähtsust, kas ähvardajal oli võimalik kuritegu, millega kannatanut ähvardati, päriselt toime panna, ei oma samamoodi tähtsust ka see, kas ähvardaja soovis või kavatses tegelikkuses ähvardatud teo toime panna. Praktikast näiteks olukorras, kus kannatanut ähvardati konkludentsetelt temast väga lähedalt mööda sõites, kohus selgitanud, et ähvardamise koosseisu analüüsil pole mitte oluline see, kas süüdistatav tahtis või mõõnas kannatanule otsasõitu, vaid et süüdistatav jättis teadlikult ja tahtlikult mulje võimalikust ohtlikust olukorrast, et demonstreerida kannatanule, et tal on võimalik kannatanule tervisekahjustus tekitada⁸².

1.2.5. Vastutus ja koosseisude paljusus

KarS § 120 kohaselt karistatakse ähvardamise eest rahalise karistusega või kuni üheaastase vangistusega. Võrdluseks, Soome karistusõiguses on ähvardamine karistatav rahalise karistuse või kuni kaheaastase karistusega ning Saksa karistusõiguses on ähvardus panna toime kuritegu karistatav rahalise karistuse või kuni kaheaastase vangistusega ja ähvardus panna toime väärtegu karistatav rahalise karistuse või kuni üheaastase karistusega ehk kuigi Eesti karistusõiguses sätestatud ähvardamise koosseis on kitsam, on ka selle eest määratav karistus madalam⁸³.

Kuigi ähvardamine on iseseisev vaimse tervise vastu suunatud kuritegu, moodustab see olukorras, kus ähvardatav tegu realselt ellu viiakse, kasvava intensiivsusega läbiva delikti,

---

⁸¹ Garner, B. A. (koost). Black's Law Dictionary. Abridged Ninth Edition. West Group, 2009, lk 1618.

⁸² TlnRnKo 1-07-15425/11 p 20; Nimetatud kohtuotsus jäeti muutmata lahendiga RKKKo 3-1-1-5-09.

⁸³ Saksamaa karistusseadustik StGB § 241 (<https://www.gesetze-im-internet.de/stgb>, 27.04.2022); Soome karistusseadustik Rikoslaki ptk 25 § 7 (<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>, 27.04.2022).

millisel juhul on ähvardamine subsidiaarne sellele järgnenud intensiivsema kuriteo suhtes⁸⁴. Kui tegu, millega kannatanut on ähvardatud, pannakse toime, neeldub ähvardamine üldjuhul teises kuriteos ja toimepanija vastutab ainult ähvardatud (ja hiljem toime pandud) kuriteo, mitte selle teoga ähvardamise eest⁸⁵.

Siiski on Riigikohus leidnud, et ähvardamise neeldumise hindamisel tuleb võtta arvesse konkreetse ähvarduse sisu ning näiteks olukorras, kus kannatanu suhtes toime pandava kehalise väärkohtlemise käigus ähvardatakse teda karjumise korral tappa, on kehaline väärkohtlemine kasvanud üle tapmisega ähvardamiseks, mis ei neeldu enam toimepandud kehalises väärkohtlemises, kuivõrd tapmisega ähvardamises sisalduv ebaõigus on selleks liiga suur⁸⁶. Kui samas olukorras oleks kannatanut pärast tema kehalist väärkohtlemist ähvardatud uuesti kehalise väärkohtlemisega, oleks ähvardamine kui järeldelikt neeldunud kehalises väärkohtlemises kui põhidelikti⁸⁷.

Vastavalt peatükis 1.1 selgitatule, kuulub KarS §-s 120 sätestatud ähvardamise koosseis vägivallategude hulka, millest tulenevalt on ähvardamine kehtiva KarSi kohaselt selline koosseis, millega võib sisustada vägivalda, kui vägivald on mõne muu süüteo koosseisuline tunnus. Sedasi võib ähvardamine kui vägivallategu sisalduda väga erinevaid õigushüvesid kaitsvates koosseisudes, nagu näiteks KarS §-s 111 sätestatud õhusõiduki kaaperdamises kui rahvusvahelise julgeoleku vastu suunatud kuriteos, isikuvastastes kuritegudes nagu KarS §-s 133 sätestatud inimkaubanduses kui vabadusvastases kuriteos või KarS §-s 141 sätestatud vägistamises kui seksuaalse enesemääramise vastases kuriteos, samuti poliitiliste ja kodanikuõiguste vastastes kuritegudes nagu KarS §-s 158 sätestatud seaduslikult korraldatud avaliku koosoleku vägivaldses laialiajamises või KarS §-s 162 sätestatud valimisvabaduse rikkumises, aga ka KarS §-s 200 sätestatud röövimises kui varavastases kuriteos.

Olukorras, kus mõne muu toimepandud kuriteo koosseisuline element on täidetud KarS § 120 tähenduses ähvardamise kaudu, on täidetud ka KarS §-s 120 sätestatud ähvardamise koosseis. Eelnevast tulenevalt tuleb lugeda, et teise koosseisuga kaasnevalt ähvardamise ilmnemine on tavaline või isegi paratamatu, sõltuvalt vägivallategu või ähvardamist eeldava kuriteokoosseisu

---

⁸⁴ Sootak, J. Seadusainsus, lk 17–18.

⁸⁵ Kurm, M. KarSK § 120/6.

⁸⁶ RKKKo 3-1-1-92-07 p 1.1, 6.3.

⁸⁷ Sootak, J. Seadusainsus, lk 20.

tunnustest. Lähtudes korduva omistamise keelust, ei saa teo toimepanija sellises olukorras omistada mitut tegu, kuivõrd mõlema teo ebaõigussisu ilmneb laiemas koosseisus ning selle ebaõiguse elemente ei saa subsumeerimisel nii-öelda kahekordselt kasutada. *Lex specialis derogat legi generali* põhimõttest tulenevalt neelab sellistel juhtudel laiem liitkoosseis oma spetsiaalsuse tõttu ähvardamise kui osateo.⁸⁸

Näiteks olukorras, kus pannakse toime väljapressimine KarS § 214 järgi, mille käigus ähvardatakse kannatanut tervisekahjustuse tekitamisega, on ähvardamine KarS § 120 tähenduses KarS §-s 214 sätestatud väljapressimise koosseisu eelduseks ehk ähvardamise ilmumine on väljapressimise puhul tavaline. Kuivõrd KarS 214 koosseis hõlmab sellisel juhul KarS § 120 koosseisu, vastutab teo toimepanija siiski ainult ähvardamise eest. Siiski hõlmavad mitmed KarSi eriosas sätestatud koosseisud ähvardamise mõistet, mis ei vasta ähvardamisele, sealhulgas KarS § 214, mis nimetab alternatiividena ka isiku vabaduse piiramise või häbistavate andmete avaldamisega ähvardamist, kuigi KarS § 120 sellise sisuga ähvardusi ei hõlma. Sarnaselt nimetab KarS §-s 135 sätestatud pantvangi võtmise koosseis vangistuses hoidmisega ähvardamist, kuigi selline tegu ei oleks ähvardamine KarS § 120 kohaselt.

1.3. Ähvardamise koosseisu kohaldamine ja kuvand

Kuigi registreeritud kuritegude arv üldiselt on aastatel 2003–2021 kahekordselt vähenenud, on Justiitsministeeriumi andmetel registreeritud ähvardamiste arv üldiselt kasvanud. Kui aastatel 2003–2011 registreeriti Eestis 209–677 ähvardamist aastas, siis aastatel 2012–2021 on registreeritud ähvardamiste arv aastas jõudnud vahemikku 627–954. Sealjuures registreeriti ähvardamisi enim aastatel 2018 ja 2019, vastavalt 935 ja 954 registreeritud ähvardamist.⁸⁹ Ähvardamiste osakaal registreeritud vägivallakuritegude hulgas on aastatel 2012–2021 püsinud ~10% juures, tõustes sellest kõrgemale vaid aastatel 2018 ja 2019, mil ka registreeritud ähvardamiste arv üldiselt oluliselt suurenes. 2018. aastal moodustasid ähvardamised ~11,3% kõigist registreeritud vägivallakuritegudest ja 2019. aastal ~10,9%. 2021. aastal.⁹⁰

---

⁸⁸ Sootak, J. Seadusainsus, lk 12 ja 14.

⁸⁹ Justiitsministeerium. Kuritegevuse ülevaade 2003–2021.

⁹⁰ Justiitsministeerium. Kuritegevuse ülevaade 2003–2021; Justiitsministeerium. Vägivallakuriteod 2010–2021 (https://www.kriminaalpoliitika.ee/kuritegevus2021/xlsx/4_V%C3%A4givallakuriteod_veebi.xlsx, 27.04.2022).

Tabel 1. Justiitsministeeriumi andmetel registreeritud ähvardamised (KarS § 120) aastatel 2003–2011⁹¹.

Aasta	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Registreeritud ähvardamised	209	219	359	444	549	512	442	451	677

Tabel 2. Justiitsministeeriumi andmetel registreeritud ähvardamised (KarS § 120) aastatel 2012–2021 ja nende osakaal vägivallakuritegudest⁹².

Aasta	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Registreeritud vägivallakuriteod ⁹³	7843	7969	7489	7889	7641	7296	8249	8773	7975	7547
Registreeritud ähvardamised	700	716	700	762	712	627	935	954	793	677
	~8,9%	~9%	~9,3%	~9,7%	~9,3%	~8,6%	~11,3%	~10,9%	~9,9%	~9,8%

Tabel 3. Politsei- ja Piirivalveameti Põhja Prefektuuris registreeritud ähvardamised (KarS § 120) aastatel 2012–2021, kriminaalmenetluse alustamata jätmise juhtumite arv ja osakaal ja kriminaalmenetluse alustamata jätmisel viidatud kriminaalmenetluse seadustikus⁹⁴ (edaspidi KrMS) sätestatud kriminaalmenetlust välistav asjaolu⁹⁵.

Aasta	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Registreeritud ähvardamised	293	226	247	283	216	188	271	281	220	225

⁹¹ Justiitsministeerium. Kuritegevuse ülevaade 2003–2021.

⁹² Justiitsministeerium. Kuritegevuse ülevaade 2003–2021 (https://www.kriminaalpoliitika.ee/kuritegevus2021/xlsx/1_Kuritegevuse%20%C3%BClevaade_veebi.xlsx, 27.04.2022); Justiitsministeerium. Vägivallakuriteod 2010–2021.

⁹³ Justiitsministeeriumi statistikas arvati vägivallakuritegude hulka KarS §-des 113–136, 263 ja 274 sätestatud kuriteokoosseisud.

⁹⁴ Kriminaalmenetluse seadustik. RT I, 22.12.2021, 45.

⁹⁵ Politsei- ja Piirivalveamet. Põhja Prefektuuris registreeritud ähvardamiste arv ja kriminaalmenetluse alustamata jätmiste arv aastatel 2012–2021. Andmed autori valduses.

Kriminaalmenetluse alustamata jätmise	6	4	2	15	1	5	18	31	11	17
	~2%	~2%	<1%	~5%	<1%	~3%	~7%	~11%	5%	~8%
KrMS § 199 lg 1 p 1	4	4	2	15	1	5	18	29	11	17
KrMS § 199 lg 1 p 2	2	-	-	-	-	-	-	2	-	-

Politsei- ja Piirivalveameti statistikast nähtub, et Põhja Prefektuuris registreeritud ähvardamiste arv on aastatel 2012–2021 püsinud 188–293 vahel. KarS § 120 tähenduses ähvardamisi registreeriti Põhja Prefektuuris perioodil 2012–2021 kokku 2 450, millest kriminaalmenetlus jäeti alustamata kokku 110 korral ehk ~4,5% registreeritud ähvarduste puhul. Kriminaalmenetlus jäeti 106 korral alustamata KarS § 199 lg 1 p 1 alusel ehk kriminaalmenetluse aluse puudumise tõttu ja 4 korral KarS § 199 lg 1 p 2 alusel ehk teo aegumise tõttu (ähvardamine kui teise astme kuritegu aegub vastavalt KarS § 81 lg 1 p-s 2 sätestatule pärast viie aasta möödumist selle lõpuleviimisest). Aastate jooksul on kriminaalmenetluse alustamata jätmise osakaal kõikunud 0% – 11% vahel.

Ülaltoodud statistikast ei paista, et KarS §-s 120 sätestatud ähvardamise kuriteokoosseisu kohaldamisala oleks praktikas problemaatiline. Kriminaalmenetluse alustamata jätmise osakaal on võrdlemisi madal, mis viitab sellele, et ähvardamisi üldiselt menetletakse ja uuritakse. Kuigi Eestis registreeritud ähvardamiste arv on oluliselt kasvanud, võib see viidata nii ähvardamise toimepanemise sagenemisele kui ka lihtsalt sagedasemale õiguskaitseorganite poole pöördumisele. Kuivõrd Justiitsministeeriumi korraldatud ohvriuuringud ei näita olulist muutust vägivallaga ähvardamise osakaalus, võib järeldada, et pigem on suurenenud ähvardamiste puhul õiguskaitseasutuste poole pöördumine, mitte toimepandud ähvardamiste arv. Aastatel 2016–2018 on vägivallaga ähvardamise ohvriks langenud isikute osakaal (~2%) isegi oluliselt langenud võrreldes aastatega 2010–2015 (~3–5%). Samas on andmete kohaselt vägivallaga ähvardamise ohvrite osakaal alates 2016. aastast üha tõusnud ning jõudnud 2021. aastal (3,7%) juba peaaegu 2013. aasta tasemele, kuigi Justiitsministeerium on märkinud, et 2016–2021 aasta andmete erinevus on statistilise vea piirides.⁹⁶

⁹⁶ Justiitsministeerium. Kuritegevus Eestis 2021. Vägivallakuriteod.. (https://www.kriminaalpoliitika.ee/kuritegevus2021/vagivallakuriteod_page.html, 27.04.2022).

Ometi viidatakse meedias ähvardamise koosseisule sageli kontekstis, mis jätab mulje, justkui oleks ähvardused paratamatus, millele seaduse hammas peale ei hakka, mistõttu polegi kannatanul teha muud kui taluda. Autori hinnang põhineb uudisteportaalides alates 2015. aastast avaldatud artiklite analüüsile.⁹⁷ Ähvardamisi kajastavates artiklites on võrdlemisi tüüpiline repliik, et ähvardaja isiku tuvastamisel politsei vestleb temaga, kuid kaugemale nende käed ei küüni. Meediakajastuse kohaselt pöörduvad ähvardamise ohvrid politseisse harva ja vaid kõige häirivama sisu puhul – pigem kasutatakse muid meetmeid: blokeeritakse ähvardaja sotsiaalmeedias, muudetakse enda internetikasutuse harjumusi või avalikustatakse ähvardavad sõnumid ja õpitakse neid ignoreerima⁹⁸. Siiski kinnitab statistika, et ähvardamisi menetletakse ja lahendatakse – 2021. aastal mõisteti ähvardamise eest süüdi 181 inimest, ähvardamiste sagenemise kõrgpunktis 2019. aastal lausa 224 inimest⁹⁹.

Osaliselt võib selline lahknevus olla seletatav meedias kajastatavate ähvardamisjuhtumite spetsiifilisusega. Nimelt, Justiitsministeeriumi statistika kohaselt on ähvardamistest kolmandik kuni pool pandud toime lähisuhtes ning omakorda registreeritud ähvardamised on aastatel 2012–2021 moodustanud registreeritud lähisuhtevägivalla kuritegudest umbes kümnendiku¹⁰⁰. Eelnevast võib järeldada, et nii-öelda „keskmine“ kannatanu ähvardamiskaasuses on lähisuhtevägivalla ohver. Samas keskenduvad ähvardamise temaatikat põhjalikumalt käsitlevad uudislööd pigem päevakajaliste teemadega haakuvatele ähvardamistele, milleks on näiteks pagulaste vastuvõtmisest või pandeemiast ajendatud ähvardused ja avaliku elu tegelaste suunas, sealhulgas eelkõige poliitikute suunas, tehtud ähvardused, mis on üldiselt tehtud ähvardavate jaoks võõraste isikute poolt või isegi anonüümselt.¹⁰¹

---

⁹⁷ Artikleid otsiti märksõnaotsinguga uudisteportaalide ERR, Delfi, Postimees ja Äripäev kodulehtedelt, misjärel sorteeriti välja artiklid, mis käsitlesid ähvardamise koosseisu.

⁹⁸ Maran, K. Arvamusliidrid on pagulaste teema puhul olnud silmitsi isiklike ähvardustega. – Eesti Päevaleht 08.07.2015 (<https://epl.delfi.ee/artikkel/71864839/arvamusliidrid-on-pagulaste-teema-puhul-olnud-silmitsi-isiklike-ahvardustega>, 27.04.2022); Velleste, E., Palgi, G. Arstidki ei pääse ähvardajate verbaalsest roojast; Kruse, K. Karmen Joller koduhoovi loobitud söimukirjadest: mind sellised inimesed ei hirmuta. – Elu24, 06.02.2022 (<https://elu24.postimees.ee/7447597/karmen-joller-koduhoovi-loobitud-soimukirjadest-mind-sellised-inimesed-ei-hirmuta>, 27.04.2022).

⁹⁹ Velleste, E., Palgi, G. Arstidki ei pääse ähvardajate verbaalsest roojast.

¹⁰⁰ Vt all tabel 4 ja selles viidatud allikad.

¹⁰¹ Vt nt Koch, T. Peaministri ähvardaja: kättemaks ei ole sõnades (https://leht.postimees.ee/3394189/peaministri-ahvardaja-kattemaks-ei-ole-sonades#_ga=2.159047866.1061684955.1650748861-411597841.1578357440, 27.04.2022); Maran, K. *Op cit*; Raba, R. Rannar Raba: mis toimub, prokuratuur? – Tartu Postimees, 14.11.2019 (https://tartu.postimees.ee/6825954/rannar-raba-mis-toimub-prokuratuur#_ga=2.196337708.1061684955.1650748861-411597841.1578357440, 27.04.2022); Velleste, E., Palgi, G. Arstidki ei pääse ähvardajate verbaalsest roojast.

Samuti näib, et sellistes lugedes kajastatakse ähvardamisena ka juhtumeid, mille sisu vastab pigem ahistavale jälitamisele KarS § 157³ lg 1 tähenduses või üldisele sõimule, kuid mitte ähvardamisele KarS § 120 tähenduses ning vahel isegi mitte ähvardamisele selle tavakeelises mõistes (lubadus, milles väljendatakse kavatsust kellelegi midagi halba teha või muul viisil ebameeldivusi põhjustada)¹⁰². Kuigi räige ja valimatu sõim ning haiglaste fantaasiate kirjeldus on kannatanule ilmselgelt häiriv, ei anta selle käigus mõista, et kannatanut kavatsetakst tappa, talle tervisekahjustus põhjustada või tema vara hävitada või rikkuda (olenemata sellest, kas toimepanija tegelikkuses kavatseb või isegi saab üldse ähvardatud teo toime panna), mistõttu ei ole tõepoolest tegu KarS § 120 järgi ähvardamise tunnustele vastava teoga. Väärrib mainimist, et 06. juulil 2017. a jõustus KarS § 157³, milles on sätestatud ahistava jälitamise koosseis, mis võib autori hinnangul olla kohaldatav just sellise ahistava sõimu puhul, milles otsene ähvardus puudub.

Tabel 4. Justiitsministeeriumi andmetel lähisuhtevägivalla kuritegude osakaal registreeritud ähvarduste arvust ja registreeritud ähvarduste osakaal lähisuhtevägivalla kuritegudest aastatel 2012–2021¹⁰³.

Aasta	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Lähisuhtevägivalla % ähvardamistest	36%	45%	49%	42%	42%	37%	45%			50%

¹⁰² Vt nt Pealtnägija. Osa nr 602, 17.02.2016 (<https://arhiiv.err.ee/vaata/pealtnagija-602>, 27.04.2022).

¹⁰³ Tühjade lahtrite puhul ei olnud andmed kättesaadavad. Justiitsministeerium. Perevägivald ja ahistamine 2021. (https://www.kriminaalpoliitika.ee/kuritegevus2021/xlsx/5_Perev%C3%A4givald%20ja%20ahistamine_veebi.xlsx, 27.04.2022); Justiitsministeerium. Perevägivald ja ahistamine 2020 (<https://kriminaalpoliitika.ee/kuritegevus2020/data/perevagivald-ja-ahistamine-2020.xlsx>, 27.04.2022); Justiitsministeerium. Perevägivald ja ahistamine 2019 (https://www.kriminaalpoliitika.ee/kuritegevusestatistika/uploads/perevagivald_ja_ahistamine.xlsx, 27.04.2022); Justiitsministeerium. Kuritegevus Eestis 2018 (https://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumentid/kuritegevus_eestis_2018_viidetega_lisadele.pdf, 27.04.2022); Justiitsministeerium. Kuritegevus Eestis 2017 (https://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumentid/kuritegevuseestis_2017_veebi01.pdf, 27.04.2022); Justiitsministeerium. Kuritegevus Eestis 2016 (https://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumentid/kuritegevus_eestis_est_web_0.pdf, 27.04.2022); Justiitsministeerium. Kuritegevus Eestis 2015 (https://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumentid/kuritegevus_eestis_2015.pdf, 27.04.2022); Justiitsministeerium. Kuritegevus Eestis 2014 (https://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumentid/kuritegevuse_at_2015_0.pdf, 27.04.2022); Justiitsministeerium. Kuritegevus Eestis 2013 (https://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumentid/18._kuritegevus_eestis_2013.pdf, 27.04.2022); Justiitsministeerium. Kuritegevus Eestis 2012 (https://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumentid/17._kuritegevus_eestis_2012_0.pdf, 27.04.2022).

Ähvardamiste % lähisuhtevägivallast	11%	12%	13%	10%	10%	9%	12%	11%	11%	10%
-------------------------------------	-----	-----	-----	-----	-----	----	-----	-----	-----	-----

Siiski kumab ähvardamise teematikat kajastavatest uudislugudest korduvalt läbi sõnum, nagu eeldaks ähvardamise koosseis, et ähvardajal on realselt kavatsus ja võime ähvardatud tegu ellu viia. Sellistel juhtudel suhtutakse ähvardamisse kui ähvardatavate kuritegude ettevalmistamisse, milleks ähvardamine ei ole.

„Pealtnägija“ 17. veebruari 2016. a saates kajastati samuti pagulaste vastuvõtmist toetanud isikutele saadetud sõimu ja ähvardusi¹⁰⁴. Saatesegmendist tehtud ERRi uudises märgib „Pealtnägija“ toimetaja Piret Järvis: „Politsei laiutab käsi ja ütleb, et kui ähvardusest tõelist kavatsust kellegi elu ja tervise kallale kippuda läbi ei kuma, pole neil põhjust ka reageerida.“¹⁰⁵

Tartu Postimehe 08. novembri 2019. a loos on tsiteeritud Prokuratuuri pressinõuniku, kelle sõnade kohaselt peaks ähvarduse tõttu hirmu tundev isik politsei poole pöörduma, misjärel saab politsei „teha kõik vajaliku selleks, et selgitada välja, kas ähvardusel on tõsi taga ehk kas selle toimepanemist on alust karta või mitte“.¹⁰⁶

Eesti Päevalehe 16. oktoobri 2020. a loos on tsiteeritud Politsei- ja Piirivalveameti Põhja prefekti Kristian Jaanit: „Politsei püüab alati ähvardaja kindlaks teha ja hindab, kas ähvarduse taga võib olla ka reaalne oht. Isegi kui ähvardavas jutus süüteo koosseisu pole, siis vestleme inimesega ja anname märku, et ka netis käitumisel on reeglid. Üldjuhul ei kaasne selliste ähvardustega reaalselt ohtu ning postituse tegijaga ühendust võttes tuleb välja, et vihase kõne taga on inimene, kes on iseendaga jännis, elab ennast teiste arvel välja ega ole endale üldse aru andnud, et ta teeb oma sõnadega teisele inimesele päriselt haiget või et postitusel võiks üldse mingi tagajärg olla.“¹⁰⁷

¹⁰⁴ Pealtnägija. Osa nr 602.

¹⁰⁵ Järvis, P. Sallivust üles näidanud kiusuohvrid lugesid teleekraani vahendusel enda kohta käivat internetisõimu. – ERR 17.02.2016 (<https://menu.err.ee/289374/sallivust-ules-naidanud-kiusuohvrid-lugesid-teleekraani-vahendusel-enda-kohta-kaivat-internetisoimu>, 27.04.2022).

¹⁰⁶ Saar, J. Tartu abilinnapea taandumisotsusele eelnenud jöhkra ähvarduse uurimiseks alustati kriminaaluurimist. – Tartu Postimees, 08.11.2019 (https://tartu.postimees.ee/6821560/tartu-abilinnapea-taandumisotsusele-eelnenud-johkra-ahvarduse-uurimiseks-alustati-kriminaaluurimist#_ga=2.196337708.1061684955.1650748861-411597841.1578357440, 27.04.2022).

¹⁰⁷ Jõesaar, T. Koroona vastu võitlejad jäid süüdistuste ja ähvarduste laviini alla.

Maalehe 03. veebruari 2022. a artiklis on kirjutatud, et kui ähvardaja leitakse, vestleb politsei temaga, kuid muid tagajärgi enamasti ei kaasne. Maaleht kirjutas: „Põhja prefekt Joosep Kaasik toob esile, et ähvardajatega suheldes selgub sageli, et neil puudub plaan kavatsetu täide viia, sõnasõnniku eesmärk on emotsionaalne mõjutamine.“¹⁰⁸

Kohati jääb ebaselgeks, kas politsei ja prokuratuur lähtuvad oma praktikas eeldusest, et ähvardamisega peab kaasnema reaalne kavatsus ähvardus täide viia, või on tegemist lihtsalt halva kommunikatsiooniga, mis on meedias hakanud oma elu elama. Kuigi hirmu tundva kannatanu jaoks võib olla suur kergendus politseilt või prokuratuurilt kuulda, et tegelikult ei kavatsenud ähvardaja oma ähvardust täide viia, ei oma see asjaolu ähvardamise koosseisu täidetuse hindamisel tähtsust. Sellise valearusaama levikule on pööranud tähelepanu ka Jaan Sootak, kes on samuti nentunud, et kui vaadata vaid kohtuasju, võib jääda mulje, et ähvardamise koosseisu tõlgendamine raskusi ei tekita¹⁰⁹.

Põhja prefekt Kristian Jaani on 29. novembril 2019. a Postimehes avaldatud arvamuses kirjutanud järgmist: „Ähvardamine on kuritegu ning põhjendatult tõstatub küsimus, et miks politsei kõigil neil juhtumel kriminaalmenetlust ei alusta. Siin on põhjuseks asjaolu, et veebis tehtud ähvardustest enamik on sellised, kus kontrollimisel selgub, et ähvardav jutt pole mõeldud enama kui solvanguna. See ei tee netisõimu kuidagi lubatavaks, aga sellisel juhul puudub alus kriminaalmenetluse alustamiseks. Kriminaalmenetluse alustab politsei juhul, kui ilmnevad ka muud märgid, mis teevad vihastest sõnadest reaalsena näiva ohu. Nii sai kriminaalkaristuse Taavi Rõivase ähvardaja, kes lisaks saadetud vihastele sõnumitele jälgis peaministri elukohta ja turvameeskonna tegemisi ning otsis temaga kontakti avalikel üritustel. Kaja Kallase ähvardamise puhul sellised asjaolud puuduvad – sõnumi saatnud sotsiaalmeedia varikonto kasutajad sõitsid veel samal päeval Rootsi. Me teame, kes nad on ja kus nad on, mistõttu saame kinnitada, et selliseid ohumärke ei ole. Vahetult enne varikonto sulgemist saadeti sellelt Kaja Kallasele ka vabandus, kuid see ei muuda asjaolu, et politseinikena tahame postituse autoriga otse suhelda.“¹¹⁰

---

¹⁰⁸ Velleste, E., Palgi, G. Arstidki ei pääse ähvardajate verbaalsest roojast.

¹⁰⁹ Sootak, J. Jaan Sootak: ähvardamine kui vaimne vägivalldakuritegu.

¹¹⁰ Jaani, K. Kristian Jaani: ähvardamiskultuur algab ja lõppeb inimesega. – Postimees, 29.11.2019 (<https://arvamus.postimees.ee/6838097/kristian-jaani-ahvardamiskultuur-algab-ja-loppeb-inimesega>, 27.04.2022).

Sama kaasust on ERR-ile kommenteerinud Kesklinna politseijaoskonna juht Kaido Saarniit: „„Oleme kogunud infot avalikest allikatest ja enda andmebaasidest, suhelnud erinevate inimestega, kontrollinud mitmeid aadresse ning võtnud ühendust erinevate e-maili aadresside ja telefoninumbritega,“ selgitas Saarniit. Nende tegevustega tuvastas politsei, et ähvardamiseks kasutatud varikonto taga võivad olla kolm inimest.“¹¹¹

Põhja ringkonnaprokuratuuri vanemprokurör Kristel Tomingas on ka intervjuus öelnud, et ähvarduse tõsiseltvõetavust hinnatakse objektiivsete asjaolude pealt, nagu ähvardaja taust ja motiivid, mis selgitatakse anonüümse ähvarduse puhul välja uurimise käigus.¹¹²

Autori hinnangul nähtub ülaltoodust, et ähvardamise tunnustel kriminaalmenetluse alustamist kaaludes, ei lähtuta politsei praktikas ähvardamise tõsiseltvõetavuse hindamisel mitte *ex ante* kannatanule teada olnud infost, vaid infost, mille uurimisasutus on hiljem kogunud. Ähvardamise koosseisu selline tõlgendamine ei ole autori hinnangul õige. Iseenesest on võimalik, et nimetatud ähvardus ei olnud veenev ka *ex ante* hindamisel ning viide hiljem kogutud teabele esitati, et anda üldsusele mõista, et lisaks ähvarduse hindamisele on ohvri ohutuse nimel veendunud ka ähvardaja tegelikes kavatsustes, kuid samasisulised korduvad kinnitused viitavad siiski, et politsei praktikas hinnatakse ähvarduste veenvust *ex post* ning kui just ei selgu, et ähvardaja kavatses ähvardatu teoks teha, menetlus lõpetatakse või jäetakse alustamata. Autor märgib ka, et isegi kui selgub, et ähvardamine ei ole pandud toime Eestis, mistõttu ei ole võimalik KarS § 120 kohaldada KarS § 6 lg-s 1 sätestatud KarSi ruumilise kehtivuse alusel, võib siiski olla võimalik kohaldada KarSi vastavalt KarS § 7 lg 1 p-s 1 sätestatud KarSi isikulisele kehtivusalale, kui kannatanuks on Eesti kodanik või Eestis registreeritud juriidiline isik ning ähvardamistegu on karistatav ka toimepanemise koha karistusõiguse järgi või toimepanemise kohas ei kehti ükski karistusõigus.

Ähvardamise koosseisu vähene kohaldamine ja vildakas kuvand on tekitanud muu hulgas olukorra, kus 2019. aastal avaldas tollane siseminister meedias, et ähvardamine tuleks teha väärteoks, öeldes järgmist: „„See ei ole Eestis ei väärtegu ega kuritegu. Ma võin ju pöörduda veebikonstaabli poole nii nagu iga Eesti inimene – siin ei ole erinevust kas minister või

---

¹¹¹ Nael, M. (toim). Politsei ei alusta Kaja Kallase ähvardajate suhtes kriminaalmenetlust. – ERR 21.11.2019 (<https://www.err.ee/1005796/politsei-ei-alusta-kaja-kallase-ahvardajate-suhtes-kriminaalmenetlust>, 27.04.2022).

¹¹² Pihlak, A. Prokurör: ähvardus muutub kuriteoks, kui sisaldab reaalselt ohtu. – Delfi 19.11.2019 (<https://www.delfi.ee/artikkel/88103421/prokuror-ahvardus-muutub-kuriteoks-kui-sisaldab-reaalset-ohtu>, 27.04.2022).

mitteminister – aga kui ei tuvastata, et tõepoolest sellel, kes saadab mind ajaloo prügikasti, on tõi taga, siis ei ole see ei väär- ega kuritegu. See on küsimus, mida peab lähimatel aastatel Eesti väga tõsiselt arutama, et äkki me peame selle muutma väärteoks“ /.../ Ministri sõnul menetleb politsei ähvardusi selliselt, et ähvardajaga võetakse ühendust, temaga vesteldakse ning jälgitakse, kas inimene osaleb näiteks mingitel kohtumistel ja kas tema tegevuses võib näha järjekindlust ning teatavat käekirja.“¹¹³ Tsiteeritud vestluses viidati ähvardustena, mis väidetavalt praegu karistatavad pole, nii üldsõnalisele sõimule kui ka sellisele tapmisähvardusele, mille veenvuse hindamiseks politsei ähvardajat uurib, nt jälgib, kas ähvardaja osaleb miitingutel, mis võiks anda alust kahtlustada kavatsust ähvardus täide viia.¹¹⁴ Kuigi neist esimene olukord tõepoolest ei ole ähvardamine KarS § 120 tähenduses, siis Autori hinnangul viitab kirjeldatud olukordadest viimane selgelt ähvardamisele KarS § 120 tähenduses, mis on olnud karistatav alates 2002. aastast. KarS §-s 120 sätestatud eelduste täidetuse analüüsimisel tuleb ähvarduse veenvust hinnates võtta arvesse ohvrile ähvarduse teatavakssaamise ajal teadaolnud asjaolusid, mitte hiljem menetluse käigus uurijate poolt tuvastatud lisainfot.

Ähvardamise koosseisu kuvandil, mis jätab mulje, justkui oleks tegemist mingisuguse nii-öelda kohaldamatu kuriteokoosseisuga, on otsene mõju kannatanute käitumisele ja edasisele käekäigule. Näiteks ütles üks politsei poole mitte pöördunud ohver: „Ähvardustega ei saa midagi teha, kuni ta ei ole sulle päriselt füüsiliselt lähenenud. Ükskõik, mida ta ütleb sulle internetis, sellele ei ole kaitseseadust“¹¹⁵. Seda kannatanut ähvardas poole aasta jooksul pidevalt vägivaldse taustaga isik, kes lubas kannatanu läbi peksta ja väitis, et teab, kus ähvardatav elab. Kannatanu kirjeldas, et hirm ähvardaja ees kadus, kui nad viimaks juhuslikult tänaval trehvasid ja ähvardaja temast lihtsalt mööda kõndis ja pea alla pani¹¹⁶. Artiklis avaldatud info põhjal on autori hinnangul selle isiku suhtes pandud toime KarS § 120 kohane ähvardamine, kuid meedias rõhutatud arvamus, nagu ei oleks interneti teel ähvardamine karistatav, mõjutas kannatanut kuriteost mitte teatama. Seeläbi oli aga kannatanu sunnitud kauem ähvardamist kannatama ja ähvardaja ees hirmu tundma.

---

¹¹³ Ots, M. (toim). Raik soovib kaaluda ähvardamise kuulutamist väärteoks.

¹¹⁴ Ots, M. (toim). Raik soovib kaaluda ähvardamise kuulutamist väärteoks.

¹¹⁵ Velleste, E., Palgi, G. Arstidki ei pääse ähvardajate verbaalsest roojast.

¹¹⁶ Velleste, E., Palgi, G. Arstidki ei pääse ähvardajate verbaalsest roojast.

Kuigi nii eelnevalt kui järgnevalt on toodud välja võimalikke murekohti seoses ähvardamise koosseisu ulatusega, nähtub autori hinnangul eelnevast, et suurim probleem ähvardamise tänase koosseisu juures on selle tõlgendamine praktikas, kus ähvarduse veenvusele esitatakse põhjendamatult kõrgeid nõudeid. Selle asemel, et hinnata, kas asjaolud andsid *ex ante* kannatanule alust arvata, et ähvardaja oma ähvarduse täide viib, on hinnatud, kas ähvardaja kujutas endast tegelikkuses ohtu ähvardatud tegu toime panna, hinnates hiljem kogutud teavet. Asjaolu, et tegelikkuses ei saanud või ei kavatsenud ähvardaja ähvardatud tegu toime panna, ei muuda kannatanu õigushüve edukat kahjustamist olukorras, kus kannatanule ähvardamisest teadasaamisel teadaolnud asjaolude kohaselt oli kannatanul alust karta ähvarduse täideviimist ning kannatanu võttis ähvardust tõsiselt. Muidugi, ähvarduse tõsiseltvõetavus kannatanu jaoks peab põhinema objektiivsetel asjaoludel, mis tähendab, et näiteks anonüümse ähvarduse puhul võib selliseid veenvusele (või mitteveenvusele) viitavaid asjaolusid olla väga vähe, kuid siiski ei ole autori hinnangul korrektne lähtuda asjaoludest, mida kannatanu ei saanud ähvardusest teadasaamise ajal teada. KarS § 120 on sätestatud inimese (eelkõige vaimse) tervise kaitseks, mitte muude kuritegude ettevalmistamise takistamiseks. Eelnevast tulenevalt tuleb ähvardamisasjade lahendamisel lähtuda just kannatanu perspektiivist ja teadmistest ning hinnata selle põhjal *ex ante*, kas ähvardamine mõjus veenvalt ehk kas kannatanu vaimset tervist kahjustati.

2. Ähvardamise koosseisu muutmine

2.1. Karistusõigusliku sekkumise põhjendatus

Karistusõiguslik sekkumine on lubatud selliste tegude puhul, mis väärivad riigipoolset hukkamõistu¹¹⁷. Tugevat hukkamõistu väärivate tegude puhul on riigipoolne sekkumine isegi vajalik, sest kui riik ei suudaks rasketele rikkumistele sunniga reageerida ja seeläbi inimeste sotsiaalse kooselu püsimit tagada, lakkaks riik eksisteerimast¹¹⁸. Parafraseerides H. L. A. Harti, karistusõiguse olemasolu ei sunni mitte kõiki seadusele alluma, vaid annab õiguskuulekatele subjektidele garantii, et neid ei ohverdata teistele, kes seadusele ei allu¹¹⁹. Niinimetatud ühiskondlik leping riigi ja rahva vahel tingib seega ka vajaduse karistusõiguse olemasolu järele.

Üks võimalus teo karistatavuse põhjendatuse hindamiseks on hinnata õigushüve, mida teo kriminaliseerimisega kaitsta soovitakse. Õigushüve teooria vaatest ei tingi karistusõigusliku sekkumise vajadust mitte õigusnormi rikkumine iseenesest, vaid sellega kaitstava õigushüve kahjustamine, mistõttu ei saa seadusandja tegusid kriminaliseerida oma suva järgi, vaid ainult õigushüve kaitsest lähtudes.¹²⁰ Jaan Sootak on väljendanud, et tänapäeva karistusõiguse nõuetega haakub kõige paremini laia õigushüve teooria kombineeritult teobaõigusega¹²¹. Laina õigushüve teooria kohaselt on eelkõige põhjendatud selliste tegude kriminaliseerimine, mis kahjustavad õigushüve. Teatud juhtudel võib laia õigushüve teooria kohaselt olla põhjendatud ka sellise teo kriminaliseerimine, mis õigushüve pelgalt ohustab ja ei pruugigi seda kahjustada, kuid igal juhul on laia õigushüve teooria kohaselt keelatud kriminaliseerida tegusid, mis kahjustavad ainult ideoloogilisi väärtusi.¹²² Teobaõiguse teooria kohaselt võib riik siiski täiendavalt kriminaliseerida muud teod, milles sisaldub teobaõigus ehk mis väljendavad ükskõikset ja eiravat suhtumist ühiskonna kõige elementaarsematesse väärtustesse ja

---

¹¹⁷ Reinthal, T. Ülekriminaliseerimine. Analüüs. Tartu: Riigikohus 2010, lk 7.

¹¹⁸ Kiris, R., Pikamäe, P., Sootak, J. Sanktsiooniõigus. Tallinn: Juura 2017, lk 27.

¹¹⁹ Hart, H. L. A., Raz, J., Green, L. The concept of law. Oxford University Press, 2012, lk 198.

¹²⁰ Aiaots, L., Soo, A. Kriminaliseerimise põhimõtted vaenukõne kriminaliseerimise näitel. – Juridica, 2022/01, lk 11.

¹²¹ Sootak, J. Karistusõiguse revisjon kuriteo-, väärteo- ja haldusõiguse piirimaal. – Juridica 2013/4, lk 244.

¹²² Sootak, J. Karistusõigus. Üldosa. Tallinn: Juura 2010, lk 32.

õigushüvedesse, kuid mis jääks puhtalt laia õigushüve teooriast lähtumisel karistusõigusliku sekkumise alast välja.¹²³

Igasugune seadus või selle muudatus peab olema mõeldud lahendada mingisugust probleemi, mistõttu peab õigusnormi loomise või muutmise põhjendatuseks see norm olema eesmärgi saavutamiseks sobiv. Kui sama tulemust on võimalik saavutada mitteregulatiivsete lahenduste teel, tuleb kaaluda ja üldjuhul eelistada mitteregulatiivset lahendust, et jätta inimestele võimalikult suur individuaalne autonoomia ja mitte allutada nende käitumisvabadust normidele olukorras, kus see ei ole vajalik. Karistusõiguses, kus inimese autonoomiasse sekkumine on kõige intensiivsem, tuleb teo kriminaliseerimisel veelgi põhjalikumalt veenduda, et sama õigushüve samasugust kaitset poleks võimalik saavutada muude vahenditega, sealhulgas teiste regulatiivsete vahenditega nagu haldus- või tsiviilõiguslikud lahendused või isegi väärteo korras reageerimisega. *Ultima ratio* põhimõttest tulenevalt peab karistusõiguslik sekkumine olema viimane abivahend, mida kasutatakse vaid olukorras, kus tekkinud probleemi pole teisiti võimalik lahendada.¹²⁴

Kui ühiskonnas tunnustatud õigushüved vajavad kaitset ja kaitset pole võimalik saavutada muul viisil, võib karistusõiguslik sekkumine olla põhjendatud, kuid selline sekkumine peab olema vajalik ning soovitava eesmärgi ja kaitstava õigushüvega proportsionaalne. Karistusõiguslikult kehtestatavad piirangud peavad olema mõistlikud, täidetavad ja demokraatlikus ühiskonnas vajalikud.¹²⁵ Karistusõigusliku reageerimise kaalumisel tuleks proportsionaalsuse hindamisel lisaks otsesele karistusele arvesse võtta ka sellega kaasnevaid muid negatiivseid mõjusid, nagu näiteks ülalpidaja kaotus vangistusega karistatava isiku lähendastele. Samuti, kui karistusõigusliku sekkumise asemel otsustatakse probleemi lahendamisel muul viisil reageerimise kasuks, peab valitud meede olema ka reaalselt kohaldatav, vastasel juhul jäetakse tegelikkuses ikkagi probleemile reageerimata¹²⁶.

Kõike eelnevat arvesse võttes võib autori hinnangul tuletada järgmised nõuded, vähemalt mille täidetust tuleks kontrollida teo kriminaliseerimise kaalumisel:

---

¹²³ Sootak, J. Karistusõigus. Üldosa. Tallinn: Juura 2010, lk 34.

¹²⁴ Sootak, J. Karistusõigus. Üldosa. Tallinn: Juura 2010, lk 39; Vt ka RKKKo nr 3-1-1-81-14 p 8.

¹²⁵ RKKKo 3-4-1-3-97 p I.

¹²⁶ Aiaots, L., Soo, A., lk 16.

- 1) Õigushüve kaitse – kriminaliseeritav tegu peab kahjustama või ohustama konkreetset õigushüve või selles peab sisalduma teobaõigus, mis väljendaks eiravat suhtumist ühiskonna kõige põhilisematesse väärtustesse;
- 2) Muude meetmete välistatus – sama õigushüve samasugust kaitset pole võimalik muude meetmetega reaalselt saavutada, sh tsiviil-, haldus-, või väärteoõigusele omaste meetmetega;
- 3) Proportsionaalsus – karistusõigusliku sekkumise intensiivsus peab olema proportsionaalse karistamisega taotletava eesmärgi ja kaitstava õigushüvega.

Karistusõiguslikud normid, mis näevad ette riikliku sunni liigi ja määra toimepandud õigusrikkumise eest, on sisuliselt riigi hinnang teatud käitumisele ehk need kujutavad endast riigile suunatud reaktsiooninorme – kuidas peab riik reageerima, kui keegi paneb toime õigusvastase teo¹²⁷. Ometi ei saa eitada, et ka karistusõiguslike sanktsiooninormide üks funktsioonidest on inimeste käitumise suunamine. Erialakirjanduses tunnustatakse üldiselt karistamise nelja võimalikku eesmärki, milleks on kättemaks (*retribution*), heidutamine (*deterrence*), rehabilitatsioon (*rehabilitation*) ja ohutustamine (*incapacitation*)¹²⁸. Neist neljast on heidutamine ainus karistamise eesmärk, mille puhul ei ole fookus suunatud mitte konkreetse teo puhul sellele tagantjärele reageerimisele, vaid edasiste rikkumiste ennetamisele. Karistuse eesmärgist heidutada indiviidi saab tuletada kriminaliseerimise eesmärgi heidutada teisi võimalikke toimepanijaid – kriminaliseerimisega saadab riik üldsusele signaali, millist käitumist neilt oodatakse. Teoreetiliselt võib seega kriminaliseerimine täita heidutamise eesmärki isegi ilma, et konkreetsele isikule karistus mõistetakse. Raul Narits on kriminaliseerimise heidutava mõju kohta kirjutanud: „Tõenäoliselt ei kohaldatagi õiguslikku sundi vahetult ja alati. Piisab, kui õiguse subjekt teab, mis teda ootab, kui ta õiguspäraselt ei käitu. Sageli ei käituta õigusvastaselt just seetõttu, et kardetakse sellise käitumise avalikuks tulekut ja riikliku sunni rakendamist (karistust).“¹²⁹

Teaduskirjanduses on korduvalt leidnud kinnitust, et käitumise kriminaliseerimisel on selge sellist käitumist vähendav mõju, seda eeldusel, et õiguse subjektid on käitumise karistatavusest

---

¹²⁷ Narits, R. Õiguse entsüklopeedia. Tallinn: Juura 2004, lk 105.

¹²⁸ Hallevy, G. The Right to Be Punished. Modern Doctrinal Sentencing. Springer-Verlag Berlin Heidelberg, 2013, lk 59–60.

¹²⁹ Narits, R., lk 24.

teadlikud¹³⁰. Kuigi õiguskirjanduses on spekulieritud, et spetsiifiliselt ähvardamisteo kriminaliseerimise mõju ähvardamisest hoidumisele on väike, mida on põhjendatud asjaoluga, et toimepanijal on võimalik ähvardamist ette planeerida ja seega varjatult läbi viia¹³¹, siis empiiria näitab, et kuritegude kriminaliseerimisel on võimalikke täideviijaid heidutav mõju eelkõige just ettekavandatavate kuritegude puhul¹³². Väärrib ka märkimist, et täielik heidutamine pole kunagi võimalik ja alati leidub neid, kes kriminaliseeritud teo siiski toime panevad, sest absoluutse kindlusega täidetakse vaid loomuseadust, mitte õigusnorme – nagu on öelnud Jaan Sootak: „Ainult normist üleastumine ongi tõend selle kohta, et normi on vaja, üleastumine verifitseerib normi.“¹³³

Sealjuures ei ole niivõrd oluline, millised on konkreetsed kohaldatavad karistusemäärad, kuna empiiria näitab, et olukorras, kus õigusrikkumise toimepanemist kaalutakse (mitte ei panda tegu toime impulsiivselt), ei võeta üldiselt arvesse mitte teo eest määratavat karistust, vaid nii-öelda vahelejäämise tõenäosust¹³⁴. Eelnevast järeldub, et nii ähvardamistegude kui ka muude kuritegude toimepanemise vähendamist soosib selge kommunikatsioon, et nimetatud teod on karistatavad ja toimepanijad võetakse vastutusele. Seetõttu on võimalike õigusrikkujate heidutamise ja seeläbi kuritegevuse vähendamise seisukohast väga oluline, millisena tajub avalikkus riigi reaktsiooni süüteo täideviimisele.

Lisaks võimalike toimepanijate heidutamisele on see, et riigi karistusõiguslik reaktsioon hukkamõistetavate tegude suhtes välja paistaks, oluline ka nii-öelda õiguskuulekate isikute jaoks, kes võib-olla ei paneks selliseid tegusid toime isegi siis, kui need ei oleks kriminaliseeritud. Kuigi teo kriminaliseerimisega ja selle eest reaalselt karistamisega sekkub riik just teo toimepanija tegevusvabadusse, mõjutab selline riigipoolne sekkumine või vastupidi, riigipoolse reaktsiooni puudumine, ka üldsust laiemalt, kuivõrd karistusõigus täidab

---

¹³⁰ Robinson, P. H., Darley, J. M. Does criminal law deter? A behavioural science investigation. – Oxford Journal of Legal Studies, 2004/24, No. 2; Robinson, P. H., Darley, J. M. The role of deterrence in the formulation of criminal law rules: At its worst when doing its best. – Georgetown Law Journal, 2002/91, lk 989–990.

¹³¹ Shavell, S. Economic analysis of threats and their illegality: Blackmail, extortion, and robbery. – University of Pennsylvania Law Review, 1992/141, No. 5, lk 1896.

¹³² Robinson, P. H., Darley, J. M. Does criminal law deter? A behavioural science investigation. – Oxford Journal of Legal Studies, 2004/24, No. 2; Robinson, P. H., Darley, J. M. The role of deterrence in the formulation of criminal law rules: At its worst when doing its best. – Georgetown Law Journal, 2002/91, lk 989–990.

¹³³ Sootak, J. Kriminaalpoliitika. Tallinn: Juura 1997, lk 104.

¹³⁴ Darley, J. M. On the unlikely prospect of reducing crime rates by increasing the severity of prison sentences. – Journal of Law and Policy, 2005/13, lk 194–195 ja 203–204; Durlauf, S. N., Nagin, D. S. Imprisonment and crime: Can both be reduced?. – Criminology & Public Policy, 2011/10, No. 1, lk 14.

lisaks heidutamisele ka kättemaksu eesmärki, nagu ülal viidatud. Teod, mis kahjustavad ühiskonnas aktsepteeritud õigushüvesid ja väljendavad eiravat suhtumist ühiskonna elementaarsetesse väärtustesse, põhjustavad arusaadavalt pahameelt ka teistes ühiskonnaliikmetes. Nähtav riigipoolne hukkamõistev reaktsioon on seega vajalik ka ühiskondliku õiglustunde rahuldamiseks, et vältida omakohtu teket.¹³⁵

Ülekriminaliseerimine ehk riigipoolne liiga suur ja vajatu karistusõiguslik sekkumine on aga vastuolus *ultima ratio* põhimõttega¹³⁶. Samuti toob ülekriminaliseerimine teataval määral kaasa karistuse stigmatiseeriva mõju vähenemise – mida rohkemate tegude eest karistatakse ja mida rohkemad inimesed on juba karistada saanud, seda rohkem normaliseerub ühiskonnas ka karistus iseenesest¹³⁷. Sedasi lahjendab vähetähtsate rikkumiste eest karistamine ka raskemate rikkumistega kaasnevat stigmatiseerivat mõju. Kui ühiskond hakkab riigipoolseid karistusi tajuma tavapärasena ehk karistuse stigmatiseeriv mõju kaob, võib väheneda ka riigipoolsete karistuste funktsioon kättemaksuna tõsisemate rikkumiste eest, sest ebaoluliste tegude eest mõistetavad ja ühiskonna silmis normaliseerunud karistused ei rahulda enam üldsuse õiglustunnet.

2.2. Ähvardamises tajutav ebaõigus

2.2.1. Autori koostatud ankeetküsimustiku meetoodika

Uurimaks, millisena tajutakse nii praegu kehtiva KarS § 120 järgi karistatava ähvardamise kui ka selle koosseisu kohaldamisalast välja jäävate ähvardamistegude ebaõigust, koostas töö autor ankeetküsimustiku¹³⁸. Küsimustiku tegemise eesmärk oli selgitada välja, kas vastajate subjektiivne hinnang ähvardamistegude ebaõigusele vastab hinnangule, mille annaks samale teole kehtiv ähvardamise koosseis KarS § 120 järgi, ning seeläbi jõuda järeldusele, kas mõne praegu karistusõiguse kohaldamisalast välja jääva ähvardamisteo kriminaliseerimine võib olla põhjendatud põhjusel, et selline tegu riivab olulisel määral inimeste õigustunnet ja nõuab riigi reaktsiooni.

---

¹³⁵ Kiris, R., Pikamäe, P., Sootak, J., lk 28.

¹³⁶ Reinthal, T. Ülekriminaliseerimine. Analüüs. Tartu: Riigikohus 2010, lk 7.

¹³⁷ Aiaots, L., Soo, A., lk 16.

¹³⁸ Käesoleva töö lisa 1.

Kokku vastas ankeetküsimustikule 90 inimest. Ankeetküsimustiku valim ei ole esinduslik, kasutatud on mugavusvalimit ehk töö autor jagas ankeeti sotsiaalmeedias ning vastata said kõik soovijad, ilma et erinevate sihtrühmade osalust oleks piiratud. Eelnevast tulenevalt ei ole küsimustiku põhjal tehtavad järeldused laiendatavad üldpopulatsioonile, vaid need illustreerivad just küsimustikule vastanud grupi suhtumist võimalikesse ähvardamistegudesse ja nende kriminaliseeritusse. Sellegipoolest võivad ankeetküsimustikule antud vastused anda märku arvamustest ja hoiakutest, mida kontrollida tulevikus esindusliku valimiga uuringus.

Küsimustikuga koguti valdavalt kvantifitseeritavaid andmeid ja küsimustik oli sisult poolavatud ehk ette antud vastusevariantidega, millele vastaja sai soovi korral lisada kommentaari või põhjenduse vaba tekstina¹³⁹. Autor valis poolavatud vormi, kuivõrd uuringu eesmärk ei olnud koguda detailsemaid arvamusi ja hinnanguid, vaid saada arusaam vastajate üldisest hinnangust erinevatele võimalikele ähvardamistegudele. Samas jäeti innukamatele vastajatele siiski võimalus oma vastuseid põhjendada või täpsustada, kui nad oma mõttekäiku kommenteerida soovivad. Küsimustiku vormi valikul mängis olulist rolli ka autori soov küsimustiku täitmine vastajate jaoks võimalikult lihtsaks ja mugavaks, et tagada suurem vastajate määr. Kuna küsimustikule vastamine toimus täielikult vabatahtlikkuse alusel, hindas töö autor, et vaba teksti kirjutamise nõue võib osutada vastajatele tülikamaks kui ette antud vastusevariantide piires vastamine ning heidutada vastajaid küsimustikule täies mahus vastamast. Eelnevat kinnitab asjaolu, et 90 vastajast kirjutas vähemalt ühe vastuse juurde kommentaari ainult 20 vastajat. Poolavatud vormi valiku kasuks rääkis ka asjaolu, et kvantifitseeritavate andmete kogumine ja analüüs nõuab oluliselt vähem ressursi kui täielikult kvalitatiiivsete andmete töötlus.

Ankeetküsimustikus esitati vastajatele 18 olukorda, millele paluti anda oma hinnang. Sisuliselt oli tegemist minikaasustega, mille puhul pidid vastajad vastama, kas nende hinnangul on kirjeldatud olukorras tegemist ähvardamisega, ning kui jah, siis kas selline ähvardamine peaks olema karistatav. Iga olukorra juurde oli vastajatel samuti võimalik jätta kommentaar, milles oma vastust põhjendada või täpsustada. Kirjeldatud olukordade juurde esitati järgmised kolm küsimust/suunist:

- 1) Kas A ähvardas B-d? (Vastusevariandid: „Jah“, „Ei“);

---

¹³⁹ Beilman, M. Küsimustiku koostamine. – Tartu Ülikool 2020 (<https://samm.ut.ee/k%C3%BCsimustiku-koostamine>, 27.04.2022).

- 2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)? (Vastusevariandid: „Ei, sest A ei ähvardanud B-d.“, „Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav.“, „Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav.“);
- 3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida. (Vastamine vaba tekstina).

Ankeetküsimustiku eesmärk ei olnud koguda mitte vastajate õiguslikke hinnanguid ähvardamise esinemise kohta kehtiva KarS § 120 tähenduses, vaid hinnanguid justnimelt nii-öelda tavakeeles kasutatava ähvardamise kohta – sisuliselt, kui inimene peaks kirjeldatud olukorda vabas vormis ümber jutustama, kas ta nimetaks sellist tegu ähvardamiseks. Samamoodi ei taotletud ähvardamise eest karistamise küsimuse puhul KarS § 120 lg 1 alusel vastutuse hindamist, vaid vastaja subjektiivset arvamust, kas tema hinnangul peaks kirjeldatud tegu olema karistatav ehk kas selline tegu väärrib vastaja hinnangul karistamist. Teise küsimuse puhul on küsimuse järele lisatud sulgudes loetelu täna kuritegudele ja väärtegudele kohaldatavatest põhikaristustest (välja on jäetud KarS § 48¹ järgi sõiduki juhtimise õiguse äravõtmine põhikaristusena), kuivõrd autor pelgas, et karistuste erinevate variantide märkimata jätmisel tõlgendataks küsimust kui „Kas A peaks vangi minema?“. Nimetatud küsimuse eesmärk ei olnud uurida teole vastavat õiglase karistuse liiki ja määra, vaid selgitada välja, kas kirjeldatud teos sisaldub vastajate hinnangul piisav ebaõigussisu, et vastajad tunneks, et riik peaks kirjeldatud teole üldse mistahes viisil karistatavalt reageerima.

Küsimustiku testimise faasis kommenteeris üks testijatest, et võttis vastamisel kõrvale KarSi ähvardamise koosseisu ja püüdis küsimustele vastata selle põhjal. Kuivõrd õiguslike hinnangute kogumine ei olnud selle uuringu eesmärk, muutis autor ankeetküsimustiku sõnastust, et veelgi rohkem rõhutada, et vastajatelt oodatakse nende subjektiivseid hinnanguid, mitte kehtiva õiguskorra järgimist. Autori isiklikul hinnangul viitavad ka mõned lõppvalimisse kuulunud vastajate vastused, et kirjeldatud olukordade kohta püüti siiski anda õiguslik hinnang kehtiva õiguse põhjal, millest autor järeldab, et ankeedis esitatud küsimuste sõnastus oleks pidanud veelgi rohkem rõhutada, et vastused ei pea ühtima kehtiva õigusega, vaid kirjeldama vastaja subjektiivset hinnangut.

Iga ankeetküsimustikus esitatud küsimusega soovis autor selgitada välja vastajate hinnangu konkreetsele asjaolule¹⁴⁰. Autor jättis enamiku ankeetküsimustikus kirjeldatud olukordadest

---

¹⁴⁰ Vt täpsemalt all ptk 3.2.1.

teadlikult napsõnalisteks, et vastajad oleks sunnitud andma teole hinnangu vaid kõige üldisema etteantud sisu põhjal. Sellega püüdis autor tagada, et teo ähvardusliku sisu ja karistatavuse hindamisel lähtuks vastajad just neist asjaoludest, mida autor kirjeldatud olukorras oluliseks pidas ja mille osas vastajate hinnangut välja selgitada püüdis, mitte ei tähtsustaks vastuste valimisel liigselt kõrvalisi detaile. Näiteks, kui küsimustikus on kaasus, mille põhjal soovib autor hinnata, kas vastajad tajuvad konkludentselt toime pandud ähvardamistegu sellise ähvardamisena, mis peaks olema karistatav, aga vastaja peab olukorrale hinnangu andmisel oluliseks hoopis asjaolu, et kannatanu võis olla ähvardajat eelnevalt provotseerinud. Sellise olukorra vältimiseks oli enamik küsimusi sõnastatud ilma detailideta, kuigi mõne olukorra puhul anti vastajatele ka rohkem konteksti. Igati arusaadavalt märkis siiski mitu vastajat kommentaarides, et nad sooviksid asjaolude kohta rohkem infot. Samuti spekulatsioonid mitu vastajat kommentaarides, et kuivõrd olukorda pole täpsustatud, võib esineda asjaolusid, mis sellises olukorras nende hinnangul ähvardamist õigustaks.

2.2.2. Autori koostatud ankeetküsimustiku analüüs

Olukorrad, millele vastajatel paluti ankeetküsimustikus oma hinnang anda olid järgmised:

1. olukord: A käratab vaidluse käigus B-le: „Kas tahad peksa saada?“

Kirjeldatud olukorra puhul vastab niinimetatud ähvarduse sisu (peksa andmine) tervisekahjustuse tekitamisele KarS § 121 lg 1 alt 1 järgi, mis vastab ähvardamise sisule KarS § 120 lg 1 tähenduses. Niinimetatud ähvarduse küsiv vorm ja näiliselt spontaanne väljaprahvamine vaidluse käigus võib aga autori hinnangul siiski anda märku, et tegemist ei ole veenva ähvardusega ehk sellise ähvardusega, mida oleks alust karta KarS § 120 mõttes.

Ankeetküsimustikule vastajatest 83,3% leidis, et tegemist on ähvardusega, ja 16,7% vastajatest leidis, et tegemist ei ole ähvardusega. Ankeetküsimustikule vastajatest 72,2% ehk valdav enamus leidis, et selline ähvardus ei peaks olema karistatav, sealhulgas ka kolm sellist vastajat, kes olid eelmise küsimuse all märkinud, et tegemist ei ole ähvardamisega. Vastajatest 14,5% vastajatest märkis, et A tegu peaks olema karistatav, ning 13,3% märkis, et A tegu ei peaks olema karistatav, sest ta ei ähvardanud B-d. Vastajate lisatud kommentaarides on välja toodud,

et selline ähvardus pole piisavalt konkreetne, on „niisama“ öeldud või „bluff“ ning et loetletud karistused (rahatrahv, arest, rahaline karistus, vangistus) on sellise teo jaoks liiga karmid¹⁴¹.

Autori hinnangul nähtub vastustest, et kuigi vastajad tajuvad vihjet peksta andmisele valdavalt kui ähvardust, leiavad nad, et sellises olukorras tehtud ähvardus ei ole tõsiseltvõetav ning tegemist on pigem emotsiooni ajendil praalimisega, mitte sellise ähvardusega, mida kannatanu B peaks ilmselt tõsiselt võtma. Autori hinnangul langeb vastajate hinnang kokku kehtiva õigusega.

2. olukord: A ütleb tänaval rulatavale B-le: „Järgmine kord kui siin oma nägu näitad, löön su rula pooleks!“

Kirjeldatud olukorra puhul on tegemist ähvardamisega, mille sisuks on KarS § 218 lg 4 alt 2 tähenduses väheväärtusliku asja (rula, mille väärtus on üldjuhul väiksem kui 4 000 eurot) hävitamine. Kuivõrd KarS § 203 eeldab olulise kahju ehk vastavalt KarS § 12¹ p-le 1 vähemalt 4 000 euro suuruse kahju tekkimist, ei ole tegemist ähvardusega, mis vastaks ähvardamise sisule KarS § 120 lg 1 tähenduses. Ähvardatava teo toimepanemisel vastutaks A KarS § 218 järgi väärteo toimepanemise eest ehk kirjeldatud olukorras ähvardab A B-d väärteoga.

Ankeetküsimustikule vastajatest 98,9% leidis, et tegemist on ähvardusega, ja 1,1% vastajatest ehk 1 vastaja leidis, et tegemist ei ole ähvardusega (isiku eriala seondub karistusõiguse ja kriminaalmenetlusega). Ankeetküsimustikule vastajatest 63,3% leidis, et selline ähvardus ei peaks olema karistatav. Vastajatest 35,6% leidis, et selline ähvardus peaks olema karistatav. 1,1% ehk 1 vastaja märkis, et tegu ei peaks olema karistatav, sest tegemist ei olnud ähvardamisega. Vastajate kommentaarides on välja toodud, et kuigi tegu peaks olema karistatav, on loetletud karistused sellise teo jaoks liiga karmid. Samuti on märgitud, et ähvardus ei mõju tõsiseltvõetavalt ja ei peaks seetõttu karistatav olema ning B võiks lihtsalt uue rula hankida. Üks vastaja leidis, et tegu ei peaks olema karistatav, sest ähvardamine võiks olla põhjendatud näiteks olukorras, kus B oleks eelnevalt A väikse lapse pikali rulatanud.

Valdav osa vastajatest ei pea kirjeldatud ähvardamise eest karistamist vajalikuks, mis ühtib autori hinnangul kehtiva õigusega. Samas ei ole teada, kas teo ähvardamist ei peeta vajalikuks rula väikse väärtuse või viitasid asjaolud hoopis vastajatele, et tegemist pole tõsiseltvõetava ähvardusega. Sealjuures märkisid aga kõik vastajad peale ühe, et tegemist on ähvardamisega,

---

¹⁴¹ Vastajate täpsed repliid toodud välja lisan 2.

mis näitab autori hinnangul, et vastajad leiavad valdavalt, et kuigi tegemist on ähvardusega, on sellega põhjustatud ebaõigus piisavalt väike, et riigi karistusõiguslik reageerimine pole põhjendatud.

3. olukord: A patsutab oma pikaajalise rivaali B sõidukit ja ütleb: „Küll oleks kurb, kui keegi su kena uue auto põlema paneks.“ Seejärel annab A B-le tähendusrikka pilgu.

Kirjeldatud olukorra puhul on tegemist nii-öelda „viisakas“ nentimises seisneva ähvardusega, mille sisuks on uue sõiduauto, mille väärtus eeldatavasti ületab 4 000 eurot, kahjustamine, mis vastab KarS § 203 järgi asja hävitamisele ja sellega KarS § 12¹ p 1 tähenduses olulises ulatuses kahju põhjustamisele. Ähvarduse selline sisu vastab KarS § 120 koosseisule ning Riigikohtu praktika on tunnistanud ka viisaka nentimisega ähvardamist¹⁴². Eelnevast tulenevalt on töö autori hinnangul tegemist kehtiva KarS § 120 järgi karistatava ähvardamisega eeldusel, et täidetud on ka subjektiivne koosseis ja puuduvad vastutust ja süüd välistavad asjaolud.

Ankeetküsimustikule vastajatest 83,3% leidis, et tegemist on ähvardusega, ja 16,7% vastajatest leidis, et tegemist ei ole ähvardusega. Ankeetküsimustikule vastajatest 45,6% leidis, et selline ähvardus ei peaks olema karistatav. Vastajatest 37,8% leidis, et selline ähvardus peaks olema karistatav. Vastajatest 16,7% märkis, et tegu ei peaks olema karistatav, sest tegemist ei olnud ähvardamisega. Vastajate kommentaarides on olukorrale antud mitmeid erinevaid hinnanguid. Paar kommenteerijat on märkinud, et seni kuni autot põlema ei panda, ei ole tegu karistatava ähvarduse – neist üks on siiski märkinud, et selline ähvardus peaks olema karistatav, ning teine, et ei peaks. Üks isik on toonud välja, et auto võib inimesele väga oluline vara olla ning kui sellise ähvardusega sunnitakse isik tegevusele või tegevusetule, millel on väga oluline tagajärg, peaks selline ähvardamine olema karistatav. Üks isik on leidnud, et tegemist on vihje, mitte ähvardusega, ning üks isik on spekulierenud, et võib-olla B pargib pidevalt lõkkekoha lähedale, mis viitab, et tegemist on hoopis hoiatusega, ning märkinud, et tegemist on küll ähvardamisega, kuid see ei peaks olema karistatav.

Autori hinnangul ei lange ankeetküsimustikule vastajate vastused kokku kehtiva õigusega. Kuigi valdavalt leitakse, et tegemist on ähvardamisega, märgib enamus, et selline ähvardamine ei peaks olema karistatav. On ebaselge, kas kirjeldatud ähvardamisteo eest karistamist ei peeta vajalikuks, sest ähvardati kanntanu vara, mitte tervist, või on asi ähvardaja A nentivas

---

¹⁴² Vt nt RKKKo 3-1-1-65-60 p 20.

väljendusviisis. Kommentaaridest nähtub ka, et vara ähvardamist peetakse pigem varavastase süüteo eelkuriteoks kui iseseisvalt karistust väärivaks süüteoks.

4. olukord: A saadab B-le kirja, milles seisab „Kui homme õhtul jälle 17.30 Männiku peatuses bussi ootad, löön su maha nii, et sind enam ei leita!“ A elab Männiku bussipeatuse kõrval.

Kirjeldatud olukorra puhul on tegemist tapmisähvardusega, mis vastab autori hinnangul ähvardamisele KarS § 120 lg 1 tähenduses ja on seega karistatav eeldusel, et täidetud on ka subjektiivne koosseis ja puuduvad vastutust ja süüd välistavad asjaolud. Kirja sisu täpsustamisega soovis autor rõhutada, et kirjast nähtuvalt on A eelduslikult B-d jälginud, ning A lähedalasuva elukoha mainimisega soovis autor mõista anda, et A-l oleks eelduslikult võimalik soovi korral ähvardus täide viia.

Ankeetküsimustikule vastajatest 100% leidis, et tegemist on ähvardusega. Neist 96,7% märkis, et selline ähvardus peaks olema karistatav. Vastajatest 3,3% märkis, et selline ähvardus ei peaks olema karistatav. Vastajate kommentaarides on toodud välja, et tapmisega ähvardamist tuleks karistada. Üks vastaja on ka märkinud, et ähvardamine on „tühine“ ehk pole tema silmis veenev. Autori hinnangul ühtib vastajate hinnang teole kehtiva karistusõigusega.

5. olukord: A saadab B-le anonüümse kirja, milles seisab „Kui homme õhtul jälle 17.30 Männiku peatuses bussi ootad, löön su maha nii, et sind enam ei leita!“ A on kinnipeetav ja vangla territooriumilt välja ei pääse.

Kirjeldatud olukorra puhul on tegemist samasuguse ähvardamisteoga nagu olukorras 4, kuid erinevus seisneb selles, et A-l ei ole tegelikkuses võimalik ähvardatud tegu toime panna, kuigi B seda ei tea. Autori hinnangul on ka siin tegemist tapmisähvardusega, mis vastab ähvardamisele KarS § 120 lg 1 järgi ja on seega karistatav eeldusel, et täidetud on ka subjektiivne koosseis ja puuduvad vastutust ja süüd välistavad asjaolud. Sarnaselt olukorrale 4 on ka siin kirja sisu selline, et kirja põhjal jääks mulje, nagu A jälgiks B-d ning oleks seega eelduslikult võimeline ähvardatud teo toime panema. A vangistust on mainitud, et anda mõista, et tegelikkuses pole A-l võimalik ähvardust täide viia, mida aga B ei tea, sest kiri on anonüümne.

Ankeetküsimustikule vastajatest 96,7% leidis, et tegemist on ähvardusega, ja 3,3% vastajatest leidis, et tegemist ei ole ähvardusega. Ankeetküsimustikule vastajatest 83,3% leidis, et selline ähvardus peaks olema karistatav. Vastajatest 14,4% leidis, et selline ähvardus peaks olema

karistatav, ja 2,2% leidis, et tegu ei peaks olema karistatav, sest tegemist ei olnud ähvardamisega. Vastajate kommentaarides on välja toodud, et anonüümse kirja puhul ei saa B teada, kas A saab ähvardatud teo täide viia, ja võib ikkagi hirmu tunda. Üks vastaja, kes märkis, et tegemine on ähvardusega, kuid selle eest ei peaks karistama, kommenteeris, et „mees on juba kinni“. Üks vastaja tõi välja, et tegemist on „ekstreemselt tühise“ ähvardusega.

Autori hinnangul ühtib vastajate hinnang teole kehtiva karistusõigusega ning mitu kommenteerijat toob ka välja, et oluline on B vaimne mõjutamine, mitte ähvardatud teo täideviimine. Siiski on näha, et tegu nimetatakse karistamist väärivaks ähvardamiseks mõnevõrra vähem kui olukorras, kus ähvardaja oli positsioonis, et ähvardatud tegu ka realselt toime panna, kuigi see ei olnud kannatanule teada.

6. olukord: Õpetajast A ütleb õpilasest B-le: „Kui veel sind telefoni näppimas näen, võtan selle tunni lõpuni ära!“

Kirjeldatud olukorra puhul on tegemist ähvardamisega selle tavakeelelises tähenduses, kuid mitte ähvardamisega KarS § 120 tähenduses, kuivõrd öeldu sisu ei vasta KarS § 120 koosseisu ähvardamissisule. Kuigi igäühe omand on PS § 32 lg 1 kohaselt puutumatu ja võrdselt kaitstud, võib seadusega omandi valdamist piirata. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse¹⁴³ § 58 lg 3 p 6 kohaselt võib kool võtta hoiule esemed, mida õpilane kasutab viisil, mis ei ole kooli kodukorra kohaselt lubatud. Seega pole mitte ainult sellise teoga ähvardamine kehtiva õiguse kohaselt seaduslik, vaid ka ähvardatud teo täideviimine ehk tunni ajaks õpilaselt telefoni äravõtmine oleks autori hinnangul lubatav.

Ankeetküsimustikule vastajatest 60% leidis, et tegemist on ähvardusega, ja 40% vastajatest leidis, et tegemist ei ole ähvardusega. Ankeetküsimustikule vastajatest 58,9% leidis, et selline ähvardus ei peaks olema karistatav. Vastajatest 38,9% leidis, et tegu ei peaks olema karistatav, sest tegemist ei olnud ähvardamisega. Vastajatest 2,2% leidis, et selline ähvardus peaks olema karistatav. Vastajad on kommentaarides märkinud nii seda, et nad ei ole kindlad, kas õpetaja seaduse kohaselt võiks õpilaselt telefoni tunni ajaks ära võtta, kui ka seda, et õpetajal on nende hinnangul õigus telefon ära võtta või sellega ähvardada.

---

¹⁴³ Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus. – RT I, 16.04.2021, 7.

Autori hinnangul ühtib vastajate arvamus kehtiva karistusõigusega, kuivõrd valdavalt ei leita, et selline ähvardus peaks olema karistatav. Vastajate kahtlused paistavad puudutavat eelkõige ähvardatud teo täideviimise karistatavust, mitte sellega ähvardamise karistatavust.

7. olukord: A on ärritunud, sest naaber B prügikast seisab A hoovi ees. A ütleb B-le: „Kui sa oma kola minu õue pealt ära ei korista, saadan politseile vihje, kust su uus auto pärit on.“ A arvab, et B uus auto on varastatud, sest A nägi, kuidas B oma aias autot üle värvis ja numbrimärki vahetas.

A tegevust kirjeldatud olukorras võib nimetada ähvardamiseks nii-öelda tavakeeles, kuid teise isiku kohta kuriteokaebuse esitamine või kuriteokahtlusest teatamine ei saa olla ähvardamise sisuks KarS § 120 järgi. Naaber B prügikasti, mis A-d ärritab, on rõhutatud, et anda mõista, et A motiiv kuriteoteate esitamisega ähvardamisel pole otseselt seotud B poolt (eelduslikult) toime pandud kuriteoga.

Ankeetküsimustikule vastajatest 68,9% leidis, et tegemist on ähvardusega, ja 31,1% vastajatest leidis, et tegemist ei ole ähvardusega. Ankeetküsimustikule vastajatest 60% leidis, et selline ähvardus ei peaks olema karistatav. Vastajatest 31,1% leidis, et tegu ei peaks olema karistatav, sest tegemist ei olnud ähvardamisega. Vastajatest 2,2% leidis, et selline ähvardus peaks olema karistatav. Üks vastaja on kommentaarides märkinud, et kuriteost teatamise kavatsuse väljendamist ei peaks lugema ähvardamiseks, teine vastaja on märkinud, et igasugune negatiivne lubadus on tõlgendatav ähvardusena, ning toonud näiteks, et lapsele on ähvardus ka „kui kohukest ära ei söö, siis jäätist ei saa“. Üks vastaja on ka märkinud, et A peaks kuriteost teatama sõltumata sellest, kas naabri prügikast teda häirib.

Autori hinnangul ühtib vastajate arvamus kehtiva karistusõigusega, kuivõrd valdavalt ei leita, et selline ähvardus peaks olema karistatav. Kaasuse juurde lisatud kommentaarid viitavad autori hinnangul, et kuivõrd kuriteost teatamist peetakse mitte pelgalt lubatud, vaid isegi kiiduväärseks käitumiseks, puudub sellega ähvardamisel vastajate hinnangul ebaõigussisu.

8. olukord: Ülemusest A ütleb töötajast B-le: „Kui sulle mu ettepanek ei sobi, kirjutan politseile, et see firma arvuti, mis sinu kodus on, on varastatud.“ A oli tegelikult andnud B-le loa arvuti koju viia, et B saaks kodust kaugtööd teha.

Võrreldes olukorras 7 kirjeldatuga, ähvardatakse nüüd B-d teadvalt vale kuriteokaebuse esitamisega, mis on KarS § 319 lg 1 kohaselt kuriteona karistatav. Siiski pole ka siin tegemist

ähvardamisega kehtiva KarS § 120 tähenduses, kuivõrd teise isiku kohta valekaebuse esitamine ei saa KarS § 120 kohaselt olla ähvarduse sisuks.

Ankeetküsimustikule vastajatest 87,8% leidis, et tegemist on ähvardusega, ja 12,2% vastajatest leidis, et tegemist ei ole ähvardusega. Ankeetküsimustikule vastajatest 58,9% leidis, et selline ähvardus peaks olema karistatav. Vastajatest 31,1% leidis, et selline ähvardus ei peaks olema karistatav. Vastajatest 10% leidis, et selline tegu ei peaks olema karistatav, sest tegemist polnud ähvardamisega. Vastajad on kommentaarides A käitumist laitnud ning toonud välja, et sellise ähvarduse täideviimine ehk politseile valekaebuse esitamine peaks olema karistatav. Kaks kommenteerijat, kes leidsid, et selline ähvardamine ei peaks olema karistatav, on märkinud, et „las politsei lahendab“ ja „A ütlus on ebaoluline antud kontekstis ja ei peaks B-d mõjutama“, mis viitab autori hinnangul, et kuivõrd B pole tegelikkuses vargust toime pannud, ei ole nende vastajate hinnangul ka põhjust arvata, et sellise valekaebuse esitamine (või sellega ähvardamine) võiks B-le kahju või hirmu tekitada.

Autori hinnangul lahkneb küsimustikule vastajate hinnang oluliselt kehtivast karistusõigusest. Kommentaarides väljendatakse pahameelt nii valekaebuse võimaliku esitamise kui ka sellise teoga ähvardamise üle, mis autori hinnangul illustreerib, et teos sisalduv suur ebaõiglus võib kanduda üle sellise teoga ähvardamise ja seda ka selliste kuritegude puhul, millega rünnatavaks õigushüveks ei loeta otseselt inimese tervist või vara.

9. olukord: A ja B viibivad keldris. A ütleb B-le: „Kui sa vait ei jää, lähen minema, keeran ukse lukku ja jätan su siia paariks päevaks järele mõtlema.“

Kirjeldatud olukorras ähvardab A B-d seadusliku aluseta vabaduse võtmisega, mis on KarS § 136 lg 1 kohaselt kuriteona karistatav. Ometi pole sellise teoga ähvardamine autori hinnangul KarS § 120 järgi karistatav, kuivõrd vabaduse võtmine ei saa olla KarS § 120 kohase ähvarduse sisuks ning A ei viita, et ta plaaniks B-le kuidagi tervisekahjustuse põhjustada, kuigi võib vaielda, et kellegi mitmeks päevaks keldrisse lukustamine võib kahjustada nii nende vaimset kui füüsilist tervist.

Ankeetküsimustikule vastajatest 91,1% leidis, et tegemist on ähvardusega, ja 8,9% vastajatest leidis, et tegemist ei ole ähvardusega. Ankeetküsimustikule vastajatest 51,1% leidis, et selline ähvardus peaks olema karistatav. Vastajatest 40% leidis, et selline ähvardus ei peaks olema karistatav ning vastajatest 8,9% leidis, et selline tegu ei peaks olema karistatav, sest tegemist polnud ähvardamisega. Vastuste juurde lisatud kommentaarides on eelkõige arutatud sellise

olukorra võimalikku konteksti. Üks vastaja on toonud välja, et võõra isiku puhul võiks selline ähvardus ähvardatava sisetunnet mõjutada ja seega olla karistatav. Teine vastaja on märkinud, et selline ähvardus ei peaks olema ähvardatav näiteks, kui tegemist on alaealiste sama pere lastega, kes mänguasja pärast tükk aega vaielnud on.

Autori hinnangul lahkneb ka siin vastajate hinnang arvestatavas osas kehtivast karistusõigusest, mis viitab taas, et ka KarS § 120 kohaselt ähvarduse sisuks mitteolevate kuritegudega ähvardamine võib sisaldada sellist ebaõigust, mis nõuab riigipoolset reageerimist.

10. olukord: A ja B viibivad korteris. A ütleb B-le: „Kui sa vait ei jää, lähen minema, keeran ukse lukku ja jätan su siia paariks päevaks järele mõtlema.“

Võrreldes olukorras 9 kirjeldatud situatsiooniga toimub tegevus nüüd keldri asemel korteris, mis on vähemalt teoreetiliselt pikaajaliseks viibimiseks sobilikum ja mugavam koht kui kelder. Niisiis ähvardatakse ka siin B-d seadusliku aluseta vabaduse võtmisega § 136 lg tähenduses ning sellise teoga ähvardamine ei ole autori hinnangul KarS § 120 järgi karistatav, kuivõrd vabaduse võtmine ei saa olla KarS § 120 kohase ähvarduse sisuks olla.

Ankeetküsimustikule vastajatest 86,7% leidis, et tegemist on ähvardusega, ja 13,3% vastajatest leidis, et tegemist ei ole ähvardusega. Ankeetküsimustikule vastajatest 53,3% leidis, et selline ähvardus ei peaks olema karistatav. Vastajatest 37,8% leidis, et selline ähvardus ei peaks olema karistatav ning vastajatest 8,9% leidis, et selline tegu ei peaks olema karistatav, sest tegemist polnud ähvardamisega. Vastuste juurde lisatud kommentaarides on märgitud, et vastamiseks oleks vaja teada A ja B omavahelist suhet. Üks vastaja on kirjutanud, et kui B-l ei oleks olnud mitte mingisugust võimalust korterist ise välja pääseda või abi kutsuda, siis tuleks sellise ähvardamise eest karistada.

Autori hinnangul langeb selles olukorras küsimustikule vastajate hinnang kokku kehtiva karistusõigusega, kuivõrd valdavalt ei peeta kellegi korterisse lukustamisega ähvardamise eest karistamist vajalikuks. Ometi, võttes arvesse nii vastajate kommentaare kui ka olukorrale 9 antud vastuseid, näib autori hinnangul, et karistamist pole ebavajalikuks peetud mitte seetõttu, et vabaduse võtmisega ähvardamises üleüldiselt ei sisaldu ebaõigus, vaid põhjusel, et spetsiifiliselt kellegi korterisse lukustamise puhul on selle isiku olukord mugavam (või võib-olla omal käel uuesti vabadusse pääsemine lihtsam) kui keldrisse lukustamise puhul, kuigi mõlemal juhul oleks ähvarduse täideviimisel tegu vabaduse võtmisega KarS § 136 tähenduses.

11. olukord: A teeb Facebooki avaliku postituse: „B-le tuleks korralikult kolki anda. Võtan selle enda peale, kui järgmine kord teda näen.“ B ei näe A postitust.

A tehtud ähvarduse sisu vastab KarS §-s 120 sätestatud ähvarduse sisule, kuivõrd A ähvardab B-le „kolki andmisega“ tekitada talle tervisekahjustuse KarS § 121 lg 1 alt 1 tähenduses. Ometi, kuivõrd B ei näe A postitust ja seega selline ähvardus teda mõjutada ei saa, ei ole selline tegu KarS § 120 kohaselt karistatav, sest ähvardus ei ole jõudnud B kui adressaadini. Kirjeldusest ei ilmne, kas A taotlus oli, et ähvardus jõuaks B-ni, kuid kui A seda soovis või vähemasti mõõnab, nagu viitab postituse avalikkus, võib A olla toime pannud ähvardamise katse KarS § 120 lg 1 – § 25 lg 2 kohaselt.

Ankeetküsimustikule vastajatest 86,7% leidis, et tegemist on ähvardusega, ja 13,3% vastajatest leidis, et tegemist ei ole ähvardusega. Ankeetküsimustikule vastajatest 75,6% leidis, et selline ähvardus peaks olema karistatav. Vastajatest 12,2% leidis, et kirjeldatud tegu ei ole ähvardus, ning samuti 12,2% leidis, et tegemist on küll ähvardamisega, kuid selline ähvardamine ei peaks olema karistatav. Vastajad on kommentaarides märkinud, et tegemist on lubadusega inimesele viga teha.

Autori hinnangul pole asjaolu, et kannatanu ähvardusest ei kuulnud, vastajate hinnangut A tegevuse karistatavusele oluliselt mõjutanud. Kuivõrd ka kehtiva karistusõiguse kohaselt võib A vastutada ähvardamiskatse eest KarS § 120 lg 1 – § 25 lg 2 kohaselt, on võimalik, et kirjeldatud kaasuse puhul rahuldaks küsimustikule vastajate vastustest nähtuva ebaõigustunde A karistamine ähvardamiskatse eest. Sellisel juhul saaks väita, et kuigi kehtiva õiguse kohaselt A ei vastuta KarS § 120 järgi ähvardamise lõpuleviimise eest ning vastajate hinnangul peaks A käitumine olema karistatav, ei lahkne tegelikult vastajate hinnang kehtivast õigusest olulisel määral.

12. olukord: A teeb Facebooki avaliku postituse: „B-le tuleks korralikult kolki anda. Võtan selle enda peale, kui järgmine kord teda näen.“ B näeb Facebookis A postitust ja hakkab A-d vältima.

Võrreldes olukorras 11 kirjeldatuga, näeb B Facebookis tema suunas tehtud ähvardust ja reageerib sellele viisil, mis viitab, et ta võtab ähvardust tõsiselt. Eelnevast tulenevalt võib A autori hinnangul olla toime pannud ähvardamise KarS § 120 järgi eeldusel, et täidetud on ka subjektiivne koosseis ja puuduvad vastutust ja süüd välistavad asjaolud

Ankeetküsimustikule vastajatest 94,4% leidis, et tegemist on ähvardusega, ja 5,6% vastajatest leidis, et tegemist ei ole ähvardusega. Ankeetküsimustikule vastajatest 86,7% leidis, et selline ähvardus peaks olema karistatav. Vastajatest 8,9% leidis, et selline ähvardus ei peaks olema karistatav, ning 4,4% leidis, et tegu ei peaks olema karistatav, kuivõrd tegemist pole ähvardamisega. Kommentaarides on üks vastaja märkinud, et tegemist on otsese lubadusega tekitada tervisekahjustus. Teine vastaja on märkinud, et karistus peaks järgnema alles siis, kui ähvardaja ja ähvardatav üksteist näevad ja üks teisele ähvardavalt läheneb. Üks vastaja on ka viidanud, et küsimuses nimetatud karistused (rahatrahv, arest, rahaline karistus või vangistus) on liiga ranged. Autori hinnangul ühtib küsimustikule vastajate hinnang kehtiva õigusega.

13. olukord: A teeb Facebooki avaliku postituse: „B-le tuleks korralikult kolki anda. Võtan selle enda peale, kui järgmine kord teda näen.“ B kommenteerib A postituse alla: „No anna aadress, eks siis näeme, kumb kõvem mees on. Mul oligi õhtu vaba.“

Võrreldes olukordades 11 ja 12 kirjeldatuga, B mitte ainult ei näe ähvardust, vaid vastab sellele praalival viisil. Eesti kohtupraktikas on kannatanu sellist käitumist loetud asjaoluks, mis viitab, et kannatanu ei võtnud ähvardamist tõsiselt¹⁴⁴. Eelnevast tulenevalt ei vastuta A autori hinnangul KarS § 120 järgi. Sarnaselt olukorrale 11 võib autori hinnangul ka siin tulla kõne alla A vastutus ähvardamise katse eest KarS § 120 lg 1 – § 25 lg 2, kui näiteks hinnatakse, et selline ähvardus oleks mõistlikule inimesele siiski tundunud tõsiseltvõetav.

Ankeetküsimustikule vastajatest 86,7% leidis, et tegemist on ähvardusega, ja 13,3% vastajatest leidis, et tegemist ei ole ähvardusega. Ankeetküsimustikule vastajatest 45,6% leidis, et selline ähvardus ei peaks olema karistatav. Vastajatest 44,4% leidis, et selline ähvardus peaks olema karistatav ning 10% leidis, et tegu ei peaks olema karistatav, kuivõrd tegemist pole ähvardamisega. Kommentaarides on väljendatud pahakspanu ka B käitumise suhtes, märkides, et B ei tunne end ohustatuna ja et karistada võiks mõlemaid.

Kuigi hinnangud A käitumise karistamise vajadusele jagunevad pooleks, viitab ähvardamise eest karistamist vajalikuks pidavate vastajate arvu oluline vähenemine võrreldes olukordadega 11 ja 12, et kannatanu reaktsioonil on oluline mõju sellele, kui suurt ebaõigust tajutakse ähvardamisteos. Kuivõrd autori hinnangul võib ka siin sarnaselt olukorrale 11 tulla kõne alla

---

¹⁴⁴ Vt nt TlnRnKm 1-22-487/5.

ähvardamise katse KarS § 120 lg 1 – § 25 lg 2 järgi, leiab autor, et küsimustikule vastajate hinnang ei lahkne oluliselt kehtivast õigusest.

14. olukord: Autojuhist A näeb oma pikaajalist rivaali B-d ületamas ülekäigurada. A kiirendab hetkeks B suunas, B-le peaaegu otsa sõites, ning pidurdab siis järsult.

Tegemist on konkludentse ähvardamisteoga, mille sisuks on kohtupraktikas leitud olevat tervisekahjustuse tekitamine KarS § 121 lg 1 alt 1 tähenduses¹⁴⁵. Selline ähvardamine on autori hinnangul karistatav KarS § 120 lg 1 järgi eeldusel, et täidetud on ka subjektiivne koosseis ja puuduvad vastutust ja süüd välistavad asjaolud.

Ankeetküsimustikule vastajatest 83,3% leidis, et tegemist on ähvardusega, ja 16,7% vastajatest leidis, et tegemist ei ole ähvardusega. Ankeetküsimustikule vastajatest 71,1% leidis, et selline ähvardus peaks olema karistatav. Vastajatest 14,4% leidis, et selline ähvardus peaks olema karistatav ning samuti 14,4% leidis, et tegu ei peaks olema karistatav, kuivõrd tegemist pole ähvardamisega. Kommentaarides on toodud välja, et A tegevus peaks olema karistatav, kui mitte ähvardamise tõttu, vaid liiklusohutliku olukorra tekitamise või B-le tervisekahjustuse tekitamise katse eest. Üks vastaja on ka märkinud, et ähvardamise karistatavus sõltub sellest, kui eluohtlikuna olukord B-le tundus.

Autori hinnangul ühtivad siin suures osas küsimustikule vastajate hinnangud ja kehtiv karistusõigus, kuigi vastajate kommentaarid võivad viitada, et vastajate hinnangul võib ähvardaja teo ebaõigus tuleneda B-le peaaegu otsasõitmisest kui B füüsilise tervise ohustamisest ja mitte niivõrd kui B-s edasiste „kohtumiste“ eest hirmu tekitamisega.

15. olukord: Autojuhist A märkab oma pikaajalist rivaali B-d, kes ületab parajasti ülekäigurajal sõiduteed. A kiirendab hetkeks B suunas, B-le peaaegu otsa sõites, ning pidurdab siis järsult. Õhtul helistab A B-le ja ütleb: „Peaksid edaspidi liikluses ettevaatlikum olema, hooletute jalakäijatega võib õnnetusi juhtuda.“

Võrreldes olukorras 14 kirjeldatuga, lisandub konkludentsele ähvardamisele nüüd ka verbaalne ähvardus, mis seisneb viisakalt edastatud vihjes¹⁴⁶. Selline ähvardamine on autori hinnangul

---

¹⁴⁵ Vt nt TlnRnKo 1-07-15425/11.

¹⁴⁶ Vt nt RKKKo 3-1-1-65-60.

karistatav KarS § 120 lg 1 järgi eeldusel, et täidetud on ka subjektiivne koosseis ja puuduvad vastutust ja süüd välistavad asjaolud.

Ankeetküsimustikule vastajatest 86,7% leidis, et tegemist on ähvardusega, ja 13,3% vastajatest leidis, et tegemist ei ole ähvardusega. Ankeetküsimustikule vastajatest 82,2% leidis, et selline ähvardus peaks olema karistatav. Vastajatest 12,2% leidis, et tegu ei peaks olema karistatav, kuivõrd tegemist pole ähvardamisega, ning 5,6% leidis, et selline ähvardus peaks olema karistatav. Ka siin toodi sarnaselt olukorrale 14 välja, et ähvardamise asemel tuleks A-d karistada B-le peaaegu kehavigastuse põhjustamise eest, mida on võrreldud kellegi poole noaga jooksmisega.

Sarnaselt olukorraga 14 leiab autor ka siin, et küsimustikule vastajate hinnangud ühtivad suurel määral kehtiva karistusõigusega. Asjaolu, et võrreldes olukorraga 14 on suurenenud nende vastajate arv, kelle hinnangul peaks A käitumine olema karistatav, viitab autori hinnangul, et verbaalselt edastatud ähvardust (isegi viisakas nentimises seisnevat) tajutakse tugevamini ähvardusena kui konkludentselt mõista andud ähvardust.

16. olukord: A on peol ja kuulutab kõikidele kohalviibijatele: „Kui B siia ilmuma peaks, kütan talle molli!“ B peol ei viibi ja A poolt öeldust teada ei saa.

A lubab oma avalduses B-le tekitada tervisekahjustuse KarS § 121 lg 1 alt 1 tähenduses, millise sisuga lubadus võib olla KarS §-s 120 sätestatud ähvarduse sisuks. Kuivõrd B sellest teada ei saa, ei ole selline ähvardamine KarS § 120 kohaselt karistatav, sest ähvardus ei ole adressaadini jõudnud. Ometi, sarnaselt olukorrale 11 võib A olla ka siin toime pannud ähvardamise katse KarS § 120 lg 1 – § 25 lg 2 järgi, kui peaks selguma, et A soov oli, et tema lubadus jõuaks ka B-ni. Kuivõrd autori hinnangul võib väita, et A tegi oma avalduse piiratud hulga isikutele (ehk peol viibijatele), kelle hulka B ei kuulunud, seevastu kui olukorras 11 tegi A ähvardusega avaliku sotsiaalmeediapostituse, võib autori hinnangul pigem eeldada, et praeguses olukorras A vastutus ähvardamise katse eest kõne alla ei tule.

Ankeetküsimustikule vastajatest 60% leidis, et tegemist on ähvardusega, ja 40% vastajatest leidis, et tegemist ei ole ähvardusega. Ankeetküsimustikule vastajatest 40% leidis, et selline ähvardus ei peaks olema karistatav ja samamoodi 40% leidis, et tegu ei peaks olema karistatav, sest tegu pole ähvardusega. Vastajatest 20% leidis, et selline ähvardus peaks olema karistatav. Üks vastaja on kommentaarides välja toonud, et tema hinnangul ei peaks A ähvardus olema

karistatav, kuivõrd B võib olla näiteks roolijoodik ja A pidu on haiglast naasmise kohta. Sama vastaja märgib samuti, et A ähvardus on „kehtiv“ ainult siis, kui B teda provotseerib.

Autor leiab, et küsimustikule vastajate hinnang kirjeldatud olukorrale ühtib suuresti kehtiva karistusõigusega. Vastustes esineb oluline erinevus analoogse olukorraga 11, milles vastajad leidsid ülekaalukalt, et A avalik ähvardus sotsiaalmeedias peaks olema karistatav isegi siis, kui B ei ole seda näinud. Autori arvates võib sellise erinevuse olla põhjustanud vastajate hinnang ähvarduse avalikkusele: avalikult tehtud postituse puhul näib kinnises ruumis tehtud avaldusega võrreldes ilmselt tõenäolisem, et ähvardaja arvestas, et tema ähvardus võib jõuda ka ähvardatud isikuni.

17. olukord: A on peol ja kuulutab kõikidele kohalviibijatele: „Kui B siia ilmuma peaks, kütan talle molli! Öelge see talle edasi!“ B peole ei tule, aga teised peolised saadavad talle sõnumi A sõnade kohta.

A teeb B suunas samasuguse ähvarduse nagu olukorras 16 ehk lubab B-le tekitada tervisekahjustuse KarS § 121 lg 1 alt 1 tähenduses, millise sisuga lubadus võib olla KarS §-s 120 sätestatud ähvarduse sisuks. Erinevalt olukorras 16 kirjeldatust, väljendab ähvardaja aga soovi, et tema ähvardus edastataks kannatanule. Ähvardus edastataksegi kannatanule, kelle reaktsioon ei ole teada. A on oma käitumisega autori hinnangul pannud toime ähvardamise KarS § 120 lg 1 järgi eeldusel, et kannatanu võtab ähvardust tõsiselt, täidetud on ähvardamise subjektiivne koosseis ja puuduvad vastutust ja süüd välistavad asjaolud.

Ankeetküsimustikule vastajatest 82,2% leidis, et tegemist on ähvardusega, ja 17,8% vastajatest leidis, et tegemist ei ole ähvardusega. Ankeetküsimustikule vastajatest 54,4% leidis, et selline ähvardus ei peaks olema karistatav. Vastajatest 31,1% leidis, et selline ähvardus peaks olema karistatav. Vastajatest 14,4% leidis, et A tegu ei peaks olema karistatav, kuivõrd tegemist ei ole ähvardamisega. Vastajate kommentaarides on märgitud, et A karistamine peaks sõltuma sellest, kui ohustatult end B tunneb. Teine vastaja on toonud välja, et oluline on, kas A kujutab endas ka päriselt ohtu või on tegemist n-ö kõvamehetsemisega, mis ei saa vastaja hinnangul karistatav olla. Sama vastaja toob välja, et ähvardamise täideviimine eeldab, et B läheb A juurde, mitte vastupidi, mis vastaja hinnangul põhjendab ähvardamise eest mitte karistamist.

Autori hinnangul ei lähe küsimustikule vastajate hinnang olulisel määral lahku kehtivast õigusest. Kuivõrd olukorra kirjelduses ei ole kannatanu reaktsiooni täpsustatud, on võimalik, et vastajad on hinnanud A poolse avalduse tühiseks kemplemiseks, mis pole tõsiseltvõetav

ähvardas. Samas on näha, et võrreldes olukorraga 17, kus ähvardus adressaadini ei jõudnud ja asjaoludest ka ei nähtunud, et ähvardaja oleks seda taotlenud, hinnatakse siinses olukorras ähvardamise esinemist ja karistamise vajadust kõrgemalt, kuigi asjaoludest pole teada, kas ähvarduse kätte saanud kannatanu seda tõsiselt võttis. Eelnev viitab autori hinnangul, et ähvardamise teos sisalduv ebaõigus suureneb juba ähvarduse adressaadini jõudmisega, kuivõrd sellega suureneb kannatanu kahjustamise võimalus.

18. olukord: A on peol ja kuulutab kõikidele kohalviibijatele: „Kui B siia ilmuma peaks, kütan talle molli! Õelge see talle edasi!“ B jõuab peokohta, aga väravas räägivad teised talle A sõnadest. B pöörab ümber ja jätab peole minemata.

Võrreldes olukorraga 17 saab kannatanu temale KarS § 121 lg 1 alt 1 tähenduses tervisekahjustuse tekitamise kohta tehtud ähvarduse kätte ning jätab nähtavasti selle mõjul peole minemata (olles juba jõudnud väravasse) ehk kannatanu reageerib ähvardusele viisil, mis viitab, et ta suhtub sellesse tõsiselt. Eelnevast tulenevalt on autori hinnangul A oma käitumisega täitnud KarS § 120 järgi ähvardamise koosseisu eeldusel, et täidetud on ka subjektiivne koosseis ja puuduvad vastutust ja süüd välistavad asjaolud.

Ankeetküsimustikule vastajatest 91,1% leidis, et tegemist on ähvardusega, ja 8,9% vastajatest leidis, et tegemist ei ole ähvardusega. Ankeetküsimustikule vastajatest 60% leidis, et selline ähvardus peaks olema karistatav. Vastajatest 31,1% leidis, et selline ähvardus ei peaks olema karistatav ning 8,9% leidis, et A tegu ei peaks olema karistatav, kuivõrd tegemist ei ole ähvardamisega. Kommentaarides on üks vastaja märkinud, et tema hinnang oleneb sellest, kas A kujutab endas päriselt ohtu, ning nendib sealjuures, et A ohtlikkust võib järelda B reaktsioonist.

Autori hinnangul langeb küsimustikule vastajate hinnang kirjeldatud olukorrale kokku kehtiva karistusõigusega. Asjaolu, et võrreldes vastuseid vastajate poolt teistele olukordadele antud hinnangutega, on siinses olukorras ähvarduse karistatavust hinnatud siiski mõnevõrra madalamalt võib viitada sellele, et A ähvardus pole B kirjeldatud reaktsioonile vaatamata vastajatele tundunud niivõrd tõsiseltvõetavana, võimalik, et see on vastajatele mõjunud peomeeleolus tühise ärplemisena. Eelnev võib autori hinnangul viidata, et sarnaselt KarS § 120 koosseisu sisule, mille kohaselt peab ähvardamine tunduma tõsiseltvõetav nii sellel adressaadile kui ka keskmisele mõistlikule inimesele, võtsid ka küsimustikule vastajad lisaks kannatanu reaktsioonile arvesse ka nende endi hinnangut ähvardaja käitumise tõsiseltvõetavusele.

2.3. Ettepanekud ähvardamise koosseisu problemaatika parandamiseks

2.3.1. Kehtiva ähvardamise koosseisu sisu osas teadlikkuse tõstmine

PS § 13 lg 1 sätestab igäihe õiguse riigi ja seaduse kaitsele, mille peamiseks sisuks loetakse seadusandja kohustust kehtestada põhiõiguste kaitseks piisav regulatsioon ehk tagada riigipoolne kaitse teiste isikute tegevuse eest¹⁴⁷. Kuigi üldjuhul on riigil otsustusruum valida põhiõiguste kaitse tagamiseks kohaldatavad meetmed ning need meetmed ei pea ilmingimata olema karistusõiguslikud, võib riigi kohustus hõlmata ka võimalust vajadusel ja põhjendatusel kriminaliseerida teod, millega teisi inimesi kahjustatakse. Näiteks võib indiviidi suhtes toime pandud teo kriminaliseerimist põhjendada justnimelt asjaolu, et tegu rikub kannatanu põhiõigusi, mida riik on kohustatud kaitsma.¹⁴⁸ Nagu märgitud peatükis 1.1, ei ole tervisel kui sellisel õigushüvena Eestis põhiseaduslikku kaitset, kuid tegemist on siiski olulise isikulise õigushüvega, millele kehtib karistusõiguslik kaitse¹⁴⁹. Vastavalt ülal peatükis 1.1 selgitatule, on ähvardamisel selge ja otsene kahjulik mõju inimese vaimsele ja füüsilisele tervisele, pärssides inimese normaalset kognitiivset funktsioneerimist ja põhjustades kannatusi. Ähvardamise kriminaliseerimise põhjendatuse võib autori hinnangul siiski mööndustega tuletada PS §-s 13 sätestatud igäihe õigusega riigi ja seaduse kaitsele..

Täna on ähvardamise koosseis KarS § 120 alusel juba karistatav, kuid nagu märgitud ülal peatükis 1.3 on autori hinnangul ähvardamiste käsitus praktikas problemaatiline, kuivõrd menetlejad esitavad ähvarduse veenvusele kuriteokoosseisu esinemise hindamisel rangemaid nõudeid, kui seaduses ja kohtupraktikas ette nähtud. Seetõttu on tekkinud olukord, kus paljudel juhtudel ei mõisteta ähvardamist kui iseseisvat kuritegu, vaid seda nähakse kui ähvardatud teole eelnevat osategu või ettevalmistust. Ähvardamise koosseisu kuvandi tõttu meedias võib väita, et seda ei nähta sageli kui „päris“ kuritegu, kuivõrd võidakse eeldada, et ähvardamine pole karistatav, kui ähvardaja ähvardust täide viia ei plaani ja selleks juba samme ei astu, seda samuti olukorras, kus kannatanul on tõepoolest ähvardamise pärast hirm.

Nagu on eelnevalt välja toodud ülal peatükis 2.1, on kommunikatsioon tegude karistatavuse ja menetlejate poolt „tõsiselt võtmise“ kohta väga oluline, sest mõjutab ka võimalike tulevaste

---

¹⁴⁷Albi, K. PSK § 13/9.

¹⁴⁸ Aiaots, L., Soo, A., lk 3.

¹⁴⁹ Sootak, J. Isikuvastased süüteod, lk 61–62.

toimepanijate tegusid. Kui menetlejad ja meedia saadavad pidevalt üldsusele sõnumeid, et ähvardamise eest praktikas ei karistata ja üldjuhul ähvardamisele suuremaid tagajärgi kui vestlus ei järgne, vähendab see ka teo kriminaliseerimise heidutavat funktsiooni. Halb kommunikatsioon kahjustab samuti ka juba ähvardamise ohvriks langenud kannatanuid, kes võivad seetõttu jätta oma tervise ja õiguste kaitseks ametiasutuste poole pöördumata, sest eeldavad, et riigipoolset reaktsiooni niikuinii ei järgneks.

Autori hinnangul on kehtiva koosseisu ebakorrektnel kohaldamine lahendatav teadlikkuse tõstmise teel, mis võib toimuda näiteks vastavasisuliste koolituste tegemise, turunduskampaania korraldamisega. Kuivõrd ähvardamise kohaldamise küsimus puudutab eelkõige menetlejaid ehk Politsei- ja Piirivalveametit ja prokuratuuri, võib praktika muutmiseks olla piisav ka asutusesiseste juhiste andmine. Menetlejate praktika korrigeerimisega peaks kaasnema ka selge kommunikatsioon avalikkusele, millised on ähvardamise karistatavuse tegelikud eeldused ja kuidas selliseid tegusid menetletakse. Kuivõrd vastavalt peatükis 2.1 selgitatule on rikkumisega „vahelejäämise“ tõenäosuse tajutaval suurenemisel oluline mõju võimalike toimepanijate edasisele tegevusele, võib eeldada, et riigipoolisel selgel kommunikatsioonil oleks ka heidutav mõju ehk ähvardamisjuhtude arv väheneks.

Täna on ähvarduse veenvuse tingimus KarS §-s 120 sõnastatud järgmiselt „on olnud alust karta ähvarduse täideviimist“, millest ei tulene otseselt ähvarduse tõsiseltvõetavuse tänane sisu ehk et kannatanu peab võimalikuks ja realiseeritavaks, et tema elule, tervisele või varale kujutatakse ohtu. Vastavalt määratletuse põhimõttest peab süüteo koosseis olema kirja pandud selgelt, arusaadavalt ja võimalikult täpselt¹⁵⁰. Autori hinnangul on täna KarS § 120 lg-s 1 sätestatud grammatilise lähenemise teel võimalik tõlgendada ka kui nõuet, et tuvastatud peab olema ähvarduse täideviimise võimalikkus, mis võib mõjuda eksitavalt. Seetõttu tuleks kaaluda ka KarS § 120 lg 1 sõnastuse (mitte sisu) muutmist viisil, mis viitaks, et „alust ähvarduse täideviimist karta“ hinnatakse just kannatanule teadaolevate objektiivsete asjaolude pinnalt.

Sellise ühemõttelise sõnastuse leidmine on aga keeruline, kuivõrd ähvardamise veenvust ei saa hinnata vaid kannatanu subjektiivse hinnangu põhjal, vaid see peab siiski lähtuma objektiivsetest asjaoludest. Samuti ei tohi autori hinnangul ähvarduse veenvuse hindamist panna sõltuvusse kindlast ajahetkest, kuivõrd kohtupraktika tunnustab ähvardamisena

---

¹⁵⁰ Truu, M. Pilk karistusõiguse lähte: määratletuse põhimõttest süüteo koosseisu sõnastamisel ja tõlgendamisel. – *Juridica* 2019/9, lk 671; Vt ka RKPJKo 3-4-1-3-16 p 113

KarS § 120 tähenduses ka olukordi, kus kannatanu ei mõista ähvarduse sisu mitte koheselt, vaid alles pärast mõningase aja möödumist¹⁵¹. Võrdluseks, Saksa StGB § 241 ei nimeta koosseisu sõnastuses sõnaselgelt ähvarduse veenvust, kuigi sätte kohaldamisel hinnatakse, kas ähvardaja käitumise objektiivsed asjaolud võiksid anda keskmisele inimesele aluse karta (tõsiselt võtta) ähvarduse täideviimist¹⁵². Seevastu Soome Rikoslaki ähvardamise paragrahvi (ptk 25 § 7) sõnastuses on välja toodud, et ähvardamise asjaolud peavad ähvardatud isikule anda õigustatud põhjuse karta ähvarduse täideviimist – sõnastus ei erine oluliselt KarS § 120 lg 1 sõnastusest „on olnud alust karta ähvarduse täideviimist“, kuid toob välja, et alus kartuseks peab olema hinnatav kannatanu perspektiivist, kuid sealjuures siiski põhjendatult ehk objektiivsete asjaolude põhjal. Kui soovida lisaks teavitustööle muuta ka kehtiva KarS § 120 lg 1 sõnastust, tasub autori hinnangul kaaluda ähvardatava isiku sissetoomist Soome regulatsiooni eeskujul, näiteks sõnastuses „ähvarduse adressaadil on põhjendatult olnud alust karta ähvarduse täideviimist“.

2.3.2. Ähvardamine KarS §-s 120 mitte nimetatud kuriteo, väärteo või õiguspärase teoga

Kehtiva ähvardamise koosseisu kriitikana on toodud välja, et see hõlmab vaid väga piiratud loetelu tegudest, millega on võimalik teises inimeses hirmu tekitada¹⁵³. Võrdluseks, Saksa StGB § 241 kohaselt on karistatav ähvardamine kõikide kuritegudega, aga ka selliste väärtegudega, millega kahjustatakse ähvarduse adressaadi või tema lähedase seksuaalse enesemääramise õigust, kehalist puutumatus, isiklikku vabadust või nende vara olulises ulatuses. Soome Rikoslaki ptk 25 § 7 kohaselt on karistatav selliste kuritegudega ähvardamine, millega kahjustatakse ähvarduse adressaadi isiklikku turvalisust, temale kuuluvat vara või ähvardatava lähedast.

Autori koostatud ankeetküsimustiku vastustest, eelkõige küsimustikus kirjeldatud olukordadele 8, 9 ja 10 antud hinnangutest nähtub, et vastajate hinnangul väärrib karistamist ka ähvardamine

---

¹⁵¹ TlnRnKo 1-07-15425/11 p 7; Nimetatud kohtuotsus jäeti muutmata lahendiga RKKKo 3-1-1-5-09.

¹⁵² Sinn, A. MüKoStGB § 241/4.

¹⁵³ Vt nt Randma, P., lk 698–699; Aavik, M., Berendson, R. Ümarlaud: kriminaalkaristus pole ainus hukkamõistu viis. – Postimees 21.03.2015 (https://leht.postimees.ee/3129891/umarlaud-kriminaalkaristus-pole-ainus-hukkamoistu-viis#_ga=2.133374862.1061684955.1650748861-411597841.1578357440, 27.04.2022); Kuulpak, K., Mets, M. Netiahvardajad võtavad malli poliitikutelt. – Postimees 21.11.2019 (https://leht.postimees.ee/6831196/netiahvardajad-votavad-malli-poliitikutel#_ga=2.191605546.1061684955.1650748861-411597841.1578357440, 27.04.2022).

selliste kuritegudega, mida KarS § 120 praegu ähvardamise sisuna ei tunnista. Ankeetküsimustikus olid näited tegudest nagu vabaduse võtmine seadusliku aluseta KarS § 136 alusel ja valekaebuse esitamine KarS § 319 alusel. Nimetatud kuriteokoosseisud ei lange otseselt kokku praegu KarS § 120 tähenduses ähvarduse sisu alla kuuluvate kuritegudega: KarS §-ga 136 kaitstav õigushüve on liikumisvabadus ehk isiku õigus oma asukohta vabalt valida ja KarS §-ga 319 kaitstav õigushüve on õigustumõistmine¹⁵⁴. KarS § 136 võib isikuvastase ja vabadusevastase kuriteona autori hinnangul kahjustada kannatanu individuaalseid õigushüvesid sellisel määral, et isegi sellise teoga ähvardamine võib sisaldada piisavat ebaõigussisu teo kriminaliseerimiseks. Seevastu KarS § 319 kohase kuriteoga ehk valekaebuse esitamisega ähvardamine ei põhjusta autori hinnangul ähvardatavale teo kriminaliseerimise põhjendamiseks piisaval määral kahju. Autori hinnangul on siinkohal oluline ka, et puhtalt valekaebuse esitamine iseenesest ei mõjuta isikut, kelle kohta see esitati, vaid valekaebusest võib kahju tõusetuda alles edasise menetluse käigus, näiteks kui isik, kelle kohta valekaebus esitati, on sunnitud kulutama palju aega menetlustoimingutel osalemisele või kannab suuri kulusid seoses õigusteenuste ostmisega. Kuivõrd kohtueelset kriminaalmenetlust juhib vastavalt KrMS § 30 lg-le 1 prokuratuur, mitte kuriteokaebuse esitaja, ning vastavalt KrMS § 211 lg-le 2 peavad menetlejad kohtueelses menetluses tõe välja selgitama, eksisteerib teatav kaitsemehhanism isegi valekaebuse esitamise teo ja kaebuses alusetult süüdistatud isikule kahju tekkimise vahel, mistõttu ei ole valekaebuse tekitatav kahju autori hinnangul piisav sellega ähvardamise kriminaliseerimiseks.

Autori hinnangul võib olla põhjendatud selliste isiku- või varavastaste kuritegudega ähvardamise kriminaliseerimine, mille toimepanemine ähvardaja poolt saaks ähvardatava suhtes olla mõistlikult võimalik (ehk siis mitte näiteks KarS § 131 järgi inimloote väärkohtlemine), kuivõrd selliste tegudega rünnatakse olulisi isiklike õigushüvesid, mille kahjustamisega ähvardamine võib ähvarduse adressaadi jaoks olla samavõrd häiriv, kui seda võib olla kehtiva KarS § 120 kohase ähvarduse saamine.

Autori koostatud ankeetküsimustikus olukorrale 2 antud hinnangute põhjal väärteo toimepanemisega ähvardamist ei peetud karistust väärivaks. Sealjuures tõi üks vastaja välja, et isegi väärteole (väheväärtusliku asja hävitamine KarS § 218 järgi) kohaldatavad põhikaristused arest ja rahatrahv oleks sellisele rikkumisele reageerimiseks liiga karmid. Kuivõrd väärteoga ähvardamises sisalduvat ebaõigust ei tajuta piisavalt suurena, et see võiks põhjendada

---

¹⁵⁴ Kurm, M. KarSK § 136/1; Laos, S. KarSK, lk 919–920.

karistusõiguslikku või isegi väärteoõiguslikku sekkumist. Seetõttu ei pea autor väärteo toimepanemisega ähvardamise karistatavaks muutmist vajalikuks.

Autori koostatud ankeetküsimustikus kirjeldatud olukordadele 6 ja 7 antud vastustest nähtub, õiguspärase tegudega ähvardamist ei peeta karistust väärivaks. Siiski tuleb märkida, et omal moel kehtiv karistusõigus juba tunnustab õiguspärase teoga ähvardamisega karistusõiguslikku sekkumist nõudvat õigushüve kahjustamist, kuivõrd väljapressimise koosseisu objektiivse koosseisu tunnusteks võivad KarS § 214 järgi olla ka ähvardused, mille sisuks on avaldada ähvardatava kohta häbistavaid andmeid. Nagu Jaan Sootak on väljapressimise kuriteos sisalduva sunni kohta kirjutanud, ei seisne sunni või surve õiguspärasus mitte selles, kas surveavaldaja tohib teha seda, mida ta teha ähvardab, vaid kas ta tohib sellega ähvardada, mida ta teha kavatseb¹⁵⁵. Õiguskirjanduses on leitud, et kuivõrd igasugune ähvardamine, sealhulgas ähvardamine seadusliku teoga, ründab kannatanu vaimset tervist, võib teatud tingimustel olla põhjendatud ka õiguspärase tegevusega ähvardamise kriminaliseerimine¹⁵⁶. Autor leiab, et kuigi mõned seaduslikud teod võivad samuti teiste isikute suhtes häirivad olla ja teo toimepanemise ebaõigussisu ja sellega ähvardamise ebaõigussisu ei saa alati võrdsustada, ei ole selliste tegudega ähvardamise kriminaliseerimine proportsionaalne lahendus, vaid probleemid tuleks lahendada eraõiguslike meetmetega, mis lubavad nõuda nii kahju hüvitamist, mingisugusest tegevusest hoidumist kui ka muud. Autori hinnangul on eraõiguslikud meetmed selleks piisavad ja karistusõiguslik (või ka väärteoõiguslik) sekkumine ei oleks põhjendatud.

2.3.3. Ähvardus, mis ei jõua adressaadini

Autori koostatud ankeetküsimustikust ilmnas ka, et karistust väärivana nähakse ka selliseid ähvardusi, millest adressaat teada ei saa ehk mis temani ei jõua. See nähtus küsimustikus kirjeldatud olukordadele nr 11 ja 16 antud hinnangutest, milles kirjeldati olukordi, kus ähvardaja postitab niinimetatud ähvarduse avalikult sotsiaalmeediasse või kuulutab seda ruumis olevatele inimestele, kuid ähvarduse aadress sellest kummalgi juhul teada ei saa. Autori hinnangul nähti karistamist rohkem väärivamana olukorda, kus võis eeldada, et ähvardaja taotlus oli, et adressaat ähvardusest teada saaks (ehk avalikku ähvardava sisuga postitust näeks).

---

¹⁵⁵ Sootak, J. Väljapressimine: kohtupraktika contra kehtiv õigus. – *Juridica*, 1996/7, lk 311.

¹⁵⁶ Levy, K. The solution to the real blackmail paradox: The common link between blackmail and other criminal threats. – *Connecticut Law Review*, 2007/39, No. 3.

Autori hinnangul on sellises teos, kus ähvardus adressaadini ei jõua, sisalduda võiv ebaõigussisu kaetud kuriteokatse ees kohaldatava karistuse regulatsiooniga, seda eelkõige põhjusel, et kannatanu vaimset tervist kahjustada võivat olukorda ehk ähvardusest teada saamist ei toimu. Kui ähvardaja soov ei olnudki, et adressaat ähvardusest teada saaks, ei ole ähvardaja ähvarduse adressaadi ähvardamise koosseisuga kaitstud õigushüve rünnanud ega üritanud rünnata, mistõttu puudub põhjus, mis õigustaks ähvardaja suhtes karistuse kohaldamist. Eelduslikult on sellisel juhul tegemist kas praalimisega ehk ähvardaja ei mõelnud öeldut tõsiselt, või kavandatavast teost rääkimisega. Kuivõrd mõtete eest ei karistata ja ähvardaja pole rünnanud ähvarduse adressaadi vaimset tervist, ei ole põhjendatud sellise ähvardamise eest karistamine, mis ei jõudnud adressaadini ning mille puhul ähvardaja seda ka ei taotlenud. Kui ähvardaja teistele räägitud ähvarduse toime paneb, on olukord teine ja ähvardaja vastutab täide viidud teo eest. On ka võimalik, et ähvardatud teo paneb kannatanu suhtes toime hoopis kolmas isik, kes ähvardusest teada sai ja sellest „innustus“, mis juhul võib teoreetiliselt jaatada ähvardatava kahjustamist temani mitte jõudnud ähvardusega. Ometi leiab autor, et sellist olukorda ei oleks korrektne ähvardamiseks nimetada ega ähvardamise koosseisu alla paigutada, kuivõrd kannatanut kahjustava teo eest vastutab selle toimepanija ning vastavalt tahtlusele võib niinimetatud „ähvardaja“ olla kihutaja KarS § 22 lg 1 tähenduses.

Samuti, kui ähvardaja soovis ähvarduse adressaati hirmutada, kuid ähvardus ei jõudnud adressaadini temast olenematutel põhjustel, on tegu ähvardamise katsega KarS § 120 lg 1 – § 25 lg 2 järgi. Kuivõrd adressaadini mitte jõudnud ähvardus ei saa adressaadi vaimset tervist kui ähvardamisega kaitstavat õigushüve kahjustada, ei ole ähvardaja tegevuse karistamine muul viisil kui katse eest autori hinnangul põhjendatud.

Kokkuvõte

Magistritöös uuriti ähvardamise koosseisu kohaldamisala ja selle võimaliku laiendamise vajadust ja põhjendatust. Töö eesmärk oli selgitada välja, millised ähvardamisteod, mis täna jäävad kehtiva KarS § 120 tähenduses ähvardamise kuriteokoosseisu alt välja, võivad siiski riivata üldsuse õigustunnet, et seejärel analüüsida, milliste ähvardamistegude karistatavaks muutmine võib olla põhjendatud. Eesmärgi saavutamiseks püstitati töös järgmised uurimisküsimused:

- 1) Millised ähvardamisteod on hõlmatud ähvardamise kehtiva kuriteokoosseisuga KarS § 120 tähenduses?
- 2) Millised ähvardamisteod jäävad KarS §-s 120 sätestatud ähvardamise kehtiva kuriteokoosseisu alt välja?
- 3) Milliste ähvardamistegude puhul, mis jäävad KarS §-s 120 sätestatud ähvardamise kehtivakuriteokoosseisu alt välja, oleks põhjendatud nende karistatavaks muutmine?

Töö esimeses peatükis analüüsis autor esmalt ähvardamisega rünnatavat õigushüve ja empiirilistele uurimustele tuginevalt ähvardamisteo mõju kannatanu tervisele, et näidata, milline on reaalne, empiiriliselt leitud kahju, mis võib olla ähvardamise teel toime pandud ründe tagajärjeks. Autor selgitas, et ähvardamise tagajärjel tekkida võival hirmul on otsene ja tugev mõju inimese kognitiivsetele protsessidele, sealhulgas riskitajule, teabe vastuvõtmisele ja otsustamisprotsessile, mille tulemusel häirub inimese normaalne funktsioneerimine, mistõttu nimetatakse pikemaajalist (ehk mitte hetkelist) hirmuseisundit ka kannatusteks. Kannatanu reaktsioon ähvardamisele ei pea ilmtingimata avalduma hirmus ning empiiria näitab, et ähvardamine võib kannatanus tekitada ka muid emotsioone, nagu näiteks viha, mis ei tähenda, et kannatanu ei võtaks ähvardamist tõsiselt, vaid pigem näitab, et kannatanu võib end tajuda ähvardajast tugevamana ja seetõttu soovida ähvardatud ründe eest põgenemise asemel sellele hoopis vastu hakata. Autori hinnangul on inimese tervise kui õiguskirjanduses viidatud teoreetilise õigushüve seostamine ähvardamise empiiriliselt tuvastatava negatiivse mõjuga, mis avaldub neuroloogilistes protsessides, vajalik, et mõista omakorda, miks ähvardamine KarS § 120 tähenduses on täna karistatav ning miks võib olla põhjendatud ka teiste sarnast kahju põhjustavate ähvardamistegude kriminaliseerimine.

Järgnevalt analüüsis autor KarS §-s 120 sätestatud ähvardamise kuriteokoosseisu sisu ehk selle koosseisulisi elemente, võrreldes KarS §-s 120 sätestatud kohtupraktika ja õigus- ja

teaduskirjanduses leituga. Eelneva põhjal andis autor ülevaate, millised on täna KarS § 120 tähenduses ähvardamise koosseisulised elemendid, mis peavad olema tuvastatud selleks, et jaatada KarS § 120 koosseisu täitmist, ning kuidas selliste tunnuste täidetust õiguslikult hinnata. Autor tõi samuti näiteid nii kohtupraktikast kui ka empiirilistest uuringutest, millega selgitas, mida on kohtupraktikas loetud sellisteks objektiivseteks asjaoludest, mille kaudu hinnatakse ähvardamise objektiivse koosseisu tunnuste (eelkõige ähvarduse veenvuse nõude) täidetust, ning millised muud asjaolud võivad teaduskirjanduse kohaselt viidata ähvardamise koosseisuliste tunnuste ilmnemisele.

Olles määratlenud KarS §-s 120 sätestatud ähvardamise kuriteokoosseisu kohaldamisala, analüüsis autor ähvardamise statistikat ja ähvardamise meediast nähtuvat kuvandit ning kõrvutas neid KarS §-s 120 sätestatud koosseisu sisuga. Autori hinnangul nähtus eelnevast, et nii avalik arusaam ähvardamise karistatavusest kui ka KarS § 120 kohaldamine kohtueelses menetluses on probleemsed, kuivõrd koosseisu täitmisele esitatakse põhjendamatult kõrgeid nõudeid, mida tänane seadus ega kohtupraktika ette ei näe, kuivõrd kohtueelses menetluses hinnatakse ähvarduse veenvust kui KarS § 120 koosseisulise tunnuse esinemist muu hulgas asjaolude põhjal, mis uurijad ähvardaja kohta hiljem välja selgitavad ning mis ei saanud kannatanule ähvarduse teatavakssaamise hetkel teada olla. Autori hinnangul ei ole selline praktika korrektne, kuivõrd ähvarduse veenvust tuleb hinnata objektiivsete asjaolude alusel *ex ante*. Analüüsist ilmnis samuti, et ähvardamist ei nähta mitte kui iseseisvat kuritegu, vaid ähvardatud kuriteo ettevalmistavat etappi, mistõttu arvatakse ekslikult, et seni, kuni ähvardaja ähvardust tegelikkuses ellu viia ei kavatsenud, ei ole ähvardamine karistatav. Selline vale kuvand ja seda võimendav ekslik kommunikatsioon jõustab ähvardamise toimepanijaid ja mõjutab kannatanuid ähvardamistest mitte teada andma.

Töö teises peatükis analüüsis autor, kas ja kuidas võib olla vajalik ja põhjendatud KarS §-s 120 sätestatud ähvardamise koosseisu muutmine, et ähvardamise koosseisuga oleks hõlmatud kõik sellised ähvardamisteod, milles sisalduv ebaõigus nõuab riigipoolset reaktsiooni. Selleks analüüsis autor esmalt õiguskirjandus, et tuletada üldised nõuded teo karistatavaks muutmisele, milleks autori hinnangul oli i) teoga põhjustatakse kahju konkreetsele õigushüvele või teos sisaldub oluline ebaõigus, milles väljendub eirav suhtumine kõige põhilisematesse väärtustesse, ii) õigushüve samasugust kaitset pole võimalik realselt saavutada muude meetmetega, sealhulgas tsiviil-, haldus-, või vääriteoõigusele omaste meetmetega ning iii) karistusõigusliku sekkumise intensiivsus on proportsionaalne karistamisega taotletava eesmärgi ja kaitstava õigushüvega. Autor analüüsis ka karistamisega taotletavaid eesmärke nagu kättemaks ehk

ühiskonna õigustunde rahuldamine ja heidutamine ehk kuritegevuse vähendamine. Õiguskirjanduse ja empiiria põhjal hindas autor, et karistuse heidutamise eesmärgi tagamiseks on vajalik teo kriminaliseerimine ja selge kommunikatsioon, et tegu on karistatav, rikkumised avastatakse ja nende uurimisse suhtutakse tõsiselt. Kättemaksufunktsiooni täitmise osas hindas autor, et kuigi viimane on vajalik omakohtu vältimiseks, võib ülekriminaliseerimine samas tekitada olukorra, kus karistamine „lahjub“ ja ei rahulda enam ühiskonna õigustunnet.

Olles eelnevalt tuvastanud, millised ähvardamisteod on hõlmatud KarS § 120 koosseisus ja millised mitte, koostas autor poolavatud ankeetküsimustiku, et uurida erinevates võimalikes ähvardamisolukordades sisalduvat ebaõigust. Küsimustikule vastas 90 mugavusvalimiga leitud vastajat, kes andsid oma hinnangu 18 ähvardamisolukorrale. Võttes arvesse nii eelnevalt analüüsitud allikaid kui ka ankeetküsimustiku vastuseid, sünteesis autor kolm üldsõnalist ettepanekut ähvardamise koosseisu kitsaskohtade parandamiseks ja hindas nende põhjendatust.

Esimene ettepanek on tõsta teadlikkust KarS § 120 koosseisu sisu osas nii menetlejate kui üldsuse seas, mida saab autori hinnangul teha näiteks vastavasisuliste koolituste tegemise, turunduskampaania korraldamisega või Politsei- ja Piirivalveameti ja prokuratuuri asutusesiseste juhustega. Menetlejate praktika korrigeerimisega peaks kindlasti kaasnema selge kommunikatsioon avalikkusele, et suurendada ähvardamise karistatavuse heidutavat mõju võimalikele toimepanijatele. Autor tegi ka ettepaneku muuta KarS § 120 lg 1 sõnastust nii, et koosseis väljendaks selgemalt, et „alust ähvarduse täideviimist karta“ hinnatakse just kannatanule teadaolevate objektiivsete asjaolude pinnalt, mitte *ex post* tuvastatud ähvardaja tegevusplaani järgi.

Teise ettepanekuna tõi autor välja ähvardamise koosseisuga hõlmatud ähvarduse sisu laiendamise nii, et hõlmatud oleks ka praegu KarS §-s 120 mitte nimetatud kuriteod, väärted ja/või õiguspärased teod. Autor järeldas, et põhjendatud võib olla selliste isiku- või varavastaste kuritegudega ähvardamise kriminaliseerimine, mille toimepanemine ähvardaja poolt saaks ähvardatava suhtes olla mõistlikult võimalik, kuivõrd selliste tegudega rünnatakse olulisi isiklikke õigushüvesid, mille kahjustamisega ähvardamine võib olla samavõrd häiriv, kui kehtiva KarS § 120 kohase ähvarduse saamine. Kuigi teo toimepanemise ebaõigussisu ja sellega ähvardamise ebaõigussisu ei saa autori hinnangul võrdsustada, ei pidanud autor väärtegade ja õiguspäraste tegudega ähvardamise karistatavaks muutmist vajalikuks.

Kolmanda ettepanekuna analüüsis autor sellise ähvarduse karistatavaks muutmist, mis ei jõua adressaadini. Kehtiva KarS §-s 120 sätestatud koosseis nõuab, et ähvardamise toimepanemiseks peab ähvardus olema adressaadile teatavaks saanud. Autori hinnangul ei ole ähvarduse adressaadini jõudmise nõude muutmine põhjendatud, kuivõrd sellise teoga ei kahjustata kannatanut. Kui ähvardaja tahe oli suunatud ähvardamisele, kuid ähvardus ei saanud adressaadile teatavaks ähvardajast mitteolenevatel põhjustel, on ähvardaja tegu autori hinnangul hõlmatud ähvardamise katsega KarS § 120 lg 1 – § 25 lg 2 järgi, mis autori hinnangul vastab teo ebaõigusele, kuivõrd tegelikkuses ähvardusega kannatanu õigushüve ehk tervist ei kahjustatud.

The Constituent Elements of Criminal Threats from the Perspective of Criminal Policy

Abstract

The threats referred to in everyday language can mean any negative promises which imply that the person has intentions to cause the addressee harm. Criminal threats as threats punishable by law include only a fraction of those. In order for a threat to be considered a criminal threat, it would generally have to include a promise to commit an illegal act against the addressee or a person close to them. In Estonian Penal law, according to § 120 of the Penal Code, a punishable threat is a threat to kill, cause bodily harm or cause significant damage to or to destroy property, if there is cause to fear that such threat could be carried out. Pursuant to § 120 of the Penal Code, a criminal threat is punishable by a pecuniary punishment or up to one year of imprisonment.

Despite criminal threats having been criminalised in this exact wording since the Penal Code came into force in 2002, there appears to be a public misconception about the illegality of threats. Media has repeatedly reported on various threat cases where both the state authorities as well as the persons victimized by threats remark that unfortunately threats are generally not punishable and the authorities can have a talk with the perpetrator but cannot do much more in order to protect the rights of the victims and to deter people using threats. Based on these remarks, a question arises as to which acts of threat and for which reasons are not included in the crime of threat as set out in § 120 of the Penal Code and additionally, which of such acts (if any) should and could be justifiably criminalized, in order to guarantee protection to the victims of such acts of threat.

The aim of this thesis is to determine the acts of threat that are currently not punishable by § 120 of the Penal Code can still be regarded as highly damaging for the public, and to further determine whether these acts are damaging to an extent that would justify criminalization. In order to reach this objective, the author has formulated the following research questions to be answered by the analysis in this thesis:

- 1) Which acts of threat are punishable as set out in § 120 of the Penal Code?
- 2) Which acts of threat are not punishable pursuant to § 120 of the Penal Code?

- 3) Which of the acts of threat currently not punishable pursuant to § 120 of the Penal Code should justifiably be criminalized?

In order to answer these questions and thereby reach the objective of this thesis, the author uses primarily qualitative and comparative methods of research in order to analyze and compare the legislative texts, case law, legal literature, scientific literary works and stories published in media. The sources used in this thesis have been found through key word searches in databases Riigi Teataja, Google Scholar, HeinOnline, EBSCO, legal.ee and news portals ERR, Delfi, Postimees, and Äripäev. In addition to the above, the author uses both qualitative and quantitative research methods to interpret the data collected with the questionnaire compiled by the author and the statistical data provided by the Ministry of Justice and the Police and Border Guard Patrol.

The thesis consists of two chapters. In the first chapter the author first analyzes the legal right violated by threats, i.e, the health (in particular the mental health) of the addressee of a threat. Based on empirical studies and scientific literature the author demonstrates the actual damage that can be caused by threats. The fear caused by a threat has extensive negative influence on the cognitive system of a person and can negatively affect the perception of risk, the ability to receive information, the ability to make decisions and other processes. A state of long-term fear (as opposed to momentary fear) is considered suffering. Nevertheless, the victim of a threat does not necessarily have to react to a threat with fear – threats may also cause other reactions such as anger, which does not mean that the victim is not taking the threat seriously but may indicate that the victim senses them selves as stronger than the person who made the threat and may therefore wish to rise up against the perpetrator instead of fleeing them. In the author's opinion it is necessary to connect the theoretical violation of the legal right to health with the actual negative effects threats may have on a person's neurological well-being in order to better understand what is protected by criminalizing threats of intense nature and thus why such criminalization may be necessary.

Subsequently the author analyzes the criminal elements of threat as set out in § 120 of the Penal Code by comparing the legislative text, case law, legal literature and scientific literature. The author determines that the act of threat may be both verbal or non-verbal and made in person or using any other means of communication. The threat is considered concluded, when received by the addressee. The content of the expressed threat can only be a threat to kill, cause bodily harm or to cause significant damage to or to destroy property of value exceeding EUR 4,000.

If none of these intentions are expressed within the threat, the threat is not a criminal threat in the context of § 120 of the Penal Code. The “cause to fear that a threat could be carried out”, i.e., the credibility of the threat has to be estimated *ex ante* based on the knowledge available to the addressee when they received the threat, although it is also possible that the addressee may understand the threat with delay, based on later context. The credibility of a threat must not be estimated on the basis of the perpetrator’s actual intent to carry out the threat. Threat is an independent criminal offence against the mental health of the victim, not a preparatory phase of the act threatened. Thus, the credibility of the threat has to be estimated on the basis of whether it seemed justifiably credible to the victim and therefore had an effect on the mental health of the victim, not whether or not the perpetrator intended to carry out another crime in addition to the threat. The criminal threat as set out in § 120 of the Penal Code requires at least indirect intent as defined in § 16 subsection 4 of the Penal Code. The author explains the criminal elements of threat in further detail and provides examples in section 1.2 of the thesis.

After defining the scope of criminal threat as set out in § 120 of the Penal Code, the author analyzes the data of registered cases of threat and the general image of threat in media, comparing the findings with the criminal elements of threat as set out in § 120 of the Penal Code and case law. Based on the above, the author concludes that both the public perception of criminal threats and the application of § 120 of the Penal Code in pre-court proceedings are highly problematic, as the standard for recognizing an act of threat as criminal threat pursuant to § 120 of the Penal Code is unreasonably high and not in accordance with the legislation or the case law. It appears in pre-court criminal proceedings the credibility of a threat is estimated *ex post* based on the information later collected by the investigative authorities on whether or not the perpetrator actually intended to carry out the threat, although the victim could not have been privy to such information. In the opinion of the author, this approach is incorrect, as a threat should be assessed *ex ante*. Based on the research, it also appeared that a threat is generally not seen as a separate offence but as a preparatory phase of the threatened act, which leads people to falsely assume that a threat is not punishable as long as the perpetrator did not intend to actually carry it out. This false assumption and its reinforcement by bad communication in the media, affects the victims of threat not to turn to the authorities and gives the perpetrators a sense of impunity.

In the second chapter of the thesis, the author analyzes whether and on which terms it can be necessary and justified to change the legislation of § 120 of the Penal Code in order for the criminal offence of threat to cover all such acts of threat of such flagrant injustice that would

require the state to intervene. First the author analyzes legal literature to formulate the general requirements of criminalizing an act. In the opinion of the author, these requirements are the following: i) the act violates a specific legal right or expresses a dismissive attitude towards the most fundamental values of the society, ii) the same protection of the legal right cannot be achieved in any other measures, e.g., civil or administrative measures, iii) the intensity of the intervention of criminal law is proportional to the pursued objective and the protected legal right. The author also analyzes the possible objectives of criminalization such as deterrence (the reduction of crime) and retribution (the satisfaction of the public's sense of justice). Based on the legal literature and empirical studies, the author concludes that in order to achieve deterrence by criminalizing the act, a clear communication is needed to signal the public that the act is punishable, non-compliance will be detected and taken seriously. The author also concludes that although the function of retribution is necessary to avoid the public taking justice into their own hands by kangaroo courts, vendetta or other means, over-criminalization may "dilute" the stigma associated with criminal punishment and thus, the legal punishments for more serious criminal offences may no longer satisfy the public's sense of justice.

Having previously determined the scope of criminal threats as set out in § 120 of the Penal Code, the author compiled a questionnaire in order to estimate the injustice sensed by the members of the public in various acts of threat, both threats in the sense of § 120 of the Penal Code and threats that fall outside the scope of it. 90 people answered the questionnaire, giving their opinion on whether or not they would consider the 18 possible acts of threat described in the questionnaire as "threats" in the general sense of the term and whether they would consider these possible threats worthy of punishment. The situations described in the questionnaire were formulated to assess the perception of various elements of threats, such as whether threats were made verbally or non-verbally, the response of the addressee, the content of the threat, etc. Based on the data collected with the questionnaire, the author formulates three general propositions in relation to the problems previously identified.

The first proposition is to raise awareness of the actual scope of criminal threats as set out in § 120 of the Penal Code, both among the state authorities and the public. In the opinion of the author this can be done with appropriate training, media campaigns, and establishing appropriate guidelines for the state authorities. In addition, there should be clear communication to the media in order to enhance the deterring effect of criminalization. The author also proposes to change the wording of § 120 of the Penal Code to reflect more clearly that the "cause to fear that such threat could be carried out" would have to be assessed based on the knowledge

available to the victim at the time, not based on the information later determined by the authorities.

The second proposition is to expand the scope of criminal threat as set out in § 120 of the Penal Code, so as to include threats of committing criminal offences currently not mentioned in § 120 of the Penal Code, misdemeanours and/or legal acts. The author concluded that it may be justified to criminalize threats of criminal offences against the person or the property, if such criminal offences could be reasonably committed against the addressee, as these criminal offences violate similar individual legal rights and thus the threat of such acts can be as damaging to the victim's mental health as threats of the acts currently specified in § 120 of the Penal Code. Although in the opinion of the author the injustice of a threat of an act and the injustice of the act itself cannot always be considered the same, the author does not consider it necessary to criminalize threats of misdemeanours or threats of legal acts.

The third proposition is to expand the scope of the criminal threat as set out in § 120 of the Penal Code to include threats not received by the addressee. The current § 120 of the Penal Code requires a threat to reach the addressee in order for it to be considered a concluded act. In the opinion of the author it would not be justified to consider a threat that did not reach the addressee a concluded criminal threat, as no harm has actually been caused to the addressee. If it was the intention of the perpetrator for their threat to reach the addressee and this did not happen only on account of events not under the control of the perpetrator, the act of the perpetrator is punishable as an attempt of a threat pursuant to § 120 subsection 1 – § 25 subsection 2 of the Penal Code, which in the opinion of the author is a proportional response to the act of the perpetrator, as the protected legal right, i.e., the health of the victim, was not actually damaged.

Kasutatud kirjandus

1. Aavik, M., Berendson, R. Ümarlaud: kriminaalkaristus pole ainus hukkamõistu viis. – Postimees 21.03.2015 (https://leht.postimees.ee/3129891/umarlaud-kriminaalkaristus-pole-ainus-hukkamoistu-viis#_ga=2.133374862.1061684955.1650748861-411597841.1578357440,27.04.2022).
2. Aiaots, L., Soo, A. Kriminaliseerimise põhimõtted vaenukõne kriminaliseerimise näitel. – *Juridica*, 2022/01.
3. Beilman, M. Küsimustiku koostamine. – Tartu Ülikool 2020 (<https://samm.ut.ee/k%C3%BCsimustiku-koostamine>, 27.04.2022).
4. Bohner, G., Weinerth, T. Negative affect can increase or decrease message scrutiny: The affect interpretation hypothesis. – *Personality and Social Psychology Bulletin*, 2001/27, No. 11.
5. Browning, J. # Snitches get Stiches: Witness intimidation in the age of facebook and twitter. – *Pace Law Review*, 2014/35.
6. Chanel, O., Chichilnisky, G. The influence of fear in decisions: Experimental evidence. – *Journal of Risk and Uncertainty*, 2009/39, No. 3.
7. Darley, J. M. On the unlikely prospect of reducing crime rates by increasing the severity of prison sentences. – *Journal of Law and Policy*, 2005/13.
8. Durlauf, S. N., Nagin, D. S. Imprisonment and crime: Can both be reduced?. – *Criminology & Public Policy*, 2011/10, No. 1.
9. Eesti Keele Instituut. Eesti keele seletav sõnaraamat. 6, U-Y. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, 2009.
10. Erb, V., Schäfer, J. (koost.). *Münchener Kommentar zum StGB*. 4. Auflage. München: Beck 2021.
11. Estévez-Soto, P. R. Determinants of extortion compliance: Empirical evidence from a victimization survey. – *The British Journal of Criminology*, 2021/61, No. 5.
12. European Union Agency for Fundamental Rights. Violence, threats and pressures against journalists and other media actors in the EU. Contribution to the second Annual Colloquium on Fundamental Rights - November 2016 (https://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2016-47/fra_threats_and_pressures_paper_19751.pdf, 27.04.2022).
13. Funk, W. Intimidation and the Internet. – *Penn State Law Review*, 2006/110, No. 3.

14. Garner, B. A. (koost). Black's Law Dictionary. Abridged Ninth Edition. West Group, 2009.
15. Greer, B. T., Modell S. J. When a Threat is Not a Threat: Why Persons Who are Deaf or Hard to Hearing are Left Unprotected by California Penal Code Section 422 and How the Courts Could Rectify It. – Valparaiso University Law Review, 2011/45, No. 3.
16. Hallevy, G. The Right to Be Punished. Modern Doctrinal Sentencing. Springer-Verlag Berlin Heidelberg, 2013.
17. Hammack, S. The Internet loophole: Why threatening speech on-line requires a modification of the courts' approach to true threats and incitement. Columbia Journal of Law and Social Problems, 2002/36, No. 1.
18. Harbin, A. Inducing Fear. – Ethical Theory and Moral Practice, 2020/23, No. 3.
19. Hart, H. L. A., Raz, J., Green, L. The concept of law. Oxford University Press, 2012.
20. Jaani, K. Kristian Jaani: ähvardamiskultuur algab ja lõppeb inimesega. – Postimees, 29.11.2019 (<https://arvamus.postimees.ee/6838097/kristian-jaani-ahvardamiskultuur-algab-ja-loppeb-inimesega>, 27.04.2022).
21. Johnston, E., Olson, L. The feeling brain: The biology and psychology of emotions. New York: WW Norton & Company 2015.
22. Justiitsministeerium. Kuritegevuse ülevaade 2003–2021. (https://www.kriminaalpoliitika.ee/kuritegevus2021/xlsx/1_Kuritegevuse%20%C3%BClevaade_veebi.xlsx, 27.04.2022).
23. Justiitsministeerium Kuritegevus Eestis 2012 (https://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumendid/17._kuritegevus_eestis_2012_0.pdf, 27.04.2022).
24. Justiitsministeerium. Kuritegevus Eestis 2013 (https://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumendid/18._kuritegevus_eestis_2013.pdf, 27.04.2022); Justiitsministeerium.
25. Justiitsministeerium. Kuritegevus Eestis 2014 (https://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumendid/kuritegevuse_at_2015_0.pdf, 27.04.2022).
26. Justiitsministeerium. Kuritegevus Eestis 2015 (https://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumendid/kuritegevus_eestis_2015.pdf, 27.04.2022).

27. Justiitsministeerium. Kuritegevus Eestis 2016
(https://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumendid/kuritegevus_eestis_est_web_0.pdf, 27.04.2022).
28. Justiitsministeerium. Kuritegevus Eestis 2017
(https://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumendid/kuritegevuseestis_2017_veebi01.pdf, 27.04.2022).
29. Justiitsministeerium. Kuritegevus Eestis 2018
(https://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumendid/kuritegevus_eestis_2018_viidetega_lisadele.pdf, 27.04.2022).
30. Justiitsministeerium. Kuritegevus Eestis 2021. Vägivallakuriteod..
(https://www.kriminaalpoliitika.ee/kuritegevus2021/vagivallakuriteod_page.html, 27.04.2022).
31. Justiitsministeerium. Pervägivald ja ahistamine 2019
(https://www.kriminaalpoliitika.ee/kuritegevuse-statistika/uploads/pervagivald_ja_ahistamine.xlsx, 27.04.2022).
32. Justiitsministeerium. Pervägivald ja ahistamine 2020
(<https://kriminaalpoliitika.ee/kuritegevus2020/data/pervagivald-ja-ahistamine-2020.xlsx>, 27.04.2022).
33. Justiitsministeerium. Pervägivald ja ahistamine 2021.
(https://www.kriminaalpoliitika.ee/kuritegevus2021/xlsx/5_Perv%C3%A4givald%20ja%20ahistamine_veebi.xlsx, 27.04.2022).
34. Justiitsministeerium. Vägivallakuriteod 2010–2021
(https://www.kriminaalpoliitika.ee/kuritegevus2021/xlsx/4_V%C3%A4givallakuriteod_veebi.xlsx, 27.04.2022).
35. Jõesaar, T. Koroonavastu võitlejad jäid süüdistuste ja ähvarduste laviini alla. – Eesti Päevaleht 16.10.2020 (<https://epl.delfi.ee/artikkel/91366231/koroonavastu-voitlejad-jaid-suudistuste-ja-ahvarduste-laviini-alla>, 27.04.2022).
36. Jõgi, M. Verbaalselt täidetavad süüteo koosseisud Eesti karistusõiguses. Magistritöö. Tartu 2012
(http://dSPACE.ut.ee/bitstream/handle/10062/26274/jogi_mattias.pdf, 27.04.2022).
37. Järvis, P. Sallivust üles näidanud kiusuohvrid lugesid teleekraani vahendusel enda kohta käivat internetisõimu. – ERR 17.02.2016
(<https://menu.err.ee/289374/sallivust-ules-naidanud-kiusuohvrid-lugesid-teleekraani-vahendusel-enda-kohta-kaivat-internetisoimu>, 27.04.2022).

38. Kiris, R., Pikamäe, P., Sootak, J. Sanktsiooniõigus. Tallinn: Juura 2017.
39. Koch, T. Peaministri ähvardaja: kättemaks ei ole sõnades (https://leht.postimees.ee/3394189/peaministri-ahvardaja-kattemaks-ei-ole-sonades#_ga=2.159047866.1061684955.1650748861-411597841.1578357440, 27.04.2022).
40. Kruse, K. Karmen Joller koduhoovi loobitud sõimukirjadest: mind sellised inimesed ei hirmuta. – Elu24, 06.02.2022 (<https://elu24.postimees.ee/7447597/karmen-joller-koduhoovi-loobitud-soimukirjadest-mind-sellised-inimesed-ei-hirmuta>, 27.04.2022).
41. Kumari, I. Küberkiusamine Eestis ja selle õiguslik regulatsioon. Magistritöö. Tallinn 2017 (https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/57109/kumari_ma_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y, 27.04.2022).
42. Kuulpak, K., Mets, M. Netiahvardajad võtavad malli poliitikutelt. – Postimees 21.11.2019 (https://leht.postimees.ee/6831196/netiahvardajad-votavad-malli-poliitikutelt#_ga=2.191605546.1061684955.1650748861-411597841.1578357440, 27.04.2022).
43. Lerner, J. S., Keltner, D. Fear, anger, and risk. – Journal of personality and social psychology, 2001/81, No. 1.
44. Lerner, J. S., Tiedens, L. Z. Portrait of the angry decision maker: How appraisal tendencies shape anger's influence on cognition. – Journal of behavioral decision making, 2006/19, No. 2.
45. Levy, K. The solution to the real blackmail paradox: The common link between blackmail and other criminal threats. – Connecticut Law Review, 2007/39, No. 3.
46. Madise, Ü. (koost). Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. Tartu: Iuridicum 2020.
47. Mackie, D. M., Devos, T., Smith, E. R. Intergroup emotions: Explaining offensive action tendencies in an intergroup context. – Journal of personality and social psychology, 2000/79, No. 4.
48. Maran, K. Arvamusliidrid on pagulaste teema puhul olnud silmitsi isiklike ähvardustega. – Eesti Päevaleht 08.07.2015 (<https://epl.delfi.ee/artikkel/71864839/arvamusliidrid-on-pagulaste-teema-puhul-olnud-silmitsi-isiklike-ahvardustega>, 27.04.2022).
49. Minilex. Rikoslaki ja laiton uhkaus. (<https://www.minilex.fi/a/rikoslaki-ja-laiton-uhkaus>, 27.04.2022).

50. Nael, M. (toim). Politsei ei alusta Kaja Kallase ähvardajate suhtes kriminaalmanetlust. – ERR 21.11.2019 (<https://www.err.ee/1005796/politsei-ei-alusta-kaja-kallase-ahvardajate-suhtes-kriminaalmanetlust>, 27.04.2022).
51. Narits, R. Õiguse entsüklopeedia. Tallinn: Juura 2004.
52. Nilsson, M. L., Örnebring, H. Journalism under threat: Intimidation and harassment of Swedish journalists. – *Journalism Practice*, 2016/10, No. 7.
53. O'Malley, M. Witness intimidation in the digital age. Part I. – *Prosecutor, Journal of the National District Attorneys Association*, 2014/48, No. 3.
54. O'Malley, M. Witness intimidation in the digital age. Part IV. – *Prosecutor, Journal of the National District Attorneys Association*, 2015/49, No. 2.
55. Ots, M. (toim). Raik soovib kaaluda ähvardamise kuulutamist väärteoks. – ERR 22.03.2019 (<https://www.err.ee/922675/raik-soovib-kaaluda-ahvardamise-kuulutamist-vaarteoks>, 27.04.2022).
56. Pealtnägija. Osa nr 602, 17.02.2016 (<https://arhiiv.err.ee/vaata/pealtnagija-602>, 27.04.2022).
57. Phelps, E. A. Emotion facilitates perception and potentiates the perceptual benefits of attention. – *Psychological science*, 2006/17, No. 4.
58. Pihlak, A. Prokurör: ähvardus muutub kuriteoks, kui sisaldab reaalselt ohtu. – Delfi 19.11.2019 (<https://www.delfi.ee/artikkel/88103421/prokuror-ahvardus-muutub-kuriteoks-kui-sisaldab-reaalset-ohtu>, 27.04.2022).
59. Politsei- ja Piirivalveamet. Põhja Prefektuuris registreeritud ähvardamiste arv ja kriminaalmenetluse alustamata jätmiste arv aastatel 2012–2021. Andmed autori valduses.
60. Raba, R. Rannar Raba: mis toimub, prokuratuur? – Tartu Postimees, 14.11.2019 (https://tartu.postimees.ee/6825954/rannar-raba-mis-toimub-prokuratuur#_ga=2.196337708.1061684955.1650748861-411597841.1578357440, 27.04.2022).
61. Randma, P. Vägivalla mõiste karistusseadustikus ja seksuaalse enesemääramise vastaste süütegude sisustamise mõningad probleemid. – *Juridica*, 2007/10.
62. Robinson, P. H., Darley, J. M. Does criminal law deter? A behavioural science investigation. – *Oxford Journal of Legal Studies*, 2004/24, No. 2.
63. Robinson, P. H., Darley, J. M. The role of deterrence in the formulation of criminal law rules: At its worst when doing its best. – *Georgetown Law Journal*, 2002/91.

64. Rockmann, K. W., Northcraft, G. B. To be or not to be trusted: The influence of media richness on defection and deception. – *Organizational behavior and human decision processes*, 2008/107, No. 2.
65. Saar, J. Tartu abilinnapea taandumisotsusele eelnenud jõhkra ähvarduse uurimiseks alustati kriminaaluurimist. – *Tartu Postimees*, 08.11.2019 (https://tartu.postimees.ee/6821560/tartu-abilinnapea-taandumisotsusele-eelnenud-johkra-ahvarduse-uurimiseks-alustati-kriminaaluurimist#_ga=2.196337708.1061684955.1650748861-411597841.1578357440, 27.04.2022).
66. Shavell, S. Economic analysis of threats and their illegality: Blackmail, extortion, and robbery. – *University of Pennsylvania Law Review*, 1992/141, No. 5.
67. Skitka, L. J., Bauman, C. W., Aramovich, N. P., Morgan, G. S. Confrontational and preventative policy responses to terrorism: Anger wants a fight and fear wants "them" to go away. – *Basic and Applied Social Psychology*, 2006/28, No. 4.
68. Sootak, J. Analoogia karistusõiguses – mitte ainult keelatud. – *Juridica*, 2021/5.
69. Sootak, J. Isikuvastased süüteod. Tallinn: Juura 2003.
70. Sootak, J. Jaan Sootak: ähvardamine kui vaimne vägivallakuritegu. – *Postimees*, 25.11.2019 (https://leht.postimees.ee/6833922/jaan-sootak-ahvardamine-kui-vaimne-vagivallakuritegu#_ga=2.196127404.1061684955.1650748861-411597841.1578357440, 27.04.2022).
71. Sootak, J. Karistusõiguse revisjon kuriteo-, väärteo- ja haldusõiguse piirimail. – *Juridica*, 2013/4.
72. Sootak, J. Kriminaalpoliitika. Tallinn: Juura 1997.
73. Sootak, J. Seadusainsus. Kui isiku tegu vastab mitmele süüteo koosseisule, siis mitme järgi ja kuidas ta tegelikult vastutab? – *Juridica*, 2010/10.
74. Sootak, J. Väljapressimine: kohtupraktika contra kehtiv õigus. – *Juridica*, 1996/7
75. Sootak, J., Pikamäe, P. (koost). Karistusseadustik. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura 2021.
76. Velleste, E., Palgi, G. Arstidki ei pääse ähvardajate verbaalsest roojast: ähvardajad ei hiilga hariduse, silmaringi ega õigekirjaga. – *Maaleht* 03.02.2022 (<https://maaleht.delfi.ee/artikkel/95794631/arstidki-ei-paase-ahvardajate-verbaalsest-roojast-ahvardajad-ei-hiilga-hariduse-silmaringi-ega-oigekirjaga, 27.04.2022>).

Kasutatud õigusaktid

77. Eesti Vabariigi põhiseadus – RT I, 15.05.2015, 2
78. Karistusseadustik. – RT I, 21.05.2021, 9
79. Kriminaalmenetluse seadustik. RT I, 22.12.2021, 45
80. Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus. – RT I, 16.04.2021, 7
81. Saksamaa karistusseadustik *Strafgesetzbuch*. Bürgerliches Gesetzbuch BGBI. I S. 441 – BGBI. I S. 448. (<https://www.gesetze-im-internet.de/stgb>, 27.04.2022).
82. Soome karistusseadustik *Rikoslaki* – 39/1889. (<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>, 27.04.2022).

Kasutatud kohtupraktika

Eesti kohtupraktika

83. RKKKo 1-18-5540/50
84. RKKKo 1-19-1849/43
85. RKKKo 1-19-7945/137
86. RKKKo 1-19-8835/26
87. RKKKo 1-19-9448/32
88. RKKK 3-1-1-11-00
89. RKKKo 3-1-1-5-09
90. RKKKo 3-1-1-57-98
91. RKKKo 3-1-1-59-11
92. RKKKo 3-1-1-65-06
93. RKKKo 3-1-1-74-14
94. RKKKo 3-1-1-81-14
95. RKKKo 3-1-1-92-07
96. RKKKo 3-4-1-3-97
97. TlnRnKm 1-22-278/3
98. TlnRnKm 1-22-487/5
99. TlnRnKo 1-07-15425/11

Lisad

Lisa 1. Küsimustiku ankeet

Palun teil anda oma hinnang 18 olukorrale ja märkida, kas teie hinnangul selles olukorras A ähvardab B-d, ja kui tegu on ähvardamisega, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvates olema karistatav. Oluline pole, kas selline käitumine on ka päriselt praegu karistusõiguslikult karistatav, vaid just kas teie meelest vääriks selline tegu karistamist.

1. olukord: A käratab vaidluse käigus B-le: „Kas tahad peksa saada?“

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah

Ei

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d.

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav.

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.¹⁵⁷

2. olukord: A ütleb tänaval rulatavale B-le: „Järgmine kord kui siin oma nägu näitad, löön su rula pooleks!“

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah

---

¹⁵⁷ Sellele küsimusele vastamine ei olnud ankeedi täitmiseks kohustuslik.

Ei

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d.

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav.

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.¹⁵⁸

3. olukord: A patsutab oma pikaajalise rivaali B sõidukit ja ütleb: „Küll oleks kurb, kui keegi su kena uue auto põlema paneks.“ Seejärel annab A B-le tähendusrikka pilgu.

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah

Ei

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d.

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav.

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.¹⁵⁹

---

¹⁵⁸ Sellele küsimusele vastamine ei olnud ankeedi täitmiseks kohustuslik.

¹⁵⁹ Sellele küsimusele vastamine ei olnud ankeedi täitmiseks kohustuslik.

4. olukord: A saadab B-le kirja, milles seisab „Kui homme õhtul jälle 17.30 Männiku peatuses bussi ootad, löön su maha nii, et sind enam ei leita!“ A elab Männiku bussipeatuse kõrval.

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah

Ei

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d.

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav.

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.¹⁶⁰

5. olukord: A saadab B-le anonüümse kirja, milles seisab „Kui homme õhtul jälle 17.30 Männiku peatuses bussi ootad, löön su maha nii, et sind enam ei leita!“ A on kinnipeetav ja vangla territooriumilt välja ei pääse.

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah

Ei

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d.

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav.

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav

---

¹⁶⁰ Sellele küsimusele vastamine ei olnud ankeedi täitmiseks kohustuslik.

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.¹⁶¹

6. olukord: Õpetajast A ütleb õpilasest B-le: „Kui veel sind telefoni näppimas näen, võtan selle tunni lõpuni ära!“

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah

Ei

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d.

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav.

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.¹⁶²

7. olukord: A on ärritunud, sest naaber B prügikast seisab A hoovi ees. A ütleb B-le: „Kui sa oma kola minu õue pealt ära ei korista, saadan politseile vihje, kust su uus auto pärit on.“ A arvab, et B uus auto on varastatud, sest A nägi, kuidas B oma aias autot üle värvis ja numbrimärki vahetas.

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah

Ei

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

---

¹⁶¹ Sellele küsimusele vastamine ei olnud ankeedi täitmiseks kohustuslik.

¹⁶² Sellele küsimusele vastamine ei olnud ankeedi täitmiseks kohustuslik.

Ei, sest A ei ähvardanud B-d.

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav.

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.¹⁶³

8. olukord: Ülemusest A ütleb töötajast B-le: „Kui sulle mu ettepanek ei sobi, kirjutan politseile, et see firma arvuti, mis sinu kodus on, on varastatud.“ A oli tegelikult andnud B-le loa arvuti koju viia, et B saaks kodust kaugtööd teha.

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah

Ei

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d.

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav.

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.¹⁶⁴

9. olukord: A ja B viibivad keldris. A ütleb B-le: „Kui sa vait ei jää, lähen minema, keeran ukse lukku ja jätan su siia paariks päevaks järele mõtlema.“

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah

---

¹⁶³ Sellele küsimusele vastamine ei olnud ankeedi täitmiseks kohustuslik.

¹⁶⁴ Sellele küsimusele vastamine ei olnud ankeedi täitmiseks kohustuslik.

Ei

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d.

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav.

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.¹⁶⁵

10. olukord: A ja B viibivad korteris. A ütleb B-le: „Kui sa vait ei jää, lähen minema, keeran ukse lukku ja jätan su siia paariks päevaks järele mõtlema.“

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah

Ei

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d.

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav.

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.¹⁶⁶

11. olukord: A teeb Facebooki avaliku postituse: „B-le tuleks korralikult kolki anda. Võtan selle enda peale, kui järgmine kord teda näen.“ B ei näe A postitust.

---

¹⁶⁵ Sellele küsimusele vastamine ei olnud ankeedi täitmiseks kohustuslik.

¹⁶⁶ Sellele küsimusele vastamine ei olnud ankeedi täitmiseks kohustuslik.

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah

Ei

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d.

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav.

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.¹⁶⁷

12. olukord: A teeb Facebooki avaliku postituse: „B-le tuleks korralikult kolki anda. Võtan selle enda peale, kui järgmine kord teda näen.“ B näeb Facebookis A postitust ja hakkab A-d vältima.

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah

Ei

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d.

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav.

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.¹⁶⁸

---

¹⁶⁷ Sellele küsimusele vastamine ei olnud ankeedi täitmiseks kohustuslik.

¹⁶⁸ Sellele küsimusele vastamine ei olnud ankeedi täitmiseks kohustuslik.

13. olukord: A teeb Facebooki avaliku postituse: „B-le tuleks korralikult kolki anda. Võtan selle enda peale, kui järgmine kord teda näen.“ B kommenteerib A postituse alla: „No anna aadress, eks siis näeme, kumb kõvem mees on. Mul oligi õhtu vaba.“

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah

Ei

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d.

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav.

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.¹⁶⁹

14. olukord: Autojuhist A näeb oma pikaajalist rivaali B-d ületamas ülekäigurada. A kiirendab hetkeks B suunas, B-le peaaegu otsa sõites, ning pidurdab siis järsult.

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah

Ei

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d.

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav.

---

¹⁶⁹ Sellele küsimusele vastamine ei olnud ankeedi täitmiseks kohustuslik.

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.¹⁷⁰

15. olukord: Autojuhist A märkab oma pikaajalist rivaali B-d, kes ületab parajasti ülekäigurajal sõiduteed. A kiirendab hetkeks B suunas, B-le peaaegu otsa sõites, ning pidurdab siis järsult. Õhtul helistab A B-le ja ütleb: „Peaksid edaspidi liikluses ettevaatlikum olema, hooletute jalakäijatega võib õnnetusi juhtuda.“

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah

Ei

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d.

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav.

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.¹⁷¹

16. olukord: A on peol ja kuulutab kõikidele kohalviibijatele: „Kui B siia ilmuma peaks, kütan talle molli!“ B peol ei viibi ja A poolt öeldust teada ei saa.

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah

Ei

---

¹⁷⁰ Sellele küsimusele vastamine ei olnud ankeedi täitmiseks kohustuslik.

¹⁷¹ Sellele küsimusele vastamine ei olnud ankeedi täitmiseks kohustuslik.

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d.

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav.

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.¹⁷²

17. olukord: A on peol ja kuulutab kõikidele kohalviibijatele: „Kui B siia ilmuma peaks, kütan talle molli! Õelge see talle edasi!“ B peole ei tule, aga teised peolised saadavad talle sõnumi A sõnade kohta.

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah

Ei

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d.

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav.

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.¹⁷³

18. olukord: A on peol ja kuulutab kõikidele kohalviibijatele: „Kui B siia ilmuma peaks, kütan talle molli! Õelge see talle edasi!“ B jõuab peokohta, aga väravas räägivad teised talle A sõnadest. B pöörab ümber ja jätab peole minemata.

---

¹⁷² Sellele küsimusele vastamine ei olnud ankeedi täitmiseks kohustuslik.

¹⁷³ Sellele küsimusele vastamine ei olnud ankeedi täitmiseks kohustuslik.

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah

Ei

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d.

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav.

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.¹⁷⁴

Vastaja andmed

1) Teie sugu

Mees

Naine

Muu

2) Teie kõrgeim omandatud haridustase

Alghariduseta

Algharidus

Põhiharidus

Keskharidus või kutsekeskharidus

Kutseharidus keskhariduse baasil

Bakalaureus või sellega võrdsustatud kraad

Magister või sellega võrdsustatud kraad

---

¹⁷⁴ Sellele küsimusele vastamine ei olnud ankeedi täitmiseks kohustuslik.

Doktor või sellega võrdsustatud kraad

3) Kas teie eriala seondub karistusõiguse või kriminaalmenetlusega?

Jah

Ei

Muu

Lisa 2. Küsimustikule antud vastused.

1. olukord: A käratab vaidluse käigus B-le: „Kas tahad peksta saada?“

---

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah 83,3%

Ei 16,7%

---

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d. 13,3%

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav. 72,2%

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav. 14,5%

---

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.

Ma ütleks selle kohta ähvardus teatud juhtudel aga vahest sellist lauset kasutatakse ka enamvähem niisama, siis ma ei ütleks, seega sellist kindlat ühest vastust ma sellele ei tea.

Pole piisavalt konkreetne/otsene.

Loetletud karistused on minu arust liiga karmid, kuid sobiv karistus oleks hiina "social credit"i kaotamine

Vaidlus võib olla vabalt näiteks selle kohta, et B tahab öösel üksi läbi linna jalutada.

A esitas küsimuse, muud midagi

Selline ähvardus peaks saama hoiatuse

Minu arvates see ähvardamine on 99% ajast lihtsalt bluff ning ei peaks olema karistatav.

2. olukord: A ütleb tänaval rulatavale B-le: „Järgmine kord kui siin oma nägu näitad, löön su rula pooleks!“

---

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah 98,9%

Ei 1,1%

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d.	35,6%
Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav.	63,3%
Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav.	1,1%

---

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.

Uuesti, see kas ei ole karistatav, kuid on raskendav tegur mingi muu süüteo osas, või ta kaotab social credit scorei

Ilma kontekstita on raske öelda, äkki B rulatas maja ees peaaegu A väikse lapse pikali.

See on minu arvates ka väga tühine ähvardus ning pealegi kui A lööks B rula pooleks siis B saaks uue rula.

3. olukord: A patsutab oma pikaajalise rivaali B sõidukit ja ütleb: „Küll oleks kurb, kui keegi su kena uue auto põlema paneks.“ Seejärel annab A B-le tähendusrikka pilgu.

---

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah	83,3%
Ei	16,7%

---

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d.	16,7%
Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav.	45,6%
Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav.	37,8%

---

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.

Võib olla karistatav ja käsitletav ähvardusena eeldusel, et auto pandigi põlema (mitte otseselt A poolt).

Sõltub olukorrast. Auto võib olla inimesele väga oluline vara. Kui sellega sunnitakse teist mingile tegevusele või tegevusetusele, millel on v.oluline tagajärg, siis peaks olema

karistatav. Eriti kui selliseid autopõlenguid on toimunud. Vt Ida-Viru autopõlemised ja inimeste kohatine "tagasihoidlikkus"

Võimalik, et rivaal B on naaber kes pargib pidevalt A lõkkekoha kõrvale. Kontekt on kahjuks meeletult oluline.

Vihje mitte ähvardus

Jällegi selline ähvardus üksinda on mõtetu ning see oleks tehniliselt väljapressimine aga kui B autoga midagi juhtuks jääks A süüdi.

4. olukord: A saadab B-le kirja, milles seisab „Kui homme õhtul jälle 17.30 Männiku peatuses bussi ootad, löön su maha nii, et sind enam ei leita!“ A elab Männiku bussipeatuse kõrval.

---

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah 100%

Ei 0%

---

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d. 0%

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav. 3,3%

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav. 96,7%

---

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.

Ähvardamine, kus ähvardatakse teise elu võtta, peaks olema karistatav

Tapmisähvardus võiks olla karistatav

Siin on otsene soov teha inimesele vigi.

Jällegi väga tühine ähvardus minu arvates.

5. olukord: A saadab B-le anonüümse kirja, milles seisab „Kui homme õhtul jälle 17.30 Männiku peatuses bussi ootad, löön su maha nii, et sind enam ei leita!“ A on kinnipeetav ja vangla territooriumilt välja ei pääse.

---

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah 96,7%

Ei 3,3%

---

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d. 2,2%

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav. 14,4%

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav. 83,3%

---

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.

Anonüümse kirja puhul ei ole ju ähvardataval teada, kas isik saab selle täide viia või mitte.

B ei pruugi teada, et A ei ole võimeline oma ähvardusest kinni pidama ja seega on B ikka surmahirmus, mis takistab tal normaalset elu elamast.

B ei tea, et A on kinnipeetav. Selline kiri röövib inimeselt ohutusetunde.

See on ka ekstreemselt tühine ähvardus.

Mees on juba kinni

6. olukord: Õpetajast A ütleb õpilasest B-le: „Kui veel sind telefoni näppimas näen, võtan selle tunni lõpuni ära!“

---

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah 60%

Ei 40%

---

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d. 38,9%

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav. 58,9%

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav. 2,2%

---

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.

---

ma ei ole kindel kas õpetajad tohivad asju ära võtta või ei

Mis iganes seadus päriselt selle kohta ütleb, ma ei tea, aga kui õpilane läheb vastuollu hea tava ja kooli eeskirjadega, siis on aus ähvardada teda karistusega samamoodi nagu politsei ähvardab inimesi kes seadusega vastuollu lähevad

See on ähvardus aga mõtetu.

Õpetajal on õigus koolitunnis määrata, milliseid seadmeid kasutatakse ja kui telefon ei kuulu sinna hulka, siis ka õigus see tunni ajaks eemale tõsta

7. olukord: A on ärritunud, sest naaber B prügikast seisab A hoovi ees. A ütleb B-le: „Kui sa oma kola minu õue pealt ära ei korista, saadan politseile vihje, kust su uus auto pärit on.“ A arvab, et B uus auto on varastatud, sest A nägi, kuidas B oma aias autot üle värvis ja numbrimärki vahetas.

---

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah   68,9%

Ei   31,1%

---

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d.   31,1%

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav.   66,7%

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav.   2,2%

---

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.

A peaks kuriteost teatama sõltumata pr.kastist

Kuriteo vihje ei peaks olema ähvardus.

Üldiselt kõik sarnane negatiivne (kus reageeritakse tegevusele x, lubadusega teha y) on ähvardusena tõlgendatav. "Kui kohukest ära ei söö, siis jäätist ei saa" on ka ähvardus, lapsele.

A tegi oma naabrile väga mõistliku kompromissi.

8. olukord: Ülemusest A ütleb töötajast B-le: „Kui sulle mu ettepanek ei sobi, kirjutan politseile, et see firma arvuti, mis sinu kodus on, on varastatud.“ A oli tegelikult andnud B-le loa arvuti koju viia, et B saaks kodust kaugtööd teha.

---

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah 87,8%

Ei 12,2%

---

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d. 10%

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav. 31,1%

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav. 58,9%

---

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.

Las politsei lahendab

Väga ebaeetiline käitumine, millest peaks kedagi teavitama

Väljapressimine

Karistama peaks politseile valeväite andmise eest.

A ütlus on ebaoluline antud kontekstis ja ei peaks B-d mõjutama

Valetamise pärast karistatav. Valetada ei sobi.

9. olukord: A ja B viibivad keldris. A ütleb B-le: „Kui sa vait ei jää, lähen minema, keeran ukse lukku ja jätan su siia paariks päevaks järele mõtlema.“

---

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah 91,1%

Ei 8,9%

---

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d. 8,9%

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav.	40%
Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav.	51,1%

---

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.

Sooviks rohkem konteksti, et määrata, kas seda sorti ähvardus peaks olema karistatav või mitte (eelkõige A ja B omavahelise dünaamika kohta)

Ei tundu tõsiseltvõetav

Kas ähvardus ei sõltu ähvardatava tundest? Võõra isiku puhul pigem ähvardus.

Kontekstiks võivad olla alaealised sama pere lapsed kes mänguasja pärast tükk aega vaieldnud on.

10. olukord: A ja B viibivad korteris. A ütleb B-le: „Kui sa vait ei jää, lähen minema, keeran ukse lukku ja jätan su siia paariks päevaks järele mõtlema.“

---

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah 86,7%

Ei 13,3%

---

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d. 8,9%

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav. 53,3%

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav. 37,8%

---

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.

Kas B-l oli võti, telefon, võimalus akna kaudu lahkuda vms? Kui tal poleks olnud mingit võimalust välja saada/abi kutsuda, siis tuleks selle ähvardamise eest karistada.

Oleneb nende seotusest

Sooviks rohkem konteksti, et määrata, kas seda sorti ähvardus peaks olema karistatav või mitte (eelkõige A ja B omavahelise dünaamika kohta)

Vt eelmine

11. olukord: A teeb Facebooki avaliku postituse: „B-le tuleks korralikult kolki anda. Võtan selle enda peale, kui järgmine kord teda näen.“ B ei näe A postitust.

---

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah 86,7%

Ei 13,3%

---

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d. 12,2%

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav. 12,2%

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav. 75,6%

---

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.

??? Kõlab kui kindel lubadus

Otsene lubadus inimesele viga teha.

12. olukord: A teeb Facebooki avaliku postituse: „B-le tuleks korralikult kolki anda. Võtan selle enda peale, kui järgmine kord teda näen.“ B näeb Facebookis A postitust ja hakkab A-d vältima.

---

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah 94,4%

Ei 5,6%

---

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d. 4,4%

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav. 8,9%

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav. 86,7%

---

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.

Social credit

Otsene lubadus viga teha.

karistus peaks tulema siis kui A näeb B-d ning B läheneb A-le ähvardavalt

13. olukord: A teeb Facebooki avaliku postituse: „B-le tuleks korralikult kolki anda. Võtan selle enda peale, kui järgmine kord teda näen.“ B kommenteerib A postituse alla: „No anna aadress, eks siis näeme, kumb kõvem mees on. Mul oligi õhtu vaba.“

---

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah 86,7%

Ei 13,3%

---

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d. 10%

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav. 45,6%

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav. 44,4%

---

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.

B ei tunne end ohustatuna

See võib olla sõbralikum rivaalitsemine. Kuid kui mõlemal poolel on soov kakelda, siis ei saa keegi neid takistada.

Mõlemaid võiks sellises olukorras karistada

14. olukord: Autojuhist A näeb oma pikaajalist rivaali B-d ületamas ülekäigurada. A kiirendab hetkeks B suunas, B-le peaaegu otsa sõites, ning pidurdab siis järsult.

---

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah 83,3%

Ei 16,7%

---

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d.	14,4%
Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav.	14,4%
Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav.	71,1%

---

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.

Liiklusohklikku olukorra tekitamine

Sõltub kui eluohtlikuna olukord oli/tundus B-le

See on põhimõtteliselt katse vigastusi tekitada. Osa sellest on küll ähvardus, kuid karistama peaks ürituse eest.

Peaks olema karistatav, aga mitte ähvardamise kui sellise pärast.

15. olukord: Autojuhist A märkab oma pikaajalist rivaali B-d, kes ületab parajasti ülekäigurajal sõiduteed. A kiirendab hetkeks B suunas, B-le peaaegu otsa sõites, ning pidurdab siis järsult. Õhtul helistab A B-le ja ütleb: „Peaksid edaspidi liikluses ettevaatlikum olema, hooletute jalakäijatega võib õnnetusi juhtuda.“

---

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah	86,7%
Ei	13,3%

---

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d.	12,2%
Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav.	5,6%
Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav.	82,2%

---

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.

Nagu eelmises punktis öeldud, toimus teadmata kavatsustega üritus inimest vigastada. Stiilis noaga kellegi poole söösta. Selle hulka kuulub ähvardus, kuid karistama peaks ürituse enda eest.

A hoolib B ohutusest ilmselgelt, nõu andmine väga armas

16. olukord: A on peol ja kuulutab kõikidele kohalviibijatele: „Kui B siia ilmuma peaks, kütan talle molli!“ B peol ei viibi ja A poolt öeldust teada ei saa.

---

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah 60%

Ei 40%

---

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d. 40%

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav. 40%

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav. 20%

---

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.

B võib olla roolijoodik ning A pidu on haiglast naasmise kohta. Kontekst on oluline. Samuti on ähvardus kehtiv ainult siis kui B provotseerib.

17. olukord: A on peol ja kuulutab kõikidele kohalviibijatele: „Kui B siia ilmuma peaks, kütan talle molli! Öelge see talle edasi!“ B peole ei tule, aga teised peolised saavad talle sõnumi A sõnade kohta.

---

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah 82,2%

Ei 17,8%

---

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d. 14,4%

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav. 54,4%

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav. 31,1%

---

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.

Sõltub kui ohustatult B end tunneb

Oleneb kas A oleks päriselt oht ja kas tegu võib olla lihtsalt mingi pisitüli pärast joores olekus hooletu hõiskamisega. Kõvamehetsemine on tavaline, ei saa olla karistatav. Samuti eeldab seda, et B läheb A juurde, mitte vastupidi.

18. olukord: A on peol ja kuulutab kõikidele kohalviibijatele: „Kui B siia ilmuma peaks, kütan talle molli! Õelge see talle edasi!“ B jõuab peokohta, aga väravas räägivad teised talle A sõnadest. B pöörab ümber ja jätab peole minemata.

---

1) Kas A ähvardas B-d?

Jah 91,1%

Ei 8,9%

---

2) Kui A ähvardas B-d, siis kas selline ähvardamine peaks teie arvamuse kohaselt olema karistatav (asjaoludest sõltuvalt rahatrahvi, aresti, rahalise karistuse või vangistusega)?

Ei, sest A ei ähvardanud B-d. 8,9%

Ei, sest selline ähvardus ei peaks olema karistatav. 31,1%

Jah, selline ähvardus peaks olema karistatav. 60%

---

3) Soovi korral võite oma vastust kommenteerida.

Siin oleneb veidi kas A on päriselt ohuks. B reaktsiooni järgi võib seda samas eeldada ning peo alguses ilmselt oli asi kaines olekus öeldud. Kui pidu on ka suurem kui ainult A sõprusringkond, siis tegu on vähemalt kiusamisega. Töökoha kontekstis peaks olema asi personaliosakonna poolt karistatav.

Vastaja andmed

---

1) Teie sugu

Mees 66,7%

Naine 32,2%

Muu 1,1%

---

2) Teie kõrgeim omandatud haridustase

Alghariduseta	0%
Algharidus	0%
Põhiharidus	3,3%
Keskharidus või kutsekeskharidus	42,2%
Kutseharidus keskhariduse baasil	1,1%
Bakalaureus või sellega võrdsustatud kraad	25,6%
Magister või sellega võrdsustatud kraad	26,7%
Doktor või sellega võrdsustatud kraad	1,1%

---

3) Kas teie eriala seondub karistusõiguse või kriminaalmenetlusega?

Jah	11,1%
Ei	87,8%
Muu	1,1%

Selgitus vastuse „Muu“ juurde: *Õpin 1. kursusel õigusteaduskonnas*